

KAVİMLERİN HELAKİ

HARUN YAHYA

**Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.**

**Birinci Baskı, Şubat 1995
İkinci Baskı, Kasım 1996
Üçüncü Baskı, Ocak 1998
Dördüncü Baskı, Nisan 1999
Beşinci Baskı, Ağustos 2000
Altıncı Baskı, Ekim 2001
Yedinci Baskı, Aralık 2002
Sekizinci Baskı, Mart 2006**

**ARAŞTIRMA
YAYINCILIK**

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4
Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Seçil Ofset
100. Yıl Mahallesi MAS-SİT Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77 Bağcılar-İstanbul

**www.harunyahya.org - www.harunyahya.com
www.harunyahya.net**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ

Önceki Nesiller

BÖLÜM 1

Nuh Tufanı

BÖLÜM 2

Hz. İbrahim'in Hayatı

BÖLÜM 3

Lut Kavmi ve Altı Üstüne Getirilen Şehir

BÖLÜM 4

Ad Kavmi ve Kumların Atlantisi Ubar

BÖLÜM 5

Semud Kavmi

BÖLÜM 6

Sulara Gömülen Firavun

BÖLÜM 7

Sebe Halkı ve Arim Seli

BÖLÜM 8

Hz. Süleyman ve Sebe Melikesi

BÖLÜM 9

Ashab-ı Kehf

SONSÖZ

EVİRİM ALDATMACASI

NOTLAR

YAZAR VE ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme,

kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

OKUYUCUYA

Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedirler. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

Bunun yanında, sadece Allah'ın rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu şahit olacaktır.

Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat edilmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

ÖNSÖZ

Bunlar, sana doğru haber (kıssa) olarak aktardığımız (geçmişteki) nesillerin haberleridir. Onlardan kimi ayakta kalmış, (hala izleri var, kimi de) biçilmiş ekin (gibi yerle bir edilmiş, kalıntısı silinmiş) dir. Biz onlara zulmetmedik, ancak onlar kendi nefislerine zulmettiler. Böylece Rabbinin emri geldiği zaman, Allah'ı bırakıp da taptıkları ilahları, onlara hiçbir şey sağlayamadı, 'helak ve kayıplarını' artırmaktan başka bir işe yaramadı. (Hud Suresi, 100-101)

İnsanoğlunu yaratan, onu ruhen ve bedenen şekillendiren, belirli bir ömür süresince yaşatan ve sonra da öldürerek Kendi katına alacak olan Allah'tır. Allah insanı yaratmıştır ve **"O, yarattığını bilmez mi?"** (Mülk Suresi, 14) ayetinde bildirdiğine göre, insanı bilen, tanıyan ve ihtiyaçlarını karşılayıp onu eğitecek olan O'dur. Dolayısıyla insanın hayattaki tek amacı, Allah'ı tanımak, O'na yakınlaşmak ve O'na kulluk etmek olmalıdır. Aynı nedenle insan, kendisine yol gösterici olarak Allah'ın insanlara Peygamberimiz (sav) aracılığıyla ulaştırdığı vahyini ve Peygamber Efendimizin sünnetini rehber edinmelidir.

Allah'ın son kitabı ve bozulmamış tek vahyi Kuran'dır. Bundan dolayı bizler, kendimize yol gösterici olarak Kuran'ı rehber edinmek ve titizlik göstermekle sorumluyuz. Bununla birlikte Peygamberimiz Hz. Muhammed'in tüm insanlar için rahmet olan sünnetine uymakla da yükümlüyüz. Dolayısıyla Allah'ın Kuran'da bizlere neler bildirdiğini, son derece titiz ve dikkatli bir biçimde incelemek ve bunlar üzerinde düşünmemiz gerekir. Nitekim Allah, Kuran'ın gönderiliş amacının insanları düşünmeye yöneltmek olduğunu bildirir:

İşte bu (Kuran) uyarılıp korkutulsunlar, gerçekten O'nun yalnızca bir tek ilah olduğunu bilsinler ve temiz akıl sahipleri iyice öğüt alıp düşünsünler diye bir bildirip-duyurma (bir belağ)dır. (İbrahim Suresi, 52)

Kuran'ın oldukça büyük bir bölümünü oluşturan geçmiş kavimlerin haberleri de kuşkusuz üzerinde düşünülmesi gereken konulardan biridir. Bu kavimlerin büyük bölümü, kendilerine gönderilen peygamberleri yalanlamış, hatta onlara düşmanlık göstermiş kavimlerdir. Bu taşkınlıklarından dolayı da Allah'ın azabıyla karşılaşmışlar ve yeryüzünden silinmişlerdir.

Allah Kuran'da, bu helak olaylarının sonraki insanlara da birer ibret olması gerektiğini bildirir. Örneğin Allah'a isyan eden bir grup Yahudiye verilen bir ceza anlatıldıktan sonra, **"Bunu, hem çağdaşlarına, hem sonra gelecek olanlara 'ibret verici bir ceza', takva sahipleri için de bir öğüt kıldık" (Bakara Suresi, 66)** ayeti bildirilmektedir.

İşte bu nedenle bu kitapta, Allah'a isyan ettikleri için helak edilmiş bazı eski toplumları inceleyeceğiz.

Söz konusu helak olaylarını incelememizin ikinci nedeni ise, bu olayların anlatıldığı Kuran ayetlerinin dış dünyadaki karşılıklarını ortaya çıkarmak ve Kuran'ın sözünün doğruluğunu göstermektir. Çünkü Kuran'da, **"Allah'a hamdolsun, O size ayetlerini gösterecektir, siz de onları bilip tanıyacaksınız" (Neml Suresi, 93)** hükmü ile Allah'ın ayetlerinin dış dünyada görüleceği vaat edilmektedir ve bunları bilip tanımak da insanı imana götüren başlıca yoldur.

Kuran'da anlatılan helak olaylarının hemen hepsi ise, çağımızda yapılan arşiv araştırmaları ve arkeolojik bulgular sayesinde "görülecek" ve "bilinip-tanınacak" hale gelmiştir. Bu kitapta Kuran'daki helak olaylarının izlerini inceleyeceğiz. (Bu arada Kuran'da anlatılan bazı kavimlere bu kitapta değinmediğimizi de belirtmek gerekir. Çünkü Kuran'da kavimlerden bazıları için yer ve zaman bildirilmemekte, sadece bunların Allah'a ve peygamberlere olan isyan ve düşmanlıkları ve bunun sonucu başlarına gelenler konu edilerek insanlar ibret almaya çağrılmaktadır.)

GİRİŞ

Önceki Nesiller

Onlara, kendilerinden öncekilerin; Nuh, Ad, Semud Kavmi'nin, İbrahim Kavmi'nin, Medyen ahalisinin ve yerle bir olan şehirlerin haberi gelmedi mi? Onlara resulleri apaçık deliller getirmişlerdi. Demek ki Allah, onlara zulmediyor değildi, ama onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Tevbe Suresi, 70)

Asırlar boyunca kimi toplumlar Allah'ın dinini kabul etmişler, kimileri ise inkar etmişlerdir. Bazen inkarcı bir toplumun içinden küçük bir azınlık çıkmakta ve sadece bunlar elçiye uymaktadırlar.

Ancak kendilerine tebliğ gelen kavimlerin çok büyük bir kısmı bunu kabul etmemişlerdir. Sadece Allah'ın elçisinin kendilerine getirdiği tebliği dinlememekle kalmamış, aynı zamanda elçiye ve ona uyanlara da zarar vermeye çalışmışlardır. Elçilere, birçok kez "yalancılık, büyücülük, delilik, şımarıklık" gibi iftiralar atılmış, hatta birçok kez kavmin önde gelenleri onları öldürmeye teşebbüs etmişlerdir.

Oysa, her peygamber, kavminden yalnızca Allah'a itaat etmesini istemiştir. Bunun karşılığında para ya da başka bir dünyevi çıkar talep etmemişlerdir. Allah'ın emri gereği kavimlerinin üzerinde herhangi bir konuda baskı kurmamışlardır. Elçiler gönderildikleri toplumları hak olan dine davet etmekte ve kendilerine uyanlarla birlikte Allah'ın rızasına uygun bir hayat yaşamaktadırlar.

Kendilerini Allah'a iman etmeye ve yaptıkları adaletsizliklerden vazgeçmeye çağıran Hz. Şuayb'a, kavminin gösterdiği tepki ve bu yüzden uğradıkları son, gerçekten düşündürücüdür:

Medyen (Halkına da) kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, O'ndan başka ilahınız yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik tutmayın; gerçekten sizi bir 'bolluk ve refah (hayır)' içinde görüyorum. Doğrusu sizi çepeçevre kuşatacak olan bir günün azabından korkuyorum.

Ey kavmim, ölçüyü ve tartıyı -adaleti gözeterek- tam tutun ve insanların eşyasını değerden düşürüp-eksiltmeyin ve yeryüzünde bozguncular olarak karışıklık çıkarmayın. Eğer müminseniz, Allah'ın bıraktığı (helal işlerden olan kazanç) sizin için daha hayırlıdır. Ben, sizin üzerinizde bir gözetleyici değilim.

Dediler ki: 'Ey Şuayb, atalarımızın taptığı şeyleri bırakmamızı ya da mallarımız konusunda dilediğimiz gibi davranmaktan vazgeçmemizi senin namazın mı emrediyor? Çünkü sen, gerçekte yumuşak huylu, akli başında (reşid bir adam)sın.

Dedi ki: 'Ey kavmim görüşünüz nedir söyler misiniz? Ya ben Rabbimden apaçık bir belge üzerinde isem ve O da beni Kendisinden güzel bir rızık ile rızıklandırmışsa? Ben, size yasakladığım şeylere (kendim sahiplenmek suretiyle) size aykırı düşmek istemiyorum. Benim istediğim, gücüm oranında yalnızca ıslah etmektir. Benim başarıım ancak Allah ile; O'na tevekkül ettim ve O'na içten yönelip-dönerim.'

Ey kavmim, bana karşı gelişiniz, sakın Nuh kavminin ya da Hud kavminin veya Salih kavminin başlarına gelenlerin bir benzerini size de isabet ettirmesin. Üstelik Lut kavmi size pek uzak değil. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Gerçekten benim Rabbim, esirgeyendir, sevendir.

Ey Şuayb' dediler. 'Senin söylediklerinin çoğunu biz kavrayıp anlamıyoruz. Doğrusu biz seni içimizde zayıf biri görüyoruz. Eğer yakın-çevren olmasaydı, gerçekten seni taşu tutar-öldürürdük. Sen bize karşı güçlü ve üstün değilsin.

Dedi ki: 'Ey kavmim, sizce benim yakın-çevrem, Allah'tan daha mı üstündür ki, O'nu arkanızda-unutuluvermiş (önemsiz) birşey edindiniz. Şüphesiz benim Rabbim, yapmakta olduklarınızı sarıp-kuşatandır. Ey kavmim, bütün yapabileceğinizi yapın; şüphesiz, ben de yapacağım. Kime aşağılatıcı azap gelecek ve yalancı kimdir, yakında bileceksiniz. Siz gözetleyip durun, ben de sizinle birlikte gözetleyeceğim.

Emrimiz geldiği zaman, tarafımızdan bir rahmetle Şuayb'ı ve onunla birlikte iman edenleri kurtardık; o zulmedenleri dayanılmaz bir ses sarıverdi de kendi yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar. Sanki orada hiç refah içinde yaşamamışlar gibi. Haberiniz olsun; Semud (Halkına) nasıl bir uzaklık verildiyse Medyen (Halkına da Allah'ın rahmetinden öyle) bir uzaklık (verildi)."
(Hud Suresi, 84-95)

Kendilerini yalnızca iyiliğe çağırmaktan başka birşey yapmayan Hz. Şuayb'ı "taşu tutup öldürmeyi" tasarlayan Medyen Halkı, Allah'ın azabıyla cezalandırılmış ve üstteki ayetlerde anlatıldığı gibi helak edilmiştir. Elbette ki Medyen Halkı, bu konuda tek örnek değildir. Aksine, Hz. Şuayb'ın kavmiyle konuşurken belirttiği gibi, Medyen Halkından önce de pek çok toplum helak edilmiştir. Medyen'den sonra da yine pek çok toplum Allah'ın gazabına uğramıştır.

İlerleyen sayfalarda, söz konusu helak olmuş kavimleri ve onların kalıntılarını konu edineceğiz. Kuran'da bu kavimlerle ilgili ayrıntılı bilgi verilir ve insanlar bu kavimlerin sonu üzerinde düşünmeye ve "ibret almaya" davet edilirler.

Bu konuyla ilgili olarak Kuran'da dikkat çekilen noktalardan biri, helak edilmiş olan kavimlerin çoğu kez yüksek bir medeniyet kurmuş olmalarıdır. Kuran'da, helak olmuş kavimlerin bu özelliği vurgulanırken şöyle vurgulanmaktadır:

Biz bunlardan önce nice nesiller yıkıma uğrattık ki onlar, zorbaca yakalamak (yakıp-yıkmak, baskı ve şiddetle yönetmek, sindirmek) bakımından kendilerinden daha üstündüler; şehirlerde (yerin üstünü altına getirip, sayısız kazı, inşaat ve araştırmalarla her yanı) delik-deşik etmişlerdi. (Ama) kaçacak bir yer var mı? (Kaf Suresi, 36)

Ayette, helak edilmiş toplumların iki özelliğine dikkat çekilmektedir. Birincisi, "zorbaca yakalamak bakımından üstün" olmalarıdır. Bu, helak olmuş kavimlerin disiplinli ve güçlü askeri-bürokratik sistemler kurdukları ve kaba kuvvet yoluyla yaşadıkları coğrafyada iktidarı ele geçirdikleri anlamına gelmektedir. Vurgulanan ikinci nokta ise, söz konusu toplumların, mimari özellikleriyle dikkat çeken büyük şehirler kurmalarıdır.

Dikkat edilirse, bu hususlar bugün teknoloji ve bilim yoluyla süslü bir dünya meydana getiren, merkezi devletler, büyük şehirler kuran, ancak tüm bunların Allah'ın verdiği güçle olduğunu unutarak Allah'ı inkar eden medeniyetlerin özelliğidir. Ancak ayette bildirildiği gibi, oluşturdıkları medeniyetler, helak olmuş kavimleri kurtaramamıştır; çünkü medeniyetleri Allah'ı inkar ve yeryüzünde bozgunculuk temeline dayanıyordu.

Kuran'da bildirilen bu helak olaylarının önemli bir bölümü, modern çağda yapılan arkeolojik araştırmalar sonunda ortaya çıkarılmıştır. Kuran'da sözü edilen olayların delilleri olan bu bulgular, Kuran kıssalarının "ibret olma" özelliğini daha da açık bir biçimde göstermektedir. Çünkü Allah, Kuran'da "yeryüzünde gezip dolaşılması" ve "öncekilerin uğradıkları sonun anlaşılması" gerektiğini bize şöyle bildirmektedir:

Biz senden önce, şehirler halkına kendilerine vahyettiğimiz kimseler dışında (başkalarını elçi olarak) göndermedik. Hiç yeryüzünde dolaşmıyorlar mı, ki kendilerinden öncekilerin nasıl bir sona uğradıklarını görmüş olsunlar? Korkup-sakınanlar için ahiret yurdu elbette daha hayırlıdır. Siz yine de akıl erdirmeyecek misiniz?

Öyle ki elçiler, umutlarını kesip de, artık onların gerçekten yalanladıklarını sandıkları bir sırada onlara yardımımız gelmiştir; Biz kimi dilersek o kurtulmuştur. Suçlu-günahkarlar topluluğundan zorlu azabımız kesin olarak geri çevrilmeyecektir.

Andolsun, onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için ibretler vardır. (Bu Kur'an) düzüp uydurulacak bir söz değildir, ancak kendinden öncekilerin doğrulayıcısı, herşeyin 'çeşitli biçimlerde açıklaması' ve iman edecek bir topluluk için bir hidayet ve rahmettir. (Yusuf Suresi, 109-111)

Gerçekten de öncekilerin kıssalarında temiz akıl sahipleri için ibretler vardır. Allah'a isyan ettikleri ve O'nun hükümlerini tanımadıkları için helak edilmiş olan

kavimler, bizlere insanın Allah karşısında ne denli aciz ve zayıf olduğunu göstermektedir. İlerleyen sayfalarda bu ibretleri tarihsel sırası içinde inceleyeceğiz.

BÖLÜM 1

Nuh Tufanı

Andolsun, Biz Nuh'u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik, o da içlerinde elli yılı eksik olmak üzere bin sene yaşadı. Sonunda onlar zulmetmekte devam ederlerken tufan kendilerini yakalayiverdi.(Ankebut Suresi, 14)

Hemen her kültürde yer aldığını gördüğümüz Nuh Tufanı, Kuran'da anlatılan kıssalar arasında, üzerinde en çok durulanlardan biridir. Hz. Nuh'un gönderildiği kavmin uyarıları ve öğütleri dinlememeleri, gösterdikleri tepkiler ve olayın meydana gelişi birçok ayette detaylarıyla anlatılır.

Hz. Nuh, Allah'ın ayetlerinden uzaklaşarak O'na ortaklar koşan kavmini, sadece Allah'a kulluk etmeleri ve sapkınlıklarından vazgeçmeleri konusunda uyarmak amacıyla gönderilmişti. Hz. Nuh, kavmine Allah'ın dinine uymaları konusunda defalarca öğüt verdiği ve onları Allah'ın azabına karşı birçok kez uyardığı halde, onlar Hz. Nuh'u yalanladılar ve şirk koşmaya devam ettiler. Müminun Suresi'nde, Nuh Kavmi'nde gelişen olaylar şöyle anlatılıyor:

Andolsun, Biz Nuh'u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik. Böylece kavmine dedi ki: 'Ey Kavmim, Allah'a kulluk edin. O'nun dışında sizin başka ilahınız yoktur, yine de sakınmayacak mısınız?'

Bunun üzerine, kavminden inkâra sapmış önde gelenler dediler ki: 'Bu, sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor. Eğer Allah (öne sürdüklerini) dilemiş olsaydı, muhakkak melekler indirirdi. Hem biz geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz.'

O, kendisinde delilik bulunan bir adamdan başkası değildir, onu belli bir süre gözetleyin.

Rabbim' dedi (Nuh). 'Beni yalanlamalarına karşılık, bana yardım et. (Mü'minun Suresi, 23-26)

Ayetlerde anlatıldığı gibi, kavminin önde gelenleri Hz. Nuh'u, onlara karşı üstünlük elde etmeye çalışmak ve delilik gibi iftiralarla karalamaya çalıştılar. Ve onu gözetlemeye, baskı altında tutmaya karar verdiler.

Bunun üzerine Allah Hz. Nuh'a, bir gemi inşa etmesini, çünkü inkar edip zulmedenlerin suda boğularak azaplandırılacağını ve yalnızca iman edenlerin kurtarılacağını haber verdi.

Sözü edilen azap vakti geldiğinde, yerden sular ve coşkun kaynaklar fışkırdı ve bunlar şiddetli yağmurlarla birleşerek dev boyutlu bir taşkına neden oldu. Allah, Hz.

Nuh'a **"onun içine her ikişer çift ile, içlerinden aleyhlerine söz geçmiş onlar dışında olan aileni de alıp koy"** (Mü'minun Suresi, 27) emrini verdi ve Hz. Nuh'un gemisine binmiş olanlar dışında -Hz. Nuh'un, yakındaki bir dağa sığınarak kurtulacağını sanan "oğlu" da dahil olmak üzere- tüm kavim suda boğuldu. Tufan sonucunda sular çekilip, ayetin ifadesiyle "iş bitiverince" de gemi, Kuran'da bildirildiğine göre, Cudi'ye -yani yüksekçe bir yere- oturdu.

Yapılan arkeolojik, jeolojik ve tarihi çalışmalar olayın Kuran'da anlatıldığı şekilde meydana geldiğini göstermektedir. Eski çağlarda yaşamış birçok uygarlığa ait tabletlerde ve elde edilen birçok tarihi belgede, tufan olayı, kişi ve yer isimleri farklılık gösterse de, çok büyük benzerliklerle anlatılmış ve "sapkın bir kavmin başına gelenler" bir ibret kaynağı olarak çağdaşlarına sunulmuştur.

Tufan olayı, Tevrat ve İncil'in dışında, Sümer, Asur-Babil kayıtlarında, Yunan efsanelerinde, Hindistan'da Satapatha, Brahmana ve Mahabharata destanlarında, İngiltere'nin Galler yöresinde anlatılan bazı efsanelerde, İskandinav Edna efsanelerinde, Litvanya efsanelerinde ve hatta Çin kaynaklı öykülerde birbirine çok benzer şekillerde anlatılır.

Birbirinden ve Tufan bölgesinden hem coğrafi hem kültürel olarak bu kadar uzak kültürlerde, Tufan'la ilgili bu denli detaylı ve birbiriyle uyumlu bilgi nasıl yerleşmiş olabilir?

Sorunun cevabı açıktır: Eski dönemlerde birbirleriyle ilişki kurmuş olmaları imkansız olan bu toplumların yazıtlarında aynı olaydan bahsedilmesi, aslında bu insanların bir ilahi kaynaktan bilgi aldıklarını gösteren açık bir kanıt durumundadır. Görünen odur ki, tarihin en büyük helak olaylarından biri olan Tufan, farklı uygarlıklara gönderilen peygamberler tarafından ibret için anlatılmış ve bu şekilde Tufan'la ilgili bilgiler çeşitli kültürlerle yerleşmiştir.

Bununla birlikte, Tufan olayı ve Nuh kıssası birçok kültürde ve dini kaynaklarda anlatılmasına rağmen, kaynakların tahrif edilmesi veya yanlış aktarma ve kasıtlar sebebiyle birçok değişikliğe uğramış, aslından uzaklaştırılmıştır. Yapılan araştırmalardan, temelde aynı olayı anlatan ancak aralarında birtakım farklılıklar da bulunan Tufan anlatımları içinde, eldeki bilimsel bulgulara uygun yegane anlatım Kuran'dadır.

Kuran'da Hz. Nuh ve Tufan

Nuh Tufanı, Kuran'ın pek çok ayetinde anlatılır. Aşağıda, olayın gelişim sırasına göre ayetler derlenmiştir.

Hz. Nuh'un, Kavmini Dine Davet Edişi

Andolsun, Biz Nuh'u kendi kavmine (toplumuna) gönderdik. Dedi ki: 'Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Doğrusu ben, sizin için büyük bir günün azabından korkmaktayım.' (A'raf Suresi, 59)

'Gerçek şu ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir peygamberim. Artık Allah'tan korkup-sakının ve bana itaat edin. Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum; benim ücretim yalnızca alemlerin Rabbine aittir. Artık Allah'tan korkup sakının ve bana itaat edin.' (Şuara Suresi, 107-110)

Andolsun, Biz Nuh'u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik. Böylece kavmine dedi ki: Ey Kavmim, Allah'a kulluk edin. Onun dışında sizin başka ilahınız yoktur, yine de korkup-sakınmayacak mısınız? (Müminun Suresi, 23)

Hız. Nuh'un, Kavmini Allah'ın Azabına Karşı Uyarması

Hiç şüphesiz Biz Nuh'u: Kavmini, onlara acı bir azap gelmeden evvel uyarıp korkut diye kendi kavmine (Peygamber olarak) gönderdik. (Nuh Suresi, 1)

(Nuh:) 'Artık siz, ileride bileceksiniz. Aşağılatıcı azap kime gelecek ve sürekli azap kimin üstüne çökecek.' (Hud Suresi, 39)

(Nuh:) 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Ben size (gelecek olan) acı bir günün azabından korkarım.' (Hud Suresi, 26)

Kavmin Hz. Nuh'u Yalanlaması

Kavminin önde gelenleri? 'Gerçekte biz seni açıkça bir 'şışırılmışlık ve sapmışlık' içinde görmekteyiz' dediler. (A'raf Suresi, 60)

Dediler ki: 'Ey Nuh, bizimle çekişip-durdun, bu çekişmede ileri de gittin. Eğer doğru söylüyorsan bize vadettiğini getir (görelim.)' (Hud Suresi, 32)

Gemi yapıymaktaydı. Kavminin ileri gelenleri kendisine her uğradığında onunla alay ediyordu. O: 'Eğer bizimle alay ederseniz, alay ettiğiniz gibi biz de sizlerle alay edeceğiz' dedi. (Hud Suresi, 38)

Bunun üzerine, kavminden küfre sapmış önde gelenler dediler ki: 'Bu, sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor. Eğer Allah (öne sürdüklerini) dilemiş olsaydı, muhakkak melekler indirirdi. Hem biz geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz. O, kendisinde

delilik bulunan bir adamdan başkası değildir, onu belli bir süre gözetleyin.'
(Müminun Suresi, 24-25)

Kendilerinden önce Nuh kavmi de yalanlamıştı; böylece kulumuz (Nuh)u yalanladılar ve 'delidir' dediler. O, baskı altına alınıp engellenmişti. (Kamer Suresi, 9)

Hız. Nuh'a Uyanların Küçük Görülmeleri

Kavminden, ileri gelen inkarcılar: 'Biz seni yalnızca bizim gibi bir beşerden başkası görmüyoruz; sana, sığ görüşlü olan en aşağılıklarımızdan başkasının uyduğunu görmüyoruz ve sizin bize bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Aksine, biz sizi yalancılar sanıyoruz' dedi.' (Hud Suresi, 27)

Dediler ki: 'Sana, sıradan aşağılık insanlar uymuşken inanır mıyız?' Dedi ki: 'Onların yapmakta oldukları hakkında benim bilgim yoktur. Onların hesabı yalnızca Rabbime aittir, eğer şuurundaysanız (anlarsınız). Ve ben mümin olanları kovacak değilim. Ben, yalnızca apaçık bir uyarıcı-korkutucuyum.' (Şuara Suresi, 111-115)

Allah'ın Hz. Nuh'a Üzülmemesini Hatırlatması

Nuh'a vahyedildi: 'Gerçekten iman edenlerin dışında, kesin olarak kimse inanmayacak. Şu halde onların işlemekte olduklarından dolayı üzülme.' (Hud Suresi, 36)

Hz. Nuh'un Duaları

'Bundan böyle, benimle onların arasını açık bir hükümle ayır ve beni ve benimle birlikte olan müminleri kurtar.' (Şuara Suresi, 118)

Sonunda Rabbine dua etti: 'Gerçekten ben yenik düşmüş durumdayım. Artık sen (bu kafir toplumdaki) intikam al.' (Kamer Suresi, 10)

(Nuh) Dedi ki: 'Rabbim, gerçekten ben kavmimi gece ve gündüz davet edip durdum. Fakat benim davet etmem, bir kaçıştan başkasını arttırmadı.' (Nuh Suresi, 5-6)

'Rabbim' dedi. (Nuh) 'Beni yalanlamalarına karşılık, bana yardım et.' (Müminun Suresi, 26)

Andolsun, Nuh Bize (dua edip) seslenmişti de ne güzel icabet etmiştik. (Saffat Suresi, 75)

Geminin Yapılışı

Bizim gözetimimiz altında ve vahyimizle gemiyi imal et. Zulme sapanlar konusunda da Bana hitapta bulunma. Çünkü onlar suda-boğulacaklardır. (Hud Suresi, 37)

Hz. Nuh'un Kavminin Suda Boğularak Helak Olması

Onu yalanladılar. Biz de onu ve gemide onunla birlikte olanları kurtardık, ayetlerimizi yalan sayanları da suda-boğduk. Çünkü onlar kör bir kavimdi. (A'raf Suresi, 64)

Sonra bunun ardından geride kalanları da suda-boğduk. (Şuara Suresi, 120)

Andolsun, Biz Nuh'u kendi kavmine (elçi olarak) gönderdik, o da içlerinde elli yılı eksik olmak üzere bin sene yaşadı. Sonunda onlar zulmetmekte devam ederlerken tufan kendilerini yakalayiverdi.' (Ankebut Suresi, 14)

Hız. Nuh'un 'Oğlunun' da Helak Olması

Kuran'da, Tufan'ın başlangıcında Hz. Nuh ile onun oğlu arasında geçen konuşma şöyle anlatılır:

(Gemi) Onlarla dağlar gibi dalga(lar) içinde yüzmekteyken Nuh, bir kenara çekilmiş olan oğluna seslendi: 'Ey oğlum, bizimle birlikte bin ve kafirlerle birlikte olma.' (Oğlu) Dedi ki: **'Ben bir dağa sığınacağım, o beni sudan korur.'** Dedi ki: **'Bugün Allah'ın emrinden, esirgeyen olandan başka bir koruyucu yoktur.'** Ve ikisinin arasına dalga girdi, böylece o da boğulanlardan oldu.'.. (Hud Suresi, 42-43)

Tufan'dan Müminlerin Kurtulmaları

Bunun üzerine, onu ve onunla birlikte olanları (insan ve hayvanlarla) yüklü gemi içinde kurtardık. (Şuara Suresi, 119)

Böylece Biz onu da gemi halkını da kurtardık ve bunu alemlere bir ayet (kendisinden ders çıkarılacak bir olay) kılmış olduk. (Ankebut Suresi, 15)

Tufan'ın Fiziksel Özellikleri

Biz, bardaktan boşanırcasına akan bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeri de coşkun kaynaklar halinde fıskırttık. Derken su, takdir edilmiş bir işe karşı birleşti. Ve onu da tahtalar, çiviler (le inşa edilmiş gemi) üzerinde taşıdık. (Kamer Suresi, 11-13)

Sonunda emrimiz geldiğinde ve tandır feveran ettiği zaman, dedik ki: 'Her birinden ikişer çift (hayvan) ile aleyhlerinde söz geçmiş olanlar dışında, aileni ve iman edenleri ona yükle.' Zaten onunla birlikte çok azından başkası iman etmemişti. (Hud Suresi, 40)

(Gemi) Onlarla dağlar gibi dalga(lar) içinde yüzmekteyken Nuh, bir kenara çekilmiş olan oğluna seslendi: "Ey oğlum, bizimle birlikte bin ve kafirlerle birlikte olma." (Hud Suresi, 42)

Böylelikle Biz ona: "Gözetimimiz altında ve vahyimizle gemi yap. Nitekim Bizim emrimiz gelip de tandır kızışınca, onun içine her ikişer çift ile, içlerinden aleyhlerine söz geçmiş olanlar dışında olan aileni de alıp koy; zulmedenler konusunda Bana muhatap olma, çünkü onlar boğulacaklardır" diye vahyettik. (Müminun Suresi, 27)

Geminin Yüksekçe Bir Yere Oturması

Denildi ki: 'Ey yer, suyunu yut ve ey gök, sen de tut.' Su çekildi, iş bitiriliverdi, (gemi de) Cudi üstünde durdu ve zalimler topluluğuna da: 'Uzak olsunlar' denildi. (Hud Suresi, 44)

Tufan Olayı'nın İbret Verici Olması

Gerçek şu ki, su taşıdığı zaman, o gemide Biz sizi taşıdık; Öyle ki, onu sizlere bir ibret (hatırlatma ve öğüt) kılalım. Gerçeği belleyip kavrayabilen kullar da onu belleyip kavrasın. (Hakka Suresi, 11-12)

Allah'ın Hz. Nuh'u Övmesi

Alemler içinde selam olsun Nuh'a. Gerçekten Biz ihsanda bulunanları böyle ödüllendiririz. Şüphesiz o, Bizim mümin olan kullarımızdandı. (Saffat Suresi, 79-81)

Tufan Yerel Bir Afet miydi?

Nuh Tufanı'nın varlığını inkar edenler, bu iddialarına delil olarak dünya çapında bir tufanın varlığının imkansız olduğunu söylemektedirler. Ayrıca böylesine bir tufanın gerçekleşmemiş olduğu iddiasını, inkarlarına bir gerekçe olması amacıyla da öne sürmektedirler.

Oysa, Allah'ın indirdiği ve tahrif edilmemiş tek kutsal kitap olan Kuran'ı Kerim'de Tufan olayı, Tevrat ve çeşitli kültürlerde bahsedilen Tufan efsanelerinden çok daha farklı anlatılır. Eski Ahit'in ilk beş kitabını oluşturan Muharref Tevrat, bu tufanın evrensel olduğunu ve tüm dünyayı kapsadığını söylemektedir. Oysa Kuran'da böyle bir bilgi verilmez, aksine, ilgili ayetlerden Tufan'ın yöresel olduğu ve tüm dünyanın değil, Hz. Nuh tarafından uyarılıp-korkutulan Nuh Kavmi'nin cezalandırıldığı anlaşılmaktadır.

Tevrat'ın ve Kuran'ın Tufan anlatımlarına bakıldığında bu farklılık kolaylıkla görülebilmektedir. Tarih içinde çeşitli tahrifatlara ve eklemelere maruz kalmış olan Tevrat, Tufan'ın başlangıcını şöyle açıklamaktadır:

Ve Rab gördü ki, yeryüzünde adamın kötülüğü çoktu, ve her gün yüreğinin düşünceleri ve kuruntuları ancak kötü idi. Ve Rab yeryüzünde adamı yaptığına nadim oldu, ve yüreğinde acı duydu. Ve Rab dedi: Yarattığım adamı, ve hayvanları, sürünenleri ve göklerin kuşlarını toprağın yüzü üzerinden sileceğim; çünkü onları yaptığım nadim oldum. Fakat Nuh, Rabbin gözünde inayet buldu. (Tekvin, 6:5-8)

Oysa Kuran'da tüm dünyanın değil, sadece Nuh Kavmi'nin helak edildiği bildirilmektedir. Tıpkı Ad Kavmi'ne gönderilen Hz. Hud (**Hud Suresi, 50**) veya Semud Kavmi'ne gönderilen Hz. Salih (**Hud Suresi, 61**) ve diğer peygamberler gibi Hz. Nuh da yalnızca kendi kavmine gönderilmiştir ve Tufan da Nuh'un Kavmi'ni ortadan kaldırmıştır:

Andolsun, Biz Nuh'u Kavmi'ne gönderdik. (Onlara) 'Ben sizin için ancak apaçık bir uyarıp- korkutucuyum. Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Ben size (gelecek olan) acıklı bir günün azabından korkmaktayım' dedi. (Hud Suresi, 25-26)

Helak olanlar Hz. Nuh'un tebliğini dinlemeyen ve isyanda direten kavimdir. Bu konudaki ayetler kesin bir anlatım ile açıklanmıştır:

Onu yalanladılar. Biz de onu ve gemide onunla birlikte olanları kurtardık, ayetlerimizi yalan sayanları da suda-boğduk. Çünkü onlar kör bir kavimdi. (A'raf Suresi, 64)

Böylece onu ve onunla birlikte olanları katımızdan bir rahmet ile kurtardık. Ayetlerimizi yalan sayarak inanmamış olanların da kökünü kuruttuk. (A'raf Suresi, 72)

Ayrıca Kuran'da Allah, herhangi bir kavme elçi gönderilmedikçe, o kavmin helak edilmeyeceğini bildirmektedir. Helak için, kavme uyarıcı korkutucu gelmiş olması ve bu uyarıcının yalanlanmış olması gerekmektedir. Kasas Suresi'nde Allah şöyle buyurmaktadır:

Senin Rabbin, 'ana yerleşim merkezlerine' onlara ayetlerimizi okuyan bir elçi göndermedikçe şehirleri yıkıma uğraticı değildir. Ve Biz, halkı zulmeden şehirlerden başkasını da yıkıma uğraticı değiliz. (Kasas Suresi, 59)

Kendisine uyarıcı gönderilmeyen bir kavmin helak edileceği Kuran'da bildirilmektedir. Bir uyarıcı olan Hz. Nuh ise sadece kendi kavmine gönderilmiştir. Bu sebeple Allah, uyarıcı gönderilmemiş olan kavimleri değil, sadece Hz. Nuh'un Kavmi'ni helak etmiştir.

Kuran'daki bu ifadelerden Nuh Tufanı'nın tüm dünyayı kaplayan değil, yöresel bir felaket olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Tufan'ın gerçekleştiği düşünülen arkeolojik bölgede yapılan -ve birazdan inceleyeceğimiz- kazılar da, Tufan'ın tüm dünyayı kaplayan evrensel bir olay değil, Mezopotamya'nın bir bölümünü etkisi altına almış olan çok geniş bir afet olduğunu göstermektedir.

Gemiye Bütün Hayvanlar Alındı mı?

Kitab-ı Mukaddes yorumcuları, Hz. Nuh'un yeryüzündeki tüm hayvan türlerini gemiye aldığına ve hayvan neslinin Hz. Nuh sayesinde yok olmaktan kurtulduğuna

inanırlar. Bu inanişaya göre yeryüzündeki tüm hayvanlar toplanmış ve gemiye yerleştirilmiştir.

Bu iddiayı savunanlar elbette birçok açıdan çok zor duruma düşmektedirler. Gemiye alınan hayvan türlerinin nasıl beslendikleri, gemide nasıl istiflendikleri, birbirlerinden nasıl tecrit edildikleri gibi soruların cevaplanması elbette mümkün değildir. Dahası, farklı kıtalara has hayvanların nasıl toplandığı da merak konusudur; kutuplardaki memeliler, Avustralya'daki kangurular veya Amerika'ya has bizonlar gibi. Ayrıca insan için son derece tehlikeli olan yılan, akrep gibi zehirli olanların ve vahşi hayvanların nasıl yakalandığı, Tufan'a kadar bunların kendi doğal ortamlarının dışında nasıl yaşatılabildiği gibi sorular da birbirini izlemektedir.

Ancak bunlar tahrif edilmiş Tevrat'ta yer alan ve açıklama getirilemeyen izahlardır. Kuran'da ise, yeryüzündeki tüm hayvan türlerinin gemiye alındığına dair bir açıklama bulunmamaktadır. Daha önce belirttiğimiz gibi Tufan belirli bir bölgede gerçekleşmiştir. Bu nedenle gemiye alınan hayvanlar, Nuh Kavmi'nin bulunduğu bölgede yaşayanlar olmalıdır.

Ancak sadece o bölgede yaşayan tüm hayvan türlerinin bile biraraya getirilmesinin mümkün olmadığı açıktır. Hz. Nuh'un ve çok az sayıda oldukları belirtilen müminlerin **(Hud Suresi, 40)** çevrelerindeki yüzlerce hayvan türünden çiftler topladıklarını düşünmek de zordur. Yaşadıkları bölgedeki hayvanlardan sadece böcek türlerinin toplanması bile mümkün değildir; hem de erkek dişi ayrımı yaparak! Bu nedenle, toplanan hayvanların rahatlıkla yakalanıp himaye edilebilecek ve özellikle de insanlara yarar sağlayacak evcil hayvanlar olduğu düşünülebilir. Buna göre, Hz. Nuh muhtemelen, inek, koyun, at, tavuk, horoz, deve ve benzeri hayvanları gemiye almış olabilir. Çünkü Tufan nedeniyle canlılığını büyük ölçüde yitirmiş olan bölgede yeni kurulacak hayat için gerekli olan temel hayvanlar bunlardır.

Burada önemli olan nokta şudur: Allah'ın Hz. Nuh'a verdiği hayvanları toplama emrindeki hikmetlerden biri, hayvanların neslini korumaktan çok, Tufan sonrasında kurulacak yeni yaşama gerekli olan hayvanların toplanması olabilir. Çünkü Tufan yerel olduğu için hayvanların soylarının tükenmesi söz konusu olamaz. Nasıl olsa Tufan'dan sonra zamanla diğer bölgelerden hayvanlar bu bölgeye göç edip bölgeyi eski canlılığına getireceklerdir. Önemli olan Tufan'dan hemen sonra bölgede kurulacak yaşamdır ve toplanan hayvanlar temelde bu amaçla toplanmış olmalıdırlar.

Sular Ne Kadar Yükseldi?

Tufan hakkındaki bir başka tartışma ise, suların dağları kaplayacak kadar yükselip yükselmediği konusundadır. Bilindiği gibi Kuran'da, geminin Tufan sonrası "Cudi"ye oturduğu bildirilmektedir. "Cudi" kelimesi kimi zaman özel bir dağ ismi olarak alınır, oysa kelime Arapça'da "yüksekçe yer-tepe" anlamına gelmektedir. Dolayısıyla Kuran'da

"Cudi"nin, özel bir dağ ismi olarak değil, sadece geminin yüksekçe bir mekana oturduğunu anlatmak için kullanılmış olabileceği göz ardı edilmemelidir. Ayrıca cudi kelimesinin bu anlamından, suların belirli bir yüksekliğe eriştiği, ama yine de büyük dağların seviyesine kadar yükselmemiş olduğu da çıkarılabilir. Yani Tufan Tevrat'ta anlatıldığı gibi tüm yeryüzünü ve yeryüzündeki tüm dağları yutmamış, sadece belirli bir bölgeyi kaplamış olmalıdır.

Nuh Tufanı'nın Yeri

Nuh Tufanı'nın gerçekleştiği yer olarak Mezopotamya Ovası gösterilir. Bu bölgede tarihte bilinen en eski ve en gelişmiş uygarlıklar kurulmuştur. Ayrıca bu bölge, Dicle ve Fırat Nehirleri'nin ortasında yer alması sebebiyle, coğrafi olarak büyük bir su baskınına uygun bir zemin teşkil etmektedir. Tufan'ın etkisini artıran sebeplerden birisi, büyük bir ihtimalle, bu iki nehrin yataklarından taşıp bölgeyi etkisi altına almış olmasıdır.

Bu bölgenin Tufan'ın gerçekleştiği yer olarak kabul edilmesinin ikinci bir sebebi de tarihseldir. Bölgedeki birçok medeniyetin kayıtlarında, aynı dönemde yaşanmış bir Tufan'ı anlatan çok sayıda belge ortaya çıkarılmıştır. Nuh Kavmi'nin helak edilmesine tanık olan bu medeniyetler, bu felaketin oluş biçimini ve sonuçlarını tarihsel kayıtlara işleme ihtiyacı hissetmiş olmalıdırlar. Tufan'ı anlatan efsanelerin çoğunluğunun Mezopotamya kökenli olduğu da bilinmektedir. En önemlisi de arkeolojik bulgulardır. Bunlar, bu bölgede gerçekten de büyük bir su baskınının meydana geldiğini göstermektedir. Bu su baskını, ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz gibi, bölgede bulunan uygarlığın bir süre için duraksamasına neden olmuştur. Yapılan kazılarda böylesine büyük bir felaketin açık izleri toprağın altından çıkartılmıştır.

Mezopotamya bölgesinde yapılan kazılardan anlaşıldığına göre, bu bölge tarih içinde birçok kez seller ve Dicle, Fırat Nehirleri'nin taşması sonucu meydana gelen felaketlerle yüz yüze gelmiştir. Örneğin, MÖ 2000 civarında Mezopotamya'nın tam güney kısmında bulunan büyük Ur kentinin hükümdarı olan İbbis'in zamanındaki bir yıl, "gökle yer arasındaki sınırları yok eden bir Tufan sonrası"¹ şeklinde tanımlanmaktadır. MÖ 1700'lerde Babilli Hammurabi zamanında bir yıl da "Eşnunna kentinin bir selle yıkılması" olayıyla tanımlanmaktadır.

MÖ 10. yüzyılda hükümdar Nabumukinapal zamanında Babil şehrinde bir su baskını gerçekleşmiştir.² Milattan sonra 7., 8., 10., 11. ve 12. yüzyıllarda da bölgede önemli su baskınları vuku bulmuştur. 20. yüzyılda 1925, 1930 ve 1954 yıllarında da bu meydana gelmiştir.³ Anlaşılan odur ki bölge, her zaman için bir sel felaketine açıktır ve Kuran'da belirtildiği gibi büyük çaplı bir selin tüm bir kavmi yok etmesi açıkça mümkündür.

Tufan'ın Arkeolojik Delilleri

Kuran'da helak edildiği haber verilen kavimlerin birçoğunun izlerine günümüzde rastlanılması oldukça dikkat çekicidir. Arkeolojik verilerden anlaşılmaktadır ki, bir kavmin ortadan kaybolması ne kadar ani olursa, buna ait bulgu elde edilmesi şansı da o kadar fazla olmaktadır.

Bir uygarlığın birdenbire ortadan kalkması durumunda -ki bu bir doğal felaket, ani bir göç veya bir savaş sonucu olabilir- bu uygarlığa ait izler çok daha iyi korunmaktadır. İnsanların içinde yaşadıkları evler ve günlük hayatta kullandıkları eşyalar, kısa bir zaman içinde toprağın altına gömülmektedir. Böylece bunlar, uzunca bir süre insan eli değmeden saklanmakta ve gün ışığına çıkartılmalarıyla geçmişteki yaşam hakkında önemli ipuçları sunmaktadırlar.

İşte Nuh Tufanı'yla ilgili birçok delilin günümüzde ortaya çıkarılması bu sayede olmuştur. MÖ 3000 yılları civarında gerçekleştiği düşünülen Tufan, tüm bir uygarlığı bir anda yok etmiş ve bunun yerine tamamen yeni bir uygarlık kurulmasını sağlamıştır. Böylece Tufan'ın açık delilleri, bizlerin ibret alması için binlerce yıl boyunca korunmuştur.

Mezopotamya Ovası'nı etkisi altına alan Tufan'ı araştırmak için yapılmış birçok kazı vardır. Bölgede yapılan kazılarda başlıca dört şehirde büyük bir tufan sonucu gerçekleşmiş olabilecek sel felaketinin izlerine rastlanmıştır. Bu şehirler Mezopotamya Ovası'nın önemli şehirleri Ur, Uruk, Kiş ve Şuruppak'tır.

Bu şehirlerde yapılan kazılar, bunların tümünün MÖ 3000'li yıllar civarında bir sele maruz kaldıklarını göstermektedir.

Önce Ur şehrinde yapılan kazıları ele alalım.

Günümüzde Tel-El Muhayer olarak isimlendirilen Ur şehrinde yapılan kazılarda ele geçirilen medeniyet kalıntılarının en eskisi MÖ 7000'li yıllara kadar uzanmaktadır. İnsanların ilk uygarlık kurdukları yerlerden birisi olan Ur şehri, tarih boyunca birçok medeniyetin birbiri ardına gelip geçtiği bir yerleşim bölgesi olmuştur.

Ur şehrinde yapılan kazılarda ortaya çıkartılan arkeolojik bulgular, buradaki medeniyetin çok büyük bir sel felaketi sonunda kesintiye uğradığını, daha sonra zaman içinde tekrar yeni uygarlıkların meydana çıkmaya başladığını göstermektedir. Bu bölgede ilk kazıyı yapan kişi, British Museum'dan R. H. Hall'dür. Hall'den sonra kazıyı yürütme görevini devralan Leonard Woolley, British Museum ve Pennsylvania Üniversitesi tarafından ortaklaşa yürütülen bir kazı çalışmasına da başkanlık etmiştir. Woolley'in yürüttüğü ve dünya çapında büyük sansasyon yaratan kazı çalışmaları 1922'den 1934 yılına kadar sürdürülmüştür.

Sir Woolley'in kazıları Bağdat ile Basra Körfezi arasındaki çölün ortalarında gerçekleşti. Ur şehrinin ilk kurucuları, Kuzey Mezopotamya'dan gelmiş olan ve kendilerine "Ubaidyen" ismini veren bir halktı. Bu halka dair bilgi elde etmek için detaylı kazılar başlatıldı. *Reader's Digest* dergisinde Woolley'in kazıları şöyle anlatılıyor:

Kazı yapılan bölgede, derine inildikçe çok önemli bir buluntu ortaya çıkarılmıştı; bu, Ur şehrinin krallar mezarlığıydı. Araştırmacılar Sümer krallarının ve soyluların gömülmüş olduğu bu mezarlıkta birçok efsanevi sanat eserlerine rastladılar. Miğferler, kılıçlar, müzik aletleri, altından ve kıymetli taşlardan yapılmış sanat yapıtları. Bunlardan çok daha önemli olan başka şeyler de vardı; kil tabletlere hayret verici bir ustalık ve beceriyle, yüksek bir teknikle pres edilmiş tarihsel kayıtlar. Araştırmacılar, Ur'da kral listelerindeki aynı adları taşıyan yazılar bulmuş, hatta bunların arasında Ur'un ilk krallık ailesini kuran kişinin adına rastlamıştı. Woolley, mezarlığın ilk Ur Hanedanlığı'ndan önce başladığı neticesine vardı. Bu nedenle, son derece gelişmiş bir medeniyetin ilk hanedandan daha önceleri var olduğu sonucuna vardı.

Kanıtın iyice incelenmesinden sonra Woolley kazıyı daha derinlere, mezarların altına doğru ilerletmeye karar verdi. İşçiler çamur olmuş tuğlaların içinden bir metre kadar derine daldılar ve çanak çömlekleri çıkarmaya başladılar. "Ve sonra birdenbire herşey durdu." Woolley böyle yazıyordu. "Artık ne çanak, ne çömlek, ne kül vardı, yalnız suyun getirdiği temiz çamur."

Woolley kazıya devam etti, iki buçuk metre kadar temiz kil tabakasından geçilerek derine dalındı ve sonra birdenbire işçiler, tarihçilerin son Taş Devri kültürü olarak isimlendirdiği bu devrin insanları tarafından yapılmış zımpara taşından aletler ve çanak çömlek parçalarına rastladılar. Çamur iyice temizlenince altında kalmış bir medeniyet ortaya çıktı. Bu durum, bölgede büyük bir su baskınının meydana geldiğini gösteriyordu. Ayrıca mikroskobik analiz, temiz kilden kalın bir katmanın, eski Sümer uygarlığını yok edecek kadar büyük bir tufan tarafından buraya yığılmış olduğunu gösteriyordu. Gılgamış Destanı ile Nuh'un öyküsü, Mezopotamya Çölü'nde kazılan bir kuyuda ortak bir kaynaktan birleşmiş oluyordu.⁴

Ayrıca Max Mallowan kazıyı yürüten Leonard Woolley'in düşüncelerini şöyle aktarıyordu:

Woolley, tek bir zaman diliminde oluşmuş böylesine büyük bir mil kütlesinin sadece çok büyük bir sel felaketinin sonucu olabileceğini belirterek; Sümer Ur'u ile Al-Ubaid'in boyalı çanak çömlek kullanan halkı tarafından kurulan kenti ayıran sel tabakasını, efsanevi Tufan'ın kalıntıları olarak tanımladı.⁵

Bu veriler, Tufan'ın etkilediği yerlerden birinin Ur şehri olduğunu gösteriyordu. Alman arkeolog Werner Keller de söz konusu kazının önemini şöyle ifade etmişti: "Mezopotamya'da yapılan arkeolojik kazılarda balçıklı bir tabakanın altından şehir kalıntılarının çıkması burada bir sel olduğunu ispatlamış oldu."⁶

Tufan'ın izlerini taşıyan bir başka Mezopotamya şehri ise günümüzde Tel El-Uhaymer olarak isimlendirilen, Sümerlilerin Kiş şehridir. Eski Sümer kayıtlarında, bu şehir "Büyük Tufan'dan sonra başa geçen ilk hanedanlığın başkenti" olarak nitelendirilmektedir.⁷

Günümüzde Tel El-Fara olarak adlandırılan Güney Mezopotamya'daki Şuruppak kenti de Tufan'ın açık izlerini taşımaktadır. Bu kentteki arkeolojik çalışmalar 1920-1930

yılları arasında Pennsylvania Üniversitesi'nden Erich Schmidt tarafından yürütüldü. Kazılarda MÖ 3000-2000 yılları arasında var olan bir uygarlığın doğuşu ve gelişmesi değişik tabakalarda rahatlıkla izlenebiliyordu. Çivi yazılı kayıtlardan anlaşılan oydu ki, bu bölgede MÖ 3000'li yıllarda, kültürel olarak oldukça gelişmiş bir halk yaşıyordu.⁸

Asıl önemli nokta ise, bu şehirde de MÖ 3000-2900 yılları civarında büyük bir sel felaketinin gerçekleştiğinin anlaşılmasıydı. Schmidt'in çalışmalarını anlatan Mallowan şöyle diyor:

"Schmidt 4-5 metre derinlikte kil ve kum karışımı sarı topraktan bir tabakaya erişti (bu tabaka selle beraber oluşmuştu). Bu tabaka, höyük kesitine göre ova seviyesine yakın bir düzeyde yer alıyordu ve höyüğün her yerinde izlenebiliyordu..." Cemdet Nasr dönemini Eski Krallık döneminden ayıran kil ve kum karışımı tabakayı Schmidt "tamamen nehir kökenli bir kum" olarak tanımlayarak Nuh Tufanı ile ilişkilendirdi.⁹

Kısacası Şuruppak kentinde yapılan kazılarda da yaklaşık MÖ 3000-2900 yıllarına rastgelen bir selin kalıntıları ortaya çıkartılmıştı. Diğer şehirlerle beraber Şuruppak kenti de muhtemelen Tufan'dan etkilenmişti.¹⁰

Tufan'dan etkilendiğine dair elde kanıtlar olan son yerleşim birimi, Şuruppak'ın güneyinde yer alan ve günümüzde Tel El-Varka olarak isimlendirilen Uruk kentidir. Bu kentte de diğerleri gibi bir sel tabakasına rastlanmıştır. Bu sel tabakası da, MÖ 3000-2900'li yıllarla tarihlendirilmektedir.¹¹

Bilindiği gibi Dicle ve Fırat Nehirleri Mezopotamya'yı boydan boya kesmektedir. Anlaşılan odur ki, olay anında, bu iki nehir ve irili ufaklı bütün su kaynakları taşmış, bunlar yağmur sularıyla birleşerek büyük bir su baskını oluşturmuşlardır. Kuran'da bu olayı Allah şöyle bildirmektedir:

Biz de 'bardaktan boşanırcasına akan' bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeri de coşkun kaynaklar halinde fışkırttık. Derken su, takdir edilmiş bir işe karşı (hükümümüzü gerçekleştirmek üzere) birleşti. (Kamer Suresi, 11-12)

Gerçek şu ki, su taşıdığı zaman, o gemide Biz sizi taşıdık. (Hakka Suresi, 11)

Aslında felaketin gerçekleşmesine neden olan öğeler tek tek ele alındığında hepsi gayet doğal olaylardır. Tüm bu olayların aynı anda olması ve Hz. Nuh'un da kavmini böyle bir felaket için uyarması, olayın mucizevi yönünü oluşturur.

Yapılan çalışmalar sonucu elde edilen ipuçları değerlendirildiğinde Tufan'ın oluştuğu alanın boyutlarının yaklaşık olarak doğudan batıya (genişlik) 160 km, kuzeyden güneye (boy) 600 km. olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tespit de, Tufan'ın tüm Mezopotamya Ovası'nı kapladığını göstermektedir. Tufan'ın izlerini taşıyan Ur, Uruk, Şuruppak ve Kiş şehirleri dizilimini incelediğimiz zaman bunların bir hat üzerinde yer aldığını görürüz. Öyleyse Tufan, bu dört şehri ve çevresini etkilemiş olmalıdır. Ayrıca

MÖ 3000'li yıllarda Mezopotamya Ovası'nın coğrafi yapısının günümüzdekinden daha farklı olduğunu söylemek gerekir. O devirlerde Fırat Nehri'nin yatağı, bugünküne göre daha doğuda bulunmaktaydı; bu akış rotası da Ur, Uruk, Şuruppak ve Kiş'ten geçen bir hatta denk geliyordu. Kuran'da belirtilen "yeryüzü ve gökyüzü pınarları"nın açılmasıyla, anlaşıldığına göre, Fırat Nehri taşmış ve yukarıda belirtilen bu dört şehri yerle bir ederek yayılmıştı.

Tufan'dan Söz Eden Din ve Kùltürler

Hak dini tebliğ eden peygamberlerin ağzından hemen her kavme duyurulmuş olan Tufan, zamanla çeşitli dejenerasyon ve eklemelerle karıştırılarak, sözü edilen toplumların efsaneleri haline dönüştürülmüştür.

Allah, Nuh Tufanı'nı, insanlara bir ibret ve ders konusu teşkil etmesi için farklı toplumlara gönderdiği peygamberler ve kitaplar yoluyla aktarmıştır. Ancak her defasında metinler orijinalinden uzaklaştırılmış ve Tufan anlatımlarına mistik, mitolojik öğeler katılmıştır. Arkeolojik bulgularla uyuşan ve onları tasdik eden tek kaynak ise Kuran'dır. Bunun tek nedeni Allah'ın Kuran'ı en ufak bir değişikliğe uğramadan korumuş olması ve aslının bozulmasına izin vermemesidir. Kuran, **"hiç şüphesiz zikri (Kurani) Biz indirdik Biz; onun koruyucuları da Biziz" (Hicr Suresi, 9)** hükmüne göre, Allah'ın özel koruması altındadır.

Kitabımızın Tufan'la ilgili son kısmında olayın -oldukça bozulmuş olmakla birlikte- çeşitli kùltürlerde, ayrıca Tevrat ve İncil'de nasıl yer aldığını inceleyeceğiz.

Tevrat'ta Nuh Tufanı

Hiz. Musa'ya indirilmiş hak kitap olan Tevrat, bilindiğı gibi zamanla orijinalliğini yitirmiş, bazı kısımları Yahudi toplumunun önde gelenleri tarafından değiştirilmiştir. Hiz. Musa döneminden sonra İsrailoğulları'na gönderilen peygamberlerin bildirdikleri de aynı sona uğramış ve tahrif edilmiştir. Dolayısıyla orijinalliğini kaybetmiş olan "Muharref Tevrat"ın bu özelliğı, bizim ona bir kutsal kitaptan çok, bir tarih kitabı gibi bakmamızı gerektirir. Nitekim M. Tevrat'ın bu yapısı ve barındırdığı çelişkiler, -bazı bölümlerinde Kuran ile paralellikler içermekle birlikte-, Nuh Kıssası'nda da kendini gösterir.

Tevrat'a göre, Allah, Hiz. Nuh'a yeryüzünün zorbalıklarla dolu olması sebebiyle, inananların dışındaki tüm insanların yok edileceğini bildirir. Bunun için kendisine gemi yapmasını emreder ve gemiyi nasıl yapacağını etraflıca tarif eder. Ayrıca, gemiye ailesiyle beraber üç oğlunu ve onların üç karısını ve tüm canlılardan ikişer adet ve birtakım yiyeceklerden de almasını söyler.

Yedi gün sonra Tufan vakti geldiğinde, yerin bütün kaynakları yarılmış, göklerin pencereleri açılmış ve büyük bir sel ortaya çıkmıştır. Bu kırk gün, kırk gece devam etmiştir. Gemi, bütün yüksek yerleri ve dağları örten sular üzerinde yüzmüştür. Böylece Hz. Nuh ile beraber gemide olanlar kurtulmuşlar, geride kalanlar ise Tufan'ın sularına kapılıp gitmiş ve boğularak ölmüşlerdir. 40 gün 40 gece süren Tufan'dan sonra yağmurlar kesilmiş ve bundan 150 gün sonra sular alçalmaya başlamıştır.

Bunun üzerine gemi yedinci ayda, ayın on yedinci gününde, Ararat (Ağrı) Dağları üzerine oturur. Hz. Nuh, suların iyice çekilip çekilmediğini anlamak için birkaç defa güvercin yollar ve sonunda güvercin geri dönmeyince suların iyice çekildiği anlaşılır. Bunun üzerine Allah Hz. Nuh'a yeryüzüne yayılmaları için gemiden çıkmalarını söyler.

Tevrat'ta yer alan Nuh Tufanı ile ilgili bazı bölümler şöyledir:

Ve Allah Nuh'a dedi: Öñüme bütün beşerin sonu geldi; çünkü onların sebebiyle yeryüzü zorbalıkla doldu, ve işte, Ben onları yeryüzü ile beraber yok edeceğim. Kendine gofer ağacından bir gemi yap; Ve Ben, işte Ben, göklerin altında kendisinde hayat nefesi olan bütün beşeri yok etmek için yeryüzü üzerine sular tufanı getiriyorum; yeryüzünde olanların hepsi ölecektir. Fakat seninle ahdimi sabit kılacağım; ve sen ve seninle beraber oğulların, ve senin karın ve oğullarının karıları gemiye gireceksiniz. Ve seninle beraber sağ kalmak için her yaşayan, bütün beden sahibi olanlardan, her nevinden ikişer olarak gemiye getireceksin; erkek ve dişi olacaklar. Ve Nuh Allah'ın kendisine emrettiği herşeye göre yaptı; öyle yaptı. (Tekvin, 6/13-22)

Ve gemi yedinci ayda, ayın on yedinci gününde, Ararat dağları üzerine oturdu. (Tekvin, 8/1-19)

Bütün yeryüzü üzerinde zürriyetlerinin sağ kalması için, kendine her temiz hayvandan, erkek ve onun dişisi olarak yedişer ve temiz olmayan hayvanlardan, erkek ve onun dişisi olarak ikişer... (Tekvin, 7/1-24)

Ve ahdimi sizinle sabit kılacağım, ve bütün beşer artık tufanın suları ile kesilmeyecektir, ve yeryüzünü helak etmek için artık tufan olmayacaktır. (Tekvin, 9/11)

Muharref Tevrat'a göre, tüm dünyayı kaplayan bir Tufan'la "yeryüzünde olanların hepsi ölecektir" hükmü gereği, tüm insanlar cezalandırılmış, Tufan sonrasında yaşayan yegane insanlar Hz. Nuh ile gemiye binenler olmuştur.

İncil'de Nuh Tufanı

Bugün elimizde var olan İncil de zaman içerisinde tahrif edilmesi dolayısıyla gerçek anlamda İlahi bir kitap değildir. Nitekim Yeni Ahit, Hz. İsa'nın sözlerini ve eylemlerini içeren, onun göğe yükselişinden 30 ila 50 yıl sonra, onu hiç görmemiş ya da bir süre yanında bulunmuş kişiler tarafından yazılmış dört "İncil"le başlar; Matta, Markos, Luka ve Yuhanna. Bu dört İncil arasında çok belirgin çelişkiler vardır, özellikle Yuhanna İncili, birbirlerine büyük ölçüde paralel olan diğer üçünden (Snoptik İnciller)

çok farklıdır. Yeni Ahit'in diğer kitapları ise Hz. İsa'dan sonra onun havarilerinin yaptıkları işleri anlatan ve havariler veya Tarsuslu Pavlus (sonradan Aziz Paul) tarafından yazılan mektuplardan oluşur.

Dolayısıyla bugünkü İncil de ilahi bir metin değil, bir tarih kitabı niteliğindedir.

İncil'e göre Nuh Peygamber sapkın ve itaatsiz kavme gönderilmiş, ancak kavmi ona uymayıp sapkınlıklarına devam etmiştir. Bunun üzerine Allah Tufan ile inkar edenleri yakalamış, Nuh Peygamberi ve inananları gemiye bindirip kurtarmıştır. Konuyla ilgili bazı İncil bölümleri şöyledir:

Nuh'un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun gelişinde de öyle olacak. Nuh'un gemiye bindiği güne dek, tufandan önceki günlerde insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Tufan gelinceye, hepsini süpürüp götürünceye dek başlarına geleceklerden habersizdiler. İnsanoğlu'nun gelişi de öyle olacak. (Matta, 24/37-39)

Tanrı, eski dünyayı da esirgemedi. Ama Tanrısızların dünyası üzerine tufanı gönderdiği zaman, doğruluk yolunu bildiren Nuh'u ve yedi kişiyi daha korudu. (II. Petrus, 2/5)

Nuh'un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun günlerinde de öyle olacak. Nuh'un gemiye bindiği güne dek insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Sonra tufan gelip hepsini yok etti. (Luka, 17/26-27)

Ne var ki göklerin, çok önceden Tanrı'nın sözüyle var olduğunu ve yerin su aracılığıyla sudan şekillendiğini kasıtlı olarak unutuyorlar. O zamanki dünya yine suyla, tufanla mahvolmuştu. (II. Petrus 3/5-6)

Tufan'la İlgili Diğer Kültürlerdeki Bilgiler

Sümerlere göre, Enlil isimli bir tanrı, diğer tanrıların insanlığı yok etmeye karar verdiklerini, kendisinin de onları kurtarmaya niyetli olduğunu insanlara açıklar. Olayın kahramanı Sippar kentinin sofu kralı Ziusudra'dır. Tanrı Enlil, Ziusudra'ya Tufan'dan kurtulmak için ne yapması gerektiğini anlatır. Metnin kayığın yapılışını anlatan parçası yitiktir, ancak böyle bir parçanın varlığı, Tufan'ın gelip, Ziusudra'nın nasıl kurtulduğunu anlatan bölümlerinden anlaşılmaktadır. Tufan'ın Babilonya versiyonuna dayanılarak, olayın eksiksiz Sümer versiyonunda, Tufan'ın nedeni ve kayığın yapılışı hakkında çok daha doyurucu ayrıntının bulunduğu sonucuna varılabilir.

Sümer ve Babil kayıtlarına göre, Xisuthros ya da Khasisatra, ailesi, arkadaşları, kuşlar ve hayvanlarla birlikte 925 metre uzunluğunda bir gemiyle Tufan'dan kurtulmuşlardır. "Sular göğe doğru uzandı, okyanuslar kıyıları örttü ve nehirler yataklarından taşı." denir. Gemi daha sonra Gordiyen Dağı'na oturmuştur.

Asur-Babil kayıtlarına göre ise Ubaratutu ya da Khasisatra, ailesi, uşakları, sürüleri ve vahşi hayvanlarla birlikte 600 kübit uzunluğunda, 60 kübit yüksekliğinde ve

genişliğinde bir tekneyle kurtulmuştur. Tufan 6 gün 6 gece sürmüştür. Gemi Nizar Dağı'na gelince uçurulan güvercin dönmüş ama karga dönmemiştir.

Bazı Sümer, Asur ve Babil kayıtlarına göre de, Utnapishtim, ailesiyle birlikte 6 gün 6 gece süren Tufan'ı atlatmışlardır: "Yedinci gün Utnapishtim dışarı baktı. Herşey çok sessizdi. İnsanoğlu tekrar çamura dönmüştü" diye anlatılır. Gemi Nizar Dağı'nda karaya oturunca Utnapishtim bir güvercin, bir karga ve bir de kırlangıç gönderir. Karga cesetleri yemek için kalır, fakat diğer iki kuş geri dönmez.

Hindistan'ın Satapatha, Brahmana ve Mahabharata destanlarında, adı geçen Manu, Rishiz ile birlikte Tufan'dan kurtulmuştur. Efsaneye göre Manu'nun yakalayıp yaşamını bağışladığı bir balık birdenbire büyüyüp, bir gemi inşa edip boynuzlarına bağlamasını söylemiştir. Balık gemiyi dev dalgaların üzerinden aşırıp, kuzeye, Himavat Dağı'na çıkarmıştır.

Britanya'nın Galler yöresi efsanelerine göre, Dwyfan ve Dwyfach büyük felaketten bir gemiyle kurtulmuşlardır. Dalgalar Gölü adı verilen Llynllion'un patlaması sonucu oluşan korkunç seller durulunca, Dwyfan ve Dwyfach yeniden Britanya Halkını oluşturmaya başlarlar.

İskandinav Edna efsaneleri Bergalmer ile eşinin büyük bir tekneyle Tufan'dan kurtulduğunu anlatır.

Litvanya efsanelerinde ise birkaç çift insanın ve hayvanın yüksek bir dağın tepesinde bir kabuğun içinde barınarak kurtuldukları anlatılır. 12 gün 12 gece süren rüzgarlar ve seller yüksek dağa erişip oradakileri de yutacağı zaman, Yaratıcı onlara dev bir ceviz kabuğu atar. Dağdakiler ceviz kabuğu ile yolculuk yaparak felaketten kurtulurlar.

Çin kaynaklı öyküler Yao adında birisinin 7 kişiyle birlikte, ya da Fa Li, eşi ve çocuklarıyla birlikte bir yelkenliyle sel ve depremlerden kurtulduğu anlatır. "Dünya paramparça oldu. Sular fişkırp her tarafı kapladı." diye söylenir. Sonunda sular çekilir.

Tüm bu bilgiler bizlere somut bir gerçeği göstermektedir. Tarihte her topluluğa İlahi vahyin mesajı ulaşmıştır ve bu sayede de pek çok toplum Nuh Tufanı ile ilgili bilgileri öğrenmiştir. Ancak insanların İlahi vahyin özünden uzaklaşmalarıyla birlikte Tufan ile ilgili bilgiler de çeşitli değişikliklere uğramış, efsanelere ve mitolojiye dönüşmüştür.

Hız. Nuh'un ve onun inkarcı kavminin gerçek hikayesini öğrenebileceğimiz yegane kaynak ise, İlahi vahyin bozulmamış tek kaynağı olan Kuran'dır.

Kuran'ın bu özelliği, yalnızca Nuh Tufanı değil, başka tarihsel olaylar ve kavimler hakkında da doğru bilgileri edinmemizi sağlar. İlerleyen bölümlerde bu gerçek bilgileri araştırmaya devam edeceğiz.

BÖLÜM 2

Hız. İbrahim'in Hayatı

İbrahim, ne yahudi idi, ne de Hristiyanđı: ancak, o hanif (muvahhid) bir Müslümandı, müşriklerden de değildi. Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar ve bu peygamber ile iman edenlerdir. Allah, mü'minlerin velisidir. (Al-i İmran Suresi, 67-68)

Hız. İbrahim, Kuran'da kendisinden sıklıkla bahsedilen ve Allah'ın insanlara örnek gösterdiği bir peygamberdir. Putlara tapan kavmine Allah'ın mesajını getirmiş ve onları uyarıp korkutmuştur. Kavmi ise Hız. İbrahim'in uyarılarını dinlememiş, aksine ona cephe almıştır. Kavminin baskıları artınca Hız. İbrahim, eşi, Hız. Lut ve beraberindeki birkaç kişiyle beraber bir başka yere göç (hicret) etmek zorunda kalmıştır.

Kuran'da, öncelikle Hız. İbrahim'in Hız. Nuh'un soyundan geldiğini Allah şöyle belirtmektedir:

Alemler içinde selam olsun Nuh'a. Gerçekten Biz, ihsanda bulunanları böyle ödüllendiririz. Şüphesiz o, Bizim mü'min olan kullarımızdandı. Sonra diğerlerini suda boğduk. Doğrusu İbrahim de onun (soyunun) bir kolundandır. (Saffat Suresi, 79-83)

Hız. İbrahim'in zamanında Mezopotamya Ovası'nda, Orta ve Doğu Anadolu'da yaşayan birçok kavim, göğre ve yıldızlara tapıyorlardı. En büyük tanrıları Ay tanrısı "Sin" idi. Ay tanrısı uzun sakallı ve elbisesinin üzerinde hilal şeklinde ay bulunan bir insan suretinde canlandırılıyordu. Ayrıca bu kavimler bu tanrılara ait birçok kabartma resim ve heykelcik yapıyor ve bunlara tapıyorlardı. Oldukça yaygın olan bu inanç, özellikle Yakındoğu'da kendisine oldukça uygun bir yaşam sahası bulmuş ve bu sayede uzun zaman varlığını sürdürmüştü. Bölgede yaşayan insanlar MS 600'lü yıllara kadar bu tanrılara tapmaya devam ettiler. Bu inancın bir sonucu olarak, Mezopotamya'dan Anadolu'nun içlerine kadar olan bölgelerde "Ziggurat" ismiyle bilinen ve hem gözlem evi hem de tapınak olarak kullanılan yapılar inşa edilmiş ve buralarda başlıca Ay tanrısı "Sin" olmak üzere çeşitli tanrılara tapınılmıştı...¹²

Günümüzde ancak arkeolojik kazılarla belirlenebilen bu inanç şeklini, Kuran'da bulabilmek mümkündür. Kuran'da belirtildiğine göre, Hız. İbrahim bu ilahlara tapmayı reddetmiş ve sadece tek gerçek ilah olan Allah'a iman etmişti. Kuran'ı Kerim'de Hız. İbrahim'in bu davranışı şöyle anlatılır:

Hani İbrahim, babası Azer'e (şöyle) demişti: "Sen putları ilahlar mı ediniyorsun? Doğrusu, ben seni ve kavmini apaçık bir sapıklık içinde görüyorum.

Böylece İbrahim'e, -kesin bilgiyle inananlardan olması için- göklerin ve yerin melekûtunu gösteriyorduk.

Gece, üstünü örtüp bürüyünce bir yıldız görmüş ve demişti ki: "Bu benim rabbimdir." Fakat (yıldız) kayboluverince: "Ben kaybolup-gidenleri sevmem" demişti.

Ardından Ay'ı, (etrafa aydınlık saçarak) doğar görünce: "Bu benim rabbim" demiş, fakat o da kayboluverince: "Andolsun" demişti, "Eğer Rabbim beni doğru yola erdirmezse gerçekten sapmışlar topluluğundan olurum."

Sonra güneşi (etrafa ışıklar saçarak) doğar görünce: "İşte bu benim rabbim, bu en büyük" demişti. Ama o da kayboluverince, kavmine demişti ki: "Ey kavmim, doğrusu ben sizin şirk koşmakta olduklarınızdan uzağım."

Gerçek şu ki, ben bir muvahhid olarak yüzümü gökleri ve yeri yaratana çevirdim. Ve ben müşriklerden değilim. (Enam Suresi, 74-79)

Kuran'da Hz. İbrahim'in ve Hz. Lut'un aynı zamanda ve yakın coğrafyalarda yaşadıklarının bilgisi verilmiştir. Çünkü Lut Kavmi'ne gönderilen melekler, Hz. Lut'u ziyaret etmeden önce Hz. İbrahim'e gelmişler ve karısına bir çocuk müjdesi vermişlerdir.

Kuran'da Hz. İbrahim hakkında bahsedilip de, Eski Ahit'te bahsedilmeyen bir konu Kabe'nin inşasıdır. Kuran'da Kabe'yi Hz. İbrahim'in oğlu İsmail ile beraber inşa ettikleri anlatılmaktadır:

İbrahim, İsmail'le birlikte Evin (Ka'be'nin) sütunlarını yükselttiğinde (ikisi şöyle dua etmişti): "Rabbimiz bizden (bunu) kabul et. Şüphesiz, Sen işiten ve bilensin; (Bakara Suresi, 127)

Bugün Kabe'nin geçmişi hakkında bilinen yegane şey ise, buranın çok eski zamanlardan itibaren kutsal bir yer olarak kabul edildiğidir. Bu nedenle, Kabe'ye Peygamberimiz (sav) öncesindeki cahiliye döneminde putların yerleştirilmesinin, Hz. İbrahim tarafından tebliğ edilen ilahi dinin zaman içinde yozlaştırılmasının ve dejenere edilmesinin bir sonucu olduğunu söylemek mümkündür.

Eski Ahit'te Hz. İbrahim'in Doğum Yeri

Hz. İbrahim'in doğduğu yerin neresi olduğu sorusu her zaman için üzerinde tartışılan bir konu olmuştur. Hristiyanlar ve Museviler Hz. İbrahim'in Güney

Mezopotamya'da doğduğunu söylerlerken, İslam dünyasındaki yaygın kanı, İbrahim Peygamberin doğum yerinin Urfa-Harran civarı olduğudur. Eldeki bazı yeni bulgular, Musevi ve Hristiyan tezlerinin tam olarak doğruyu yansıtmadığını göstermektedir.

Museviler ve Hristiyanlar, Hz. İbrahim'in doğum yerinin Güney Mezopotamya olduğunu söylerlerken dayanakları, muharref Tevrat'tır. Muharref Tevrat'ta Hz. İbrahim'in doğum yerinin Güney Mezopotamya'daki Ur şehri olduğu söylenmektedir. Hz. İbrahim, bu şehirde doğup büyüdüktan sonra Mısır'a gitmek için yola çıkmış, Türkiye sınırları içinde bulunan Harran bölgesini geçerek uzun bir yolculuk sonunda Mısır'a varmıştır.

Oysa yeni bulunan bir Eski Ahit nüshası, bu bilginin doğruluğu hakkında ciddi şüphelerin oluşmasına yol açmıştır. Zira bugüne kadar bulunan en eski Eski Ahit nüshası olarak kabul edilen MÖ 3. yüzyıla ait bu Yunanca kopyada, "Ur" şehrinin ismi bile geçmemektedir. Bugün birçok Eski Ahit araştırmacısı, "Ur" kelimesinin bir yanlış yazılma veya sonradan eklenme olduğunu söylerler. Buna göre Hz. İbrahim, Ur şehrinde doğmamış, belki de hayatında hiç Mezopotamya bölgesine gitmemiştir.

Ayrıca şu bilinmektedir ki, zaman içinde bazı yerlerin isimleri ve kapsadıkları bölgeler değişebilmektedir. Günümüzde Mezopotamya Ovası dendiği zaman, herkes kabaca Fırat ve Dicle Nehirleri'nin arasında kalan Irak topraklarının güney kesimlerini anlamaktadır. Oysa günümüzden 2000 yıl önce Mezopotamya olarak tanımlanan yer, daha kuzeyde, neredeyse Harran'ı da içine alan ve Türkiye topraklarına kadar uzanan bir bölgeydi. Bu sebeple Eski Ahit'te yazan Mezopotamya Ovası ifadesinin doğru olduğunu kabul etsek bile günümüz Mezopotamyası ile 2000 yıl öncesinin Mezopotamyası'nın aynı yerler olduğunu düşünmek yanlış olacaktır.

Hz. İbrahim'in doğum yeri olarak gösterilen Ur şehri hakkında ciddi şüpheler ve anlaşmazlıklar varsa da, Hz. İbrahim'in yaşadığı yerin Harran ve çevresi olduğu konusunda bir fikir birliği vardır. Hatta Eski Ahit üzerinde yapılacak kısa bir inceleme, burada bile Hz. İbrahim'in doğum yerinin Harran olarak gösterildiğine dair bazı ifadeler ortaya çıkartır. Örneğin Eski Ahit'te Harran bölgesine "Aram bölgesi" ismi verilmektedir. (Tekvin, 11/31 ve 28/10) Hz. İbrahim'in soyundan gelen kişilerin ise kendilerini bir "Arami'nin oğlu" olarak tanıttıkları söylenmektedir. (Tesniye, 26/5) Hz. İbrahim'in bir Arami olarak tanınıyor olması, onun bu bölgede hayatını sürdürdüğünü göstermektedir.

Nitekim İslami kaynaklarda da Hz. İbrahim'in doğum yerinin Harran ve Şanlıurfa olduğu yönünde güçlü bir kanı vardır. "Peygamberler şehri" olarak nitelendirilen Şanlıurfa'da Hz. İbrahim'le ilgili birçok hikaye ve efsane bulunmaktadır.

Eski Ahit Neden Değiştirildi?

Kuran'da bildirildiğine göre Hz. İbrahim putperest bir topluluğa elçi olarak gönderilmiştir. Kavmi göğre, yıldızlara, aya ve çeşitli putlara tapmaktadır. O ise kavmiyle mücadele eder, onları batıl inanışlarından geri çevirmeye çalışır, bu nedenle de başta babası olmak üzere tüm kavmin düşmanlığı ile karşılaşır.

Oysa bunların hiçbirisi Eski Ahit'te yer almaz. Hz. İbrahim'in ateşe atılması, kavminin putlarını kırması gibi olaylar da Eski Ahit'te bulunmaz. Hz. İbrahim'in Eski Ahit'teki konumu, daha çok Yahudilerin atası şeklindedir. Eski Ahit'teki bu tablonun "ırk" kavramını ön plana çıkartmak isteyen Yahudi önde gelenleri tarafından çizildiği ise açıktır. Kendilerini Allah'ın ebediyen seçtiğine ve üstün kıldığına inanan Yahudiler, bilerek ve isteyerek Kutsal Kitaplarını tahrif etmişler ve söz konusu inanış doğrultusunda eklemeler ve çıkarmalar yapmışlardır. Bu sebepten dolayıdır ki Eski Ahit'te anlatılan Hz. İbrahim, sadece Yahudilerin atasıdır.

Eski Ahit'e inanmakta olan Hristiyanlar da Hz. İbrahim'in Yahudilerin atası olduğunu düşünürler; ancak bir farkla: Hristiyanlara göre Hz. İbrahim bir Yahudi değil, bir Hristiyandır. Irk kavramını Yahudiler kadar önemsemeyen Hristiyanların bu tutumu, bu iki dinin arasında bir çatışmaya ve tartışmaya yol açmıştır. Kuran'da Yahudilerle Hristiyanlar arasındaki çekişme şöyle bildirilmektedir:

Ey Kitap ehli, İbrahim konusunda ne diye çekişip tartışıyorsunuz? Tevrat da, İncil de ancak ondan sonra indirilmiştir. Yine de akıl erdirmeyecek misiniz?

İşte sizler böylesiniz; (diyelim ki) hakkında bilginiz olan şeyde tartıştınız, ama hiç bilginiz olmayan bir konuda ne diye tartışıp-duruyorsunuz? Oysa Allah bilir, sizler bilmezsiniz.

İbrahim, ne Yahudi idi, ne de Hristiyandı: ancak, O hanif (muvahhid) bir Müslümandı, müşriklerden de değildi.

Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar ve bu Peygamber ile iman edenlerdir. Allah, mü'minlerin velisidir. (Al-i İmran Suresi, 65-68)

Kuran'da Hz İbrahim, Eski Ahit'te yazandan tamamen farklı olarak kavmini uyarıp korkutan ve onlarla mücadeleye girişen bir kişidir. Küçük yaşlardan başlayarak putlara tapmakta olan kavmini uyarmış ve onlara bu davranışlarından vazgeçmelerini öğütlemiştir:

İbrahim de; hani kavmine demişti ki: "Allah'a kulluk edin ve O'ndan sakının, eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır." (Ankebut Suresi, 16)

Eğer yalanlarsanız, sizden önceki ümmetler de (elçilerin çağrısını) yalanlamışlardır. Elçiye düşen ise, yalnızca açık bir tebliğdir. (Ankebut Suresi, 18)

Kavminin Hz. İbrahim'e olan cevabı ise onu öldürmeye teşebbüs etmek olmuştur. Allah bu gerçeği Ankebut Suresi'nde şöyle bildirmektedir:

Bunun üzerine kavminin (İbrahim'e) cevabı yalnızca: "Onu öldürün ya da yakın" demek oldu. Böylece Allah onu ateşten kurtardı. Şüphesiz bunda, iman eden bir kavim için ayetler vardır. (Ankebut Suresi, 24)

Kavminin kötülüklerinden kurtarılan Hz. İbrahim bu olaylardan sonra hicret etmiştir. Bunu haber veren ayetlerde Allah şöyle buyurmaktadır:

Ona bir düzen (tuzak) kurmak istediler, fakat Biz onları daha çok hüsrana uğrayanlar kıldık. (Enbiya Suresi, 70)

Sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan kopup-ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz olmayacağım. (Meryem Suresi, 48)

BÖLÜM 3

Lut Kavmi ve Altı Üstüne Getirilen Şehir

Lut Kavmi de uyarıları yalanladı. Biz de onların üzerine taş yağdıran bir kasırga gönderdik. Yalnız Lut ailesini (bu azabtan ayrı tuttuk;) onları seher vakti kurtardık; Tarafımızdan bir nimet olarak. İşte Biz, şükredenleri böyle ödüllendiririz. Oysa andolsun zorlu yakalamamıza karşı onları uyarmıştı. Fakat onlar bu uyarıları kuşkuyla karşılayıp-yalanlamakta diretiler. (Kamer Suresi, 33-36)

Lut Peygamber, İbrahim Peygamberle aynı dönemde yaşamıştır. Hz. Lut, Hz. İbrahim'e komşu kavimlerden birine elçi olarak gönderilmişti. Bu kavim, Kuran'da belirtildiğine göre, o güne kadar dünya üzerinde görülmemiş bir sapıklığı, eşcinselliği uyguluyordu. Hz. Lut, onlara bu sapıklıktan vazgeçmelerini söylediğinde ve onlara Allah'ın İlahi tebliğini getirdiğinde onu yalanladılar, peygamberliğini inkar ettiler ve sapıklıklarına devam ettiler. Bunun sonucunda da kavim, korkunç bir felaketle helak edildi.

Hz. Lut'un yaşadığı bu şehrin, Eski Ahit'te geçen ismi Sodom'dur. Kızıldeniz'in kuzeyinde kurulmuş olan bu kavmin aynı Kuran'da yazılanlara uygun bir şekilde helak edildiği anlaşılmıştır. Yapılan arkeolojik çalışmalardan anlaşıldığına göre şehir, Filistin-Ürdün sınırı boyunca uzanan Tuz Gölü'nün (Ölü Deniz) yakınlarında bulunmaktadır.

Bu helak olayının kalıntılarını incelemeden önce, Lut Kavmi'nin neden bu cezaya çarptırıldığına bakalım. Kuran'da, Hz. Lut'un kavmine yaptığı uyarı ve onların cevabı şöyle anlatılır:

Lut (kavmi) de, gönderilen (elçi)leri yalanladı. Hani onlara kardeşleri Lut: "Sakınmaz mısınız?" demişti. "Gerçek şu ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Allah'tan korkup-sakının ve bana itaat edin. Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum; ücretim yalnızca alemlerin Rabbine aittir. Siz insanlardan (cinsel arzuyla) erkeklere mi gidiyorsunuz? Rabbinizin sizler için yaratmış bulunduğu eşlerinizi bırakıyorsunuz. Hayır, siz sınırı çiğneyen bir kavimsiniz." Dediler ki: "Ey Lut, eğer (bu söylediklerine) bir son vermeyecek olursan, gerçekten (burdan) sürülüp çıkarılanlardan olacaksın." Dedi ki: "Gerçekten ben, sizin bu yaptığınıza öfke ile karşı olanlardanım." (Şuara Suresi, 160-168)

Kendilerini doğru yola davetine karşılık kavminin Hz. Lut'a karşı cevabı onu tehdit etmek olmuştu. Lut Kavmi, kendilerine doğru yolu göstermesinden dolayı Hz. Lut'a

karşı öfke duyuyor, onu ve onunla birlikte iman edenleri sürgün etmek istiyorlardı. Başka ayetlerde olay şöyle anlatılır:

Hani Lut da kavmine şöyle demişti: "Sizden önce alemlerden hiç kimsenin yapmadığı hayasız-çirkinliği mi yapıyorsunuz? Gerçekten siz kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz, ölçüyü aşan (azgın) bir kavimsiniz." Kavminin cevabı: "Yurdunuzdan sürüp çıkarın bunları, çünkü bunlar çokça temizlenen insanlarmış!" demekten başka olmadı. (Araf Suresi, 80-82)

Hz. Lut, kavmini apaçık bir doğruya çağırıyor ve anlaşılır bir şekilde uyarıyordu. Ancak kavmi hiçbir uyarıyı dinlemiyor ve Hz. Lut'u inkar etmeye ve onun haber vermekte olduğu azabı yalanlamaya devam ediyordu:

Lut da; hani kavmine demişti: "Siz gerçekten, sizden önce alemlerden hiç kimsenin yapmadığı 'çirkin bir utanmazlığı' yapıyorsunuz. Siz, (yine de) erkeklere yaklaşacak, yol kesecek ve biraraya gelişlerinizde çirkinlikler yapacak mısınız?" Bunun üzerine kavminin cevabı yalnızca: "Eğer doğru söylüyor isen, bize Allah'ın azabını getir" demek oldu. (Ankebut Suresi, 28-29)

Kavminden bu cevabı alan Hz. Lut, Allah'tan yardım istedi:

Dedi ki: "Rabbim, fesat çıkaran (bu) kavme karşı bana yardım et." (Ankebut Suresi, 30)

Rabbim, beni ve ailemi bunların yaptıklarından kurtar. (Şuara Suresi, 169)

Hz. Lut'un isteği üzerine Allah, insan görünümünde iki melek gönderdi. Bu melekler, Hz. Lut'a gelmeden önce Hz. İbrahim'e gitmişlerdi. Hz. İbrahim'e yaşlı karısının bir çocuk doğuracağı müjdesini veren elçiler asıl gönderiliş sebeplerini de açıkladılar: Azgın Lut Kavmi, helak edilecekti.

(İbrahim) dedi ki: "Şu halde sizin asıl isteğiniz nedir, ey elçiler?" "Doğrusu biz, suçlu-günahkar bir kavme gönderildik" dediler. "Üzerlerine çamurdan (iyice sertleşip kaskatı kesilmiş) taşlar yağdırmak için. (Ki bu taşların her biri,) Rabbinin katında ölçüyü taşıranlar için (herkese ayrı ayrı) işaretlenmiştir." (Zariyat Suresi, 31-34)

Ancak Lut ailesi hariçtir; Biz onların tümünü muhakkak kurtaracağız. Ama karısını (kurtaracaklarımız) dışında tuttuk, o, geride kalanlardandır. (Hicr Suresi, 59-60)

Elçilikle görevlendirilmiş melekler Hz. İbrahim'in yanından çıktıktan sonra Hz. Lut'a geldiler. Elçileri tanımayan Hz. Lut önce endişeye kapıldı, ancak onları Allah'ın gönderdiğini anladı:

Elçilerimiz Lut'a geldiği zaman, onlardan dolayı kaygılandı, göğsünü bir sıkıntı bastı ve: "Bu, zorlu bir gün" dedi. (Hud Suresi, 77)

(Lut) Dedi ki: "Sizler gerçekten tanınmamış bir topluluksunuz." "Hayır" dediler. "Biz sana, onların hakkında kuşkuyla kapıldıkları şeyle geldik. Sana gerçeği getirdik, biz şüphesiz doğru söyleyenleriz. Hemen aileni gecenin bir bölümünde yola çıkar, sen de onların ardından git ve sizden hiç kimse arkasına bakmasın; emrolunduğunuz yere gidin." Ve onlara şu emri verdik: "Sabaha çıkarlarken onların arkası mutlaka kesilecektir." (Hicr Suresi, 62-66)

Bu sırada kavim, Hz. Lut'un konuklarının geldiğini haber almıştı. Bu konuklara da sapıkça bir eğilimle yaklaşımdan çekinmediler. Evin etrafını çevirdiler. Konuklarına mahcup olmaktan endişelenen Hz. Lut, kavmine şöyle seslendi:

(Lut onlara) "Bunlar benim konuğumdur, beni utandırıp-dillere düşürmeyin" dedi. "Allah'tan korkup-sakının ve beni küçük düşürmeyin. (Hicr Suresi, 68-69)

Kavminin cevabı ise, Hz. Lut'a çıkışmak oldu: "Dediler ki: 'Biz seni 'herkes(in işin)e karışmaktan' alıkoymamış mıydık?' (Hicr Suresi, 70)

Elindeki tüm imkanları kullanan Hz. Lut, misafirlerine ve kendisine bir kötülük yapılacağı endişesiyle şöyle dedi: **"Size yetecek gücüm olsaydı veya sağlam bir yere sığınabilseydim." (Hud Suresi, 80)**

"Misafirleri" ise, Hz. Lut' a Allah'ın elçileri olduklarını hatırlatarak şöyle dediler:

(Elçiler) Dediler ki: "Ey Lut, biz Rabbinin elçileriyiz. Onlar sana kesin olarak ulaşamazlar. Gecenin bir parçasında ailenle birlikte yürü (yola çık). Sakın, hiçbiriniz dönüp arkasına bakmasın; fakat senin karın başka. Çünkü onlara isabet edecek olan, ona da isabet edecektir. Onlara va'dolunan (azab) sabah vaktidir. Sabah da yakın değil mi?" (Hud Suresi, 81)

Şehir halkının azgınlığının son noktaya varmasıyla beraber Allah, meleklerin yardımıyla Hz. Lut'u kurtardı. Sabah vakti de, kavmin üzerine Hz. Lut'un uyardığı azap gönderildi:

Andolsun onlar, onun konuklarından da murad almak için baskı yaptılar. Biz de onların gözlerini silip kör ettik. "İşte azabımı ve uyarmamı tadın." Andolsun onları bir sabah vakti erkenden, üzerlerinde kararını kılmış bir azab yakalayıp-bastırıverdi. (Kamer Suresi, 37-38)

Ayetlerde, kavmin helakı şöyle tarif ediliyor:

Derken, tan yerinin ağarma vaktine girdiklerinde onları (o korkunç ve dayanılmaz) çığlık yakalayiverdi. Anında (yurtlarının) üstünü altına çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş taş yağdırdık. Elbette bunda 'derin bir kavrayışa sahip olanlar' için gerçekten ayetler vardır. O (şehir de) gerçekten bir yol üstünde (hâlâ) durmaktadır. (Hicr Suresi, 73-76)

Böylece emrimiz geldiği zaman, üstünü altına çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık; Rabbinin katında 'belli bir biçime sokulmuş, damgalanmış' olarak. Bunlar zalimlerden uzak değildir. (Hud Suresi, 82-83)

Sonra geride kalanları yerle bir ettik. Ve üzerlerine bir yağmur yağdırdık; uyarılıp-korkutulanların yağmuru ne kötü. Gerçekten, bunda bir ayet vardır, ama onların çoğu iman etmiş değildirler. Ve şüphesiz, senin Rabbin, güçlü ve üstün olandır esirgeyendir. (Şuara Suresi, 172-173)

Kavim helak olurken içlerinden Hz. Lut ve sayıları ancak "bir ev halkı" kadar olan iman edenler kurtarıldı. Hz. Lut'un karısı iman etmemişti ve o da helak edildi:

Bunun üzerine Biz, karısı dışında onu ve ailesini kurtardık; o (karısı) ise (helake uğrayanlar arasında) geride kalanlardandı. Ve onların üzerine bir (azab) sağanağı yağdırdık. Suçlu-günahkarların uğradıkları sona bir bak işte. (Araf Suresi, 83-84)

Böylece Hz. Lut karısı dışındaki ailesiyle ve kendisine inananlarla beraber kurtarıldı. Sapık kavmi ise, yerle bir oldu.

Lut Gölü'ndeki "Apaçık Ayetler"

Hud Suresi'nin 82. ayetindeki, **"böylece emrimiz geldiği zaman, üstünü altına çevirdik ve üzerlerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık"** ifadesiyle, Lut Kavmi'nin başına gelen felaketin şeklini Allah bize açıkça bildirir.

Ayetin başında geçen "üstünü altına çevirmek" fiilinin şiddetli bir deprem ile bölgenin yerle bir olduğunu anlatıyor olması mümkündür. Nitekim, helak olayının yaşanmış olduğu bölge olan Lut Gölü, böyle bir depremin oluştuğuna dair "apaçık deliller" taşımaktadır.

Alman arkeolog Werner Keller konu hakkında şöyle diyor:

*Bu bölgede bir gün kendini göstermiş olan çok büyük bir çökmede patlamalar, yıldırımlar, yangınlar ve doğal gazlarla birlikte korkunç bir deprem olmuş ve Siddim Vadisi ile birlikte Lut Kavmi'nin şehirleri yerin derinliklerine gömülmüşlerdi.*¹³

Zaten Lut Gölü ya da diğer adıyla Ölü Deniz, aktif bir sismik bölgenin, yani bir deprem kuşağının tam üstünde yer almaktadır:

*Ölü Deniz'in tabanı Rift Vadisi denilen tektonik kökenli bir çöküntü içinde yer alır. Bu vadi kuzeyde Taberiye Gölü'nden, güneyde Arabah Vadisi'nin ortasına kadar 300 km.'lik bir uzantıda yer alır.*¹⁴

Ayetin devamında "üzerlerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık" cümlesiyle ifade edilen olayın ise, Lut Gölü kıyısında meydana gelen volkanik bir patlama ve bunun sonucunda püsküren "pişirilmiş kıvamdaki" kaya ve taşlar olması mümkündür. (Şuara Suresi'nin 173. ayetinde aynı olay "... ve üzerlerine bir yağmur yağdırdık; uyarılıp-korkutulanların yağmuru ne kadar da kötü" şeklinde bildirilmiştir.)

Werner Keller bu konuda da şöyle diyor:

*Bu deprem sırasında, yerkabuğunun çatlayıp çöküşü, kabuğun altında uyuyan volkanlara serbest yol vermiştir. Şeria'nın yukarı vadisinde bugün de sönmüş kraterlere rastlanmakta olup buralarda kireç katmanları üzerinde geniş lav kütleleri ve bazalt katmanları yer almıştır.*¹⁵

İşte bu lav ve bazalt katmanları, zamanında burada volkanik bir patlamanın ve depremin olduğunu gösteren en büyük kanıtlardır. Kuran'da, **"üzerlerine balçıktan pişirilmiş, istif edilmiş taşlar yağdırdık"** ifadesiyle tarif edilen olay da büyük olasılıkla bu volkanik patlamadır. Aynı ayette "... emrimiz geldiği zaman üstünü altına çevirdik" şeklinde ifade edilen olay da Rift Vadisi'nde tektonik kökenli olan ve volkanların yeryüzüne büyük bir şiddetle çıkmasına sebep veren deprem ile onun getirdiği yarıma ve çöküntüler olmalıdır.

Lut Gölü'nün taşıdığı "apaçık ayetler" gerçekten de son derece dikkat çekicidir. Kuran'da anlatılan kıssalar ve bildirilen olaylar, genelde, Ortadoğu, Arap Yarımadası ve Mısır etrafında yoğunlaşır. İşte bu toprakların hemen ortasında Lut Gölü vardır. Lut Gölü, etrafında geçen olaylar kadar jeolojik olarak da dikkat çekicidir. Göl, Akdeniz'in yüzeyinden yaklaşık 400 metre daha alçaktadır. Gölün en derin yeri de 400 metre olduğundan, göl tabanı Akdeniz'in yüzeyinden 800 metre alçaktadır. Bu, dünyanın en alçak noktasıdır: Dünyanın deniz yüzeyinden aşağı olan başka bölgelerinde alçaklık en

fazla 100 metre kadardır. Lut Gölü'nün başka bir özelliği de suyundaki tuz yoğunluğunun çok yüksek olması, tuz miktarının %30'u bulmasıdır. Bundan dolayı gölde balık ya da yosun gibi herhangi bir canlı yaşayamaz. Batı dillerinde Lut Gölü'ne "Dead Sea" (Ölü Deniz) denilmesinin sebebi de budur.

Kuran'da anlatılan Lut Kavmi ile ilgili olay, tahminlere göre yaklaşık MÖ 1800 yıllarında olmuştur. Alman araştırmacı, Werner Keller, arkeolojik ve jeolojik incelemelere dayanarak yaptığı açıklamalarda Lut Kavmi'nin yaşadığı Sodom ve Gomorra şehirlerinin yerlerinin Siddim Vadisi denilen ve Lut Gölü'nün en alt ucunda bulunan bölgede olduğunu ve zamanında buralarda büyük ve geniş yerleşim alanlarının bulunduğunu belirtiyor.

Lut Gölü'nün en dikkat çekici yapısal özelliği ise, Kuran'da anlatılan helak olayının nasıl yaşandığını gösteren bir kanıt olmasıdır:

Lut Gölü'nün doğusunda bir yarımada oluşturan ve dile benzeyen bir kısım, gölün içine uzanır. Bu kısma Araplar "El Lisan" yani "dil" adını vermişlerdir. Burada suyun tabanında, adeta gölü ikiye ayıran fakat görülmeyen keskin bir dirsek uzanmaktadır. Bu yarımadanın sağında taban 400 metre derin olduğu halde, sol tarafı şaşılacak kadar sığdır. Son yıllarda yapılan ölçümlerden burasının derinliğinin ancak 15-20 metre kadar olduğu anlaşılmıştır. Daha sonradan olduğu tespit edilen bu sığ bölge, önceki yazıda belirttiğimiz deprem ve bu deprem sonucu oluşan kütleli bir çöküntünün eseridir. Eskiden Sodom ve Gomorra'nın bulunduğu, yani Lut Kavmi'nin yaşadığı yer işte burasıdır.

Zamanında buradan karşı kıyıya yürüyerek geçmek mümkündü. Eskiden Siddim Vadisi'nde bulunan Sodom ve Gomorra şehirlerini, şimdi Ölü Deniz'in alt bölümünün düzgün yüzeyi örtüyor. MÖ 2. bin yılın başlarında korkunç bir doğal felaket sonucu tabanın çökmesi, kuzeyden gelen tuzlu suyun bu yeni oluşan boşluğa akmasına ve buranın dolmasına sebep oldu.¹⁶

Lut Kavmi'nin izleri, gözle de görülebilir... Kayıkla Lut Gölü'nün bu alt ucunda gezildiğinde, güneş ışınları da suya uygun bir açıyla yansiyorsa, insan şaşılacak bir görünümle karşılaşır. Kıydan biraz ötede suyun içinde ağaçların belirdiği görülür. Bunlar da gölün son derece yoğun olan tuzlarının konserve ettiği ağaçlardır. Derinlerde yeşil renkte görülen ağaç gövdeleriyle ağaç artıkları çok eskidir. Bir zamanlar bu ağaçların yapraklarının yeşillendiği ve çiçek açtığı yer yani Siddim Vadisi, bölgenin en güzel yerlerinden biriydi.

Lut Kavmi'nin uğradığı felaketin teknik yönü, jeologların araştırmalarından anlaşılıyor. Buna göre, Lut Kavmi'ni yok eden deprem, oldukça uzun bir yerkabuğu çatlağı (fay hattı)nın sonucunda oluşmuştur. Şeria Nehri'nin yatağını oluşturan 190 kilometrelik mesafe boyunca Şeria Nehri toplam 180 metrelik bir düşüş yapar. Bu durum ve Lut Gölü'nün deniz seviyesinden 400 metre alçak olması, burada bir zamanlar büyük bir jeolojik olayın meydana geldiğini gösteren önemli delillerdendir.

Şeria Nehri ile Lut Gölü'nün bu ilginç yapısı da, yerkürenin bu bölgesinden geçen bir yarık ya da çatlağın ancak bir parçasından ibarettir. Bu çatlağın durumu ve uzunluğu son zamanlarda saptanmış bulunmaktadır.

Bu çatlak, Toroslar'ın eteklerinden başlayıp güneye doğru Lut Gölü'nün güney kıyılarından ve Arap çölü üzerinden Akabe Körfezi'ne uzayıp oradan da KızılDeniz'i geçerek Afrika'da son bulmaktadır. Bu uzun çöküntünün uzayıp gittiği yerlerde kuvvetli yanardağ hareketlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki, İsrail'deki Galilee Dağları'nda, Ürdün'ün yüksek yayla kısımlarında, Akabe Körfezi ve diğer yakın yerlerde siyah bazalt ve lavlar bulunmaktadır.

Tüm bu kalıntılar ve coğrafi özellikler, Lut Gölü'nde büyük bir jeolojik olayın yaşandığını göstermektedir. Werner Keller bu jeolojik olayı şöyle anlatıyor.

*Bu bölgede bir gün kendini göstermiş olan çok büyük bir çökmede patlamalar, yıldırımlar, yangınlar ve doğal gazlarla birlikte korkunç bir deprem olmuş ve Siddim Vadisi ile birlikte Lut Kavmi'nin şehirleri de yerin derinliklerine gömülmüşlerdir. Bu deprem sırasında, yer kabuğunun çatlayıp çöküşü, kabuğun altında uyuyan volkanları harekete geçirmiştir. Şeria'nın yukarı vadisinde bugün de sönmüş kraterlere rastlanmakta olup buralarda kireç katmanları üzerinde geniş lav kitleleri ve bazalt katmanları yer almıştır.*¹⁷

National Geographic ise Aralık 1957 sayısında konu hakkında şöyle diyordu:

*Sodom Tepesi, Ölü Deniz'e doğru yükselir. Hiç kimse şimdiye dek yok olan şehirler Sodom ve Gomorra'yı bulamadı, fakat bilim adamlarına göre bu şehirler kayalıkların karşısındaki Siddim Vadisi'nde duruyorlar. Büyük ihtimalle Ölü Deniz'in taşkın suları ve depremin altında kaldılar.*¹⁸

Pompei de Aynı Sona Uğramıştı

Kuran'da, Allah'ın kanunlarında hiçbir değişiklik olmadığı şöyle haber verilir:

... Onlara uyarıcı-korkutucu geldiğinde, nefretlerinden başkasını arttırmadı. (Hem de) Yeryüzünde büyüklük taslayarak ve kötülüğü tasarlayıp düzenleyerek. Oysa hileli düzen, kendi sahibinden başkasını sarıp-kuşatmaz. Artık onlar öncekilerin sünnetinden başkasını mı gözlemektedirler? Sen, Allah'ın sünnetinde kesinlikle bir değişiklik bulamazsın ve sen, Allah'ın sünnetinde kesinlikle bir dönüşüm de bulamazsın. (Fatır Suresi, 42-43)

Evet, "Allah'ın sünnetinde (kurallarında) hiçbir değişiklik" yoktur. Allah'ın kurallarına aykırı davranan, O'na başkaldıran herkes, aynı ilahi kanunla karşılık görür. Roma İmparatorluğu'nun dejenerasyonunun sembolü olan Pompei de, aynı Lut Kavmi gibi, cinsel sapkınlıklara batmıştı. Sonu da Lut Kavmi'yle benzer oldu.

Pompei'nin helakı, Vezüv Yanardağı'nın patlamasıyla gerçekleşmişti.

Vezüv Yanardağı, İtalya'nın, özellikle de Napoli kentinin sembolüdür. Yaklaşık, 2000 yıldan beri suskun olan Vezüv "İbret Dağı" şeklinde adlandırılır. Vezüv'ün bu şekilde tanımlanmasının önemli hikmetleri vardır. Ünlü Sodom ve Gomorra kentlerinin başına gelen felaketle, Pompei faciası birbirine çok benzemektedir.

Vezüv'ün batı yamacında Napoli, doğu yamacında ise Pompei kenti yer alır. Binlerce yıl önce yaşanan bir lav ve kül felaketi, bu kentin insanlarını ani bir biçimde yakalamıştı. Felaket öylesine ani olmuştu ki, herşey 2000 yıl öncesinde olduğu gibi kaldı. Sanki zaman dondurulmuştu.

Pompei'nin böyle bir felaketle yeryüzünden silinmesinde elbette ders çıkarılabilecek birçok yön vardı. Tarihi kayıtlar, şehrin yok olmadan önce tam bir sefahat ve sapkınlık merkezi olduğunu gösteriyor. Şehrin en belirgin özelliği, fuhuşun çok yaygın olmasıydı.

Ancak Vezüv'ün lavları bir anda tüm kenti haritadan sildi. Olayın en ilginç yanı ise, kentin günlük yaşantısı içinde, Vezüv'ün korkunç patlamasına rağmen, kimsenin kaçmamış ve adeta büyülenerek felaketin farkına bile varamamış olmalarıydı. Yemek yiyen bir aile, o andaki gibi aynen taşlaşmıştı. Cinsel birleşme halinde, sayısız taşlaşmış çift bulunmuştu. Daha da önemlisi, bu çiftler arasında, aynı cinsten olanlar, küçük erkek ve kız çocuklar da vardı. Pompei kalıntılarından çıkarılan taşlaşmış insan cesetlerinin, bazılarının yüzleri hiç bozulmadan kalmıştı. Genel yüz ifadesi şaşkınlıktı.

İşte facianın en akıl almaz yönü buradadır. Nasıl olmuş da binlerce insan hiçbir şey görmeden ve duymadan, adeta ölümün gelip kendilerini yakalamasını beklemişlerdir?

Olayın bu yönü, Pompei'nin yok oluşunun Kuran'da anlatılan helak olaylarına benzediğini gösteriyor. Çünkü Kuran'da, helak olayları anlatılırken "birden yok olma" üzerinde durulur. Örneğin Yasin Suresi'nde anlatılan "şehir halkı", tek bir anda topluca ölmüşlerdir. Surenin 29. ayetinde bu durum şöyle anlatılır:

(Ancak onlara) Yalnızca bir tek çığlık (yetti); anında sönüverdiler. (Yasin Suresi, 29)

Kamer Suresi'nin 31. ayetinde Semud Kavmi'nin helakı anlatılırken de yine "anında yok olma" olayına dikkat çekilir:

Çünkü Biz onların üzerine bir tek çığlık gönderdik. Böylece onlar, ağıldaki çalı-çırpı olan kuru ot gibi oluverdiler. (Kamer Suresi, 31)

Pompei Halkının ölümü de ayetlerde anlatıldığı şekilde, "anında yok olma" tarzında gerçekleşmiştir.

Tüm bunlara rağmen, Pompei'nin eski yerinde bugün yaşananlar pek fazla değişmiş değil. Napoli'nin sefahat mahalleleri, Pompei'den hiç aşağı kalmıyor. Kapri

Adası, eşcinsellerin ve çıplakların kamp yaptıkları bir üs durumunda. Kapri Adası turizm reklamlarında "Eşcinseller Cenneti" olarak tanımlanıyor. Sonuçta, yine bölge halkının aynı tür bir yaşamı seçtikleri görülüyor. Yalnızca Kapri'de ve İtalya'da değil, dünyanın hemen hemen her tarafında bu tür bir ahlaki dejenerasyon yaşanmakta ve insanlar geçmiş kavimlerin başlarına gelen felaketlerden ders almamakta ısrar etmektedirler.

BÖLÜM 4

Ad Kavmi ve Kumların Atlantisi Ubar

Ad (Halkın)a gelince; onlar da, uğultu yüklü, azgın bir kasırga ile helak edildiler. (Allah) Onu, yedi gece ve sekiz gün, aralık vermeksizin üzerlerine musallat etti. Öyle ki, o kavmin, orada sanki içi kof hurma kütükleriymiş gibi çarpılıp yere yıkıldığını görürsün. Şimdi onlardan hiç arta kalan (bir şey) görüyor musun? (Hakka Suresi, 6-8)

H elak olmuş kavimlere Kuran'da verilen başka bir örnek ise, adı Nuh Kavmi'nden sonra anılan Ad Kavmi'dir. Ad Kavmi'ne gönderilen Hz. Hud tüm peygamberler gibi kavmini ortak koşmadan Allah'a iman etmeye ve kendisinin söylediklerine itaat etmeye çağırır. Kavim, Hz. Hud'a düşmanlıkla cevap verir. Hud Suresi'nde Hz. Hud ve kavmi arasında geçenleri Allah şöyle haber verir:

Ad (Halkına da) kardeşleri Hud'u (gönderdik). Dedi ki: 'Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Siz yalan olarak (tanrılar) düzenlerden başkası değilsiniz. Ey kavmim, ben bunun karşılığında sizden hiçbir ücret istemiyorum. Benim ücretim, beni yaratandan başkasına ait değildir. Akıl erdirmeyecek misiniz? Ey kavmim, Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Üstünüze gökten sağanak (yağmurlar, bol nimetler) yağdırsın ve gücünüze güç katsın. Suçlu-günahkarlar olarak yüz çevirmeyin.' 'Ey Hud' dediler. 'Sen bize apaçık bir belge (mucize) ile gelmiş değilsin ve biz de senin sözünle ilahlarımızı terk etmeyiz. Sana iman edecek de değiliz. Biz: 'Bazı ilahlarımız seni çok kötü çarpmıştır' (demekten) başka bir şey söylemeyiz.' Dedi ki: 'Allah'ı şahid tutarım, siz de şahidler olun ki, gerçekten ben, sizin şirk koştuklarınızdan uzağım. O'nun dışındaki (tanrılardan). Artık siz bana, toplu olarak dilediğiniz tuzağı kurun, sonra bana süre tanımayın. Ben gerçekten, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim. O'nun, alnından yakalayıp-denetlemediği hiçbir canlı yoktur. Muhakkak benim Rabbim, dosdoğru bir yol üzerinedir (dosdoğru yolda olanı korumaktadır.) Buna rağmen yüz çevirerseniz, artık size kendisiyle gönderildiğim şeyi tebliğ ettim. Rabbim de sizden başka bir kavmi yerinize geçirir. Siz O'na hiçbir şeyle zarar veremezsiniz. Doğrusu benim Rabbim, herşeyi gözetleyip-koruyandır.' Emrimiz geldiği zaman, tarafımızdan bir rahmet ile Hud'u ve onunla birlikte iman edenleri kurtardık. Onları şiddetli-ağır bir azaptan kurtardık. İşte Ad (Halkı): Rablerinin ayetlerini tanımayıp reddettiler. O'nun elçilerine isyan ettiler ve her

inatçı zorbanın emri ardınca yürüdüler. Ve bu dünyada da, kıyamet gününde de lanete tabi tutuldular. Haberiniz olsun; gerçekten Ad (Halkı), Rablerine (karşı) inkâr ettiler. Haberiniz olsun; Hud kavmi Ad'a (Allah'ın rahmetinden) uzaklık (verildi). (Hud Suresi, 50-60)

Ad Kavmi'nden bahsedilen diğer bir sure ise Şuara Suresi'dir. Bu surede Ad Kavmi'nin bazı özelliklerine dikkat çekilir. Buna göre Ad, "yüksek yerlere anıtlar inşa etmekte" ve "ölümsüz kılınmak umuduyla sanat yapıları edinmekte" olan bir kavimdir. Ayrıca bozgunculuk yapıp, zorbaca davranmaktadır. Hz. Hud, kavmini uyardığında ise, onun sözlerini "geçmiştekilerin geleneksel tutumu" olarak yorumlarlar. Başlarına bir şey gelmeyeceğinden de son derece emindirler:

Ad (kavmi) de gönderilen (elçi)leri yalanladı. Hani onlara kardeşleri Hud: 'Sakınmaz mısınız?' demişti. 'Gerçek şu ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'tan korkup-sakının ve bana itaat edin. Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum; ücretim yalnızca alemlerin Rabbine aittir. Siz, her yüksekçe yere bir anıt inşa edip (yararsız bir şeyle) oyalanıp eğleniyor musunuz? Ölümsüz kılınmak umuduyla sanat yapıları mı ediniyorsunuz? Tutup yakaladığınız zaman da zorbalar gibi mi yakalıyorsunuz? Artık Allah'tan korkup-sakının ve bana itaat edin. Bildiğiniz şeylerle size yardım edenden korkup-sakının. Size hayvanlar, çocuklar (vererek) yardım etti. Bahçeler ve pınarlar da. Doğrusu, ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum. Dediler ki: 'Bizim için fark etmez; öğüt versen de, öğüt verenlerden olmasan da. Bu, geçmiştekilerin 'geleneksel tutumundan' başkası değildir. Ve biz azap göreceğ de değiliz.' Böylelikle onu yalanladılar, Biz de onları yıkıma uğrattık. Gerçekten, bunda bir ayet vardır, ama onların çoğu iman etmiş değildirler. Ve şüphesiz, senin Rabbin, güçlü ve üstün olandır, esirgeyendir. (Şuara Suresi, 123-140)

Hz. Hud'a düşmanlık eden ve Allah'a başkaldıran kavim, gerçekten de yıkıma uğradı. Korkunç bir kum fırtınası Ad Kavmi'ni "sanki hiç yaşamamışcasına" yok etti...

İrem Şehri Hakkındaki Arkeolojik Bulgular

1990'lı yılların başında dünyanın tanınmış gazeteleri çok önemli bir arkeolojik bulguyu "Muhteşem Arap Şehri Bulundu", "Efsanevi Arap Şehri Bulundu", "Kumların Atlantisi Ubar" başlıklarıyla verdiler. Bu arkeolojik bulguyu daha ilgi çekici hale getiren özelliği, isminin Kuran'da anılıyor olmasıydı. O güne kadar Kuran'da bahsi geçen Ad

Kavmi'nin bir efsane olduğunu veya hiçbir zaman bulunamayacağını düşünen birçok kişi, bu yeni bulgu karşısında hayrete düştüler.

Kuran'da sözü edilen bu şehri bulan kişi, amatör bir arkeolog olan Nicholas Clapp idi.¹⁹ Bir Arap tarihi uzmanı ve belgesel yapımcısı olan Clapp, Arap tarihi üzerine yaptığı araştırmalar sırasında çok ilginç bir kitaba rastlamıştı. Bu, 1932 yılında İngiliz araştırmacı Bertram Thomas tarafından yazılmış olan *Arabia Felix* idi. Arabia Felix, Romalıların Arap Yarımadası'nın güneyinde bulunan ve günümüzdeki Yemen ve Umman'ı kapsayan bölgeye verdikleri isimdi. Bu bölgeye Yunanlılar "Eudaimon Arabia", Ortaçağdaki Arap bilginleri ise "el-Yemen es-Saiyd" ismini veriyorlardı.²⁰

Bu isimlerin tümü "Mutlu Yemen" anlamına geliyordu. Çünkü eski zamanlarda bu bölgede yaşayan insanlar o devrin en refah içindeki kavimleri olarak biliniyorlardı. Peki, böylesine bir yakıştırmanın sebebi neydi acaba?

Bunun sebebi, bu bölgenin stratejik konumuydu. Bölge, Hindistan ve Kuzey Arabistan arasında yapılmakta olan baharat ticaretinin merkezi durumundaydı. Ayrıca bölgede yaşayan kavimler "kehribar" isminde nadir bulunan bir çam ağacının reçinesinin üretimini yapıyor ve bunu pazarlıyorlardı. Eski toplumlar tarafından oldukça rağbet gören kehribar, o zamanlar neredeyse altın kadar değerliydi.

Kitabında bütün bunlardan bahseden İngiliz araştırmacı Thomas, sözünü ettiği bu "şanslı" kavimleri uzun uzun tarif ediyor ve bunlardan bir tanesinin kurmuş olduğu bir şehrin izini bulduğunu iddia ediyordu. Bu, Bedeviler'in "Ubar" ismini taktıkları şehirdi. Bölgeye yaptığı araştırma gezilerinden bir tanesinde çölde yaşayan Bedeviler, kendisine eski bir patika yolu göstermişler ve bu patikanın Ubar isimli çok eski bir şehre ait olduğunu anlatmışlardı. Konuyla çok ilgilenen Thomas, bu araştırmalarını tamamlayamadan ölmüştü.²¹

İngiliz araştırmacı Thomas'ın yazdıklarını inceleyen Clapp de, kitapta bahsedilen bu kayıp şehrin varlığına inanmıştı. Çok vakit kaybetmeden araştırmalarına başladı.

Clapp, Ubar'ın varlığını kanıtlamak için iki ayrı yola başvurdu. Önce Bedeviler tarafından var olduğu söylenen patika izlerini buldu. NASA'ya başvurarak bu bölgenin resimlerinin uydu aracılığıyla çekilmesini istedi. Uzun bir uğraşından sonra, yetkilileri bu bölgenin resimlerinin çekilmesi için ikna etmeyi başardı.²²

Clapp daha sonra Californiya'da Huntington kütüphanesinde bulunan eski yazıtları ve haritaları incelemeye başladı. Amacı, bölgenin bir haritasını bulmaktı. Nitekim kısa bir araştırmadan sonra buldu da. Bulduğu Mısır-Yunan coğrafyacısı Batlamyus tarafından çizilmiş bir haritaydı. Haritada, bölgede bulunan eski bir şehrin yeri ve bu şehre doğru giden yolların çizimi gösterilmişti.

Bu sırada NASA'dan resimlerin çekilmiş olduğu haberi de geldi. Resimlerde, yerden çıplak gözle görülmesi mümkün olmayan, ancak havadan bir bütün halinde görülebilen bazı yol izleri ortaya çıkmıştı. Bu resimleri elindeki eski haritalarla karşılaştıran Clapp, sonunda beklediği sonuca vardı. Hem eski haritada belirtilen yollar

hem de uydudan çekilen resimlerde görülen yollar birbirleriyle kesişiyorlardı. Bu yolların bitiş noktası ise eskiden bir şehir olduğu anlaşılan geniş bir alandı.

Sonunda Bedevilerin sözlü olarak anlattıkları hikayelerin konusu olan efsanevi şehrin yeri bulunabilmişti. Kısa süre sonra kazılara başlandı ve kumların içinden eski bir şehrin kalıntıları çıkmaya başladı. Bu nedenle de bu kayıp şehir "Kumların Atlantisi Ubar" olarak tanımlandı.

Peki, bu eski şehrin Kuran'da bahsedilen Ad Kavmi'nin şehri olduğunu kanıtlayan şey neydi? Yıkıntılar ilk olarak ortaya çıkarıldığı andan itibaren bu yıkık şehrin Kuran'da Allah'ın haber verdiği Ad Kavmi ve İrem'in sütunları olduğu anlaşılmıştı. Zira kazılarda ortaya çıkartılan yapılar arasında, Kuran'da varlığına dikkat çekilen uzun sütunlar yer alıyordu. Kazıyı yürüten araştırma ekibinden Dr. Zarins de, bu şehri diğer arkeolojik bulgulardan ayıran şeyin yüksek sütunlar olduğunu ve dolayısıyla bu şehrin Kuran'da bahsi geçen Ad Kavmi'nin kenti İrem olduğunu söylüyordu. Kuran'da, İrem'den şöyle söz ediliyordu:

Rabbinin Ad (kavmin)e ne yaptığını görmedin mi? 'Yüksek sütunlar' sahibi İrem'e? Ki şehirler içinde onun bir benzeri yaratılmış değildi. (Fecr Suresi, 6-8)

Ad Kavmi'nin İnsanları

Buraya kadar, Ubar'ın Kuran'da bahsi geçen İrem şehri olabileceğini gördük. Kuran'da anlatıldığına göre şehrin halkı, kendilerine mesaj getiren ve uyarıp korkutan peygamberlerini dinlememişler ve böylece helak edilmişlerdi.

İrem şehrini oluşturan (inşa eden) Ad Kavmi'nin kimliği de tartışmalara yol açmış bir konudur. Tarih kayıtlarında böylesine gelişmiş kültüre sahip bir halktan ve bunların kurmuş oldukları medeniyetten bahsedilmemektedir. Böyle bir halkın isminin, tarih kayıtlarında bulunmamasının oldukça garip bir durum olduğu düşünülebilir.

Aslında bu halkın varlığına kayıtlarda ve eski devletlerin arşivlerinde rastlanmamasına çok fazla şaşırılmamak gerekir. Zira bu halk, Ortadoğu ve Mezopotamya bölgesinde bulunan diğer kavimlerden uzak bir bölge olan Güney Arabistan'da yaşıyordu ve onlarla olan ilişkileri sınırlıydı. Haklarında pek az şey bilinen bir devletin kayıtlarda geçmemesi olağan bir durumdu. Bununla birlikte, Ortadoğu'da Ad Kavmi hakkında halk arasında ağızdan ağıza anlatılan hikayelere rastlamak mümkündür.

Ad Kavmi'ne yazılı kayıtlarda rastlanılmamasının en önemli sebebi ise bu tarihlerde, bu bölgede henüz yazılı iletişimin yaygın olarak kullanılmaması olabilir. Ad Kavmi'nin bir devlet kurmuş olduğunu, ancak bu devletin tarih kayıtlarına geçirilmediğini düşünmek mümkündür. Bu devlet biraz daha uzun yaşasaydı belki de günümüzde hakkında çok daha fazla şey biliniyor olacaktı.

Ad Kavmi ile ilgili tarihsel bir kayıt yoktur, ama onların "torunları" hakkında önemli bilgiler bulmak ve bu bilgiler sayesinde Ad Kavmi hakkında fikir yürütmek mümkündür.

Ad Halkı'nın Torunları Hadramiler

Ad Kavmi insanların ya da onların torunlarının kurdukları olası bir medeniyetin izlerinin araştırılması gereken ilk yer, "Kumların Atlantisi Ubar"ın bulunduğu ve "Şanslı Araplar"ın bölgesi olarak nitelendirilen Güney Yemen'dir. Güney Yemen'de Yunanlılar tarafından "Şanslı Araplar" olarak isimlendirilmiş dört halk yaşamıştır. Bunlar Hadramiler, Sebeliler, Minalar ve Katabanlılar'dır. Bu dört halk uzunca bir süre birbirlerine yakın bir coğrafyada hüküm sürmüşlerdir.

Günümüzde birçok tarihçi, Ad Kavmi'nin bir değişim süreci içine girdiğini ve tarih sahnesine tekrar çıktığını söyler. Bunlardan Ohio Üniversitesi'nde araştırmacı olan Dr. Mikail H. Rahman, Ad Kavmi'nin Güney Yemen'de yaşamış bulunan dört kavimden birisi olan Hadramilerin ataları olduğuna inanmaktadır. Ortaya çıkışları MÖ 500'lü yıllara rastlayan Hadramiler, "Şanslı Araplar" olarak nitelendirilen insanlar içinde en az bilinenlerdir. Bu kavim, çok uzun bir süre Güney Yemen bölgesinin kontrolünü elinde tutmuş, uzun bir zayıflama sürecinin sonunda da MS 240 yılında tamamen ortadan kalkmıştır.

Hadramilerin Ad Kavmi'nin torunları olabileceğinin bir belirtisi, bunların isimlerinde gizlidir. MÖ 3. yüzyılda yaşamış Yunanlı yazar Pliny, bu kavimden "Adramitai" -bu kelime Hadrami demektir- olarak bahsetmektedir.²³ "Adramitai" kelimesinin isim hali ise "Adram"dır. Kuran'da "Ad-ı İrem" olarak ismi geçen bu ismin zaman içinde meydana gelen bozulma sonucu "Adram" haline getirilmiş olması mümkündür.

Yunan coğrafyacı Batlamyus (MS 150-160) da, "*Adramitai*" isimli kavmin yaşadığı yer olarak Arap Yarımadası'nın güneyini gösterir. Nitekim bu bölge, yakın bir tarihe kadar da "Hadramut" ismiyle bilinmiştir. Hadrami Devleti'nin başkenti Sabwah, Hadramut vadisinin batısında yer almıştır. Bu arada birçok eski efsaneye göre de Ad Kavmi'ne elçi olarak gönderilmiş olan Hz. Hud'un mezarı Hadramut'tadır.

Hadramiler'in Ad Kavmi'nin devamı olduğu düşüncesini güçlendiren bir diğer etken, bunların zenginlikleridir. Yunanlılar, Hadramileri "dünya üzerindeki en zengin ırk" olarak nitelendirmişlerdir. Tarih kayıtları, Hadramilerin o çağların değerli bitkisi "frankinsce"nin tarımında çok ileri gittiklerini söylemektedir. Bitkinin yeni kullanım alanlarını bulmuşlar ve kullanımını yaygınlaştırmışlardır. Hadramilerin yaptığı tarım üretimi, bu bitkinin günümüzdeki üretiminden çok daha fazladır.

Hadramiler'in başkenti olduğu bilinen Sabwah'ta yapılan kazılarda bulunanlar oldukça ilginçtir. 1975 yılında başlanan kazılarda, yoğun kum yığınları sebebiyle arkeologların kentin kalıntılarına ulaşması son derece zor oldu. Kazılar sonunda elde

edilen bulgular şaşırtıcıydı; çünkü ortaya çıkartılan antik şehir, o güne kadar rastlanılanların içinde en muhteşemlerinden bir tanesiydi. Şehri çevreleyen kalenin duvarları, Yemen'de bulunanların arasında en kalın ve en kuvvetli olanıydı. Krallık sarayının ise artık bir harabe halinde olmasına rağmen, bir zamanlar çok muhteşem bir bina olduğu anlaşılmaktaydı.

Hadramiler'in bu mimari üstünlüklerini, ataları olan Ad Kavmi'nden miras aldıklarını varsaymak son derece mantıklıydı kuşkusuz. Nitekim Hz. Hud, Ad Kavmi'ni uyarırken onlara şöyle demişti:

Siz, her yüksekçe yere bir anıt inşa edip (yararsız bir şeyle) oyalanıp eğleniyor musunuz? Ölümsüz kılınmak umuduyla sanat yapıları mı ediniyorsunuz? (Şuara Suresi, 128-129)

Sabwah'ta bulunan yapıların bir başka dikkat çekici özelliği de gösterişli sütunlardı. Yemen'deki birçok şehirde sütunlar, kare şeklinde ve yekpare olarak yapılmışlardı. Sabwah'tan çıkartılan sütunlar ise bölgede bulunan diğer şehirlerin sütunlarına hiç benzemiyordu; bunlar yuvarlak yapıydılar ve dizilişleri de dairesel şekildedeydi. Sabwah Halkı, ataları Ad Kavmi'nin mimari tarzını miras olarak almış olmalıydı. MS 9. yüzyılda yaşamış Bizans İstanbul Başpiskoposu Photius, günümüzde kaybolmuş eski Yunan yazıtlarını, özellikle Agatharacides'in (MÖ 132) yazdığı *KızılDeniz Hakkında* isimli kitabı kullanarak, Güney Arapları ve onların ticari faaliyetleri hakkında birçok araştırma yapmıştı. Photius bir yazısında şöyle diyordu: "Şu söyleniyor ki onlar (Güney Araplar) üzeri gümüş ve altınla kaplı birçok sütunlar inşa etmişlerdi. Bu sütunların yerleştirilişi de görülmeye değerdı."²⁴

Photius'un bu ifadesi, doğrudan Hadramilere işaret etmese bile, bu bölgede yaşayan halkların zenginliğini ve mimari alanındaki gelişmişliğini göstermesi bakımından dikkate değerdir. Yunanlı klasik yazarlar Pliny ve Strabo da bu şehirlerden "çarpıcı güzellikte tapınaklar ve saraylarla bezeli" yerler olarak bahsetmektedirler.

Bu şehirlerin sahiplerinin Ad Kavmi'nin torunları olduğunu düşündüğümüzde Kuran'daki, Ad Kavmi'nin yurdunu "sütunlar sahibi İrem" (Fecr Suresi, 7) olarak tanımlamasının nedeni açıkça anlaşılmaktadır.

Ad Kavmi'nin Pınarları ve Bahçeleri

Günümüzde Güney Arabistan'a seyahat eden bir kişinin en sık karşılaşacağı şey, geniş çöl alanları olacaktır. Şehirlerin ve sonradan ağaçlandırılmış bölgelerin dışında kalan yerlerin çoğu kumlarla kaplıdır. Bu çöller, yüzlerce belki de binlerce yıldır burada bulunmaktadır.

Ancak Kuran'da Ad Kavmi'nin anlatıldığı ayetlerin bir tanesinde önemli bir bilgi verilir. Kavmini uyararak Hz. Hud, onlara Allah'ın verdiği pınarlara ve bahçelere dikkat çekmektedir:

Artık Allah'tan korkup-sakinin ve bana itaat edin. Bildiğiniz şeylerle size yardım edenden korkup-sakinin. Size hayvanlar, çocuklar (vererek) yardım etti. Bahçeler ve pınarlar da. Doğrusu, ben sizin için büyük bir günün azabından korkuyorum. (Şuara Suresi, 131-135)

Ama belirttiğimiz gibi, İrem şehriyle özdeşleştirilen Ubar veya bölgede Ad Kavmi'nin yaşaması muhtemel olan herhangi bir yer, bugün tümüyle çöllerle kaplıdır. Öyleyse Hz. Hud neden kavmini uyarırken böyle bir ifade kullanmıştır?

Cevap, tarihteki iklim değişimleridir. Tarihsel kayıtlar, günümüzde çölleşmiş bulunan bu yerlerin, bir zamanlar oldukça verimli ve yeşil bir toprak olduğunu göstermektedir. Bölgenin büyük bir kısmı, günümüzden birkaç bin yıl öncesine kadar Kuran'da anlatıldığı gibi yeşil alanlarla ve pınarlarla kaplıydı, bölge halkları da bu nimetlerden faydalanıyordu. Ormanlar, bölgenin sert iklimini yumuşatıyor ve yaşamaya daha uygun hale getiriyordu. Çöl yine vardı, ancak günümüzdeki kadar geniş bir alan kaplamıyordu.

Güney Arabistan'da, Ad Kavmi'nin yaşadığı bölgelerde bu konuya ışık tutacak önemli ipuçları elde edildi. Bunlar, bölgede yaşayan kavimlerin gelişmiş bir sulama sistemi kullandıklarını gösteriyordu. Bu sulama sistemi tek bir amaca hizmet ediyor olabilirdi: Sulu tarım. Günümüzde yaşamaya elverişli olmayan bu bölgelerde insanlar bir zamanlar tarım yapıyorlardı.

Uydudan çekilen resimlerde Ramlat atSab'atayan isimli bir yerleşim bölgesinde çeşitli sulama kanalları ve baraj kalıntıları bulunmuştu. Bu yapıların şekilleri ve boyutları, bunların bu bölgede yaşayan 200.000 kişilik bir topluluğa yetecek kadar büyük olduklarını gösteriyordu.²⁵ Araştırmayı yürüten arkeologlardan Doe şöyle demişti: "Ma'rib çevresinde bulunan alan o kadar verimliydi ki, bir zamanlar Ma'rib ve Hadramut arasında kalan bölgede çok yüksek verimli bir tarım yapıldığı söylenebilir."²⁶

Yunanlı klasik yazar Pliny de yazılarında bu bölgede bulunan verimli topraklardan, sislerle kaplı, ağaçlıklı dağlardan ve kesintisiz uzanan ormanlardan bahsediyordu. Hadramilerin başkenti Sabwah yakınlarında erken döneme ait bazı tapınaklardaki yazıtlarda, bu bölgede hayvanların avlandığından ve bunların kurban edildiklerinden söz ediliyordu. Bütün bunlar, bu bölgede bir zamanlar çöllerin yanı sıra verimli toprakların da geniş bir alan kapladığını gösteriyordu.

Bir bölgenin çölleşmesi için geçerli olan süre, çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Bunlardan biri, Smithsonian Enstitüsü'nün Pakistan'da yaptığı araştırmadır. Ortaçağ'da verimli bir arazi olduğu bilinen bir bölgenin günümüzde 6 metrelik bir kum tepesine dönüştüğü görülmüştür. Kumlar, günde 15 cm. kadar kalınlaşabilmekte ve böylece en

yüksek yapıları bile zaman içinde yutabilmekte, bunları sanki hiç var olmamış gibi örtebilmektedir. Yemen'de Timna bölgesinde 1950'li yıllarda başlatılan kazılar sonucu ortaya çıkartılan yapılar, günümüzde tekrar kumlara gömülmüştür. Mısır piramitleri de bir zamanlar tümüyle kumlar altındaydı ve ancak çok uzun süren kazılar sonucunda tekrar yeryüzüne çıkartılabilmişlerdi. Kısacası, bugün çöl olarak bilinen bir bölgenin geçmişte daha değişik bir görünüme sahip olması olası bir durumdur.

Ad Kavmi Nasıl Helak Edildi?

Kuran'da, Ad Kavmi'nin helak edilme şeklinin "kulakları patlatan bir kasırga" vasıtasıyla gerçekleştirildiği söylenmektedir. Ayetlerde bu kasırganın yedi gece ve sekiz gün sürdüğünden ve Ad Kavmi insanlarını tümünden yok ettiğinden de bahsedilir:

Ad (kavmi) de yalanladı. Şu halde Benim azabım ve uyarmam nasılmış? Biz, o uğursuz (felaket yüklü ve) sürekli bir günde üzerlerine 'kulakları patlatan bir kasırga' gönderdik. İnsanları söküp atıyordu; sanki onlar, kökünden sökölüp-kopmuş hurma kütükleriymiş gibi. (Kamer Suresi, 18-20)

Ad (Halkın)a gelince; onlar da, uğultu yüklü, azgın bir kasırga ile helak edildiler. (Allah) Onu, yedi gece ve sekiz gün, aralık vermeksizin üzerlerine musallat etti. Öyle ki, o kavmin, orada sanki içi kof hurma kütükleriymiş gibi çarpılıp yere yıkıldığını görürsün. (Hakka Suresi, 6-7)

Daha önceden uyarılmış olan kavim, hiçbir uyarıya kulak asmamış ve elçisini sürekli yalanlamıştı. Hatta öylesine bir gaflet içindeydiler ki, helakın kendilerine gelmekte olduğunu gördüklerinde bile bunu kavrayamamış ve inkara devam etmişlerdi:

Derken, onu (azabı) vadilerine doğru yönelerek gelen bir bulut şeklinde gördükleri zaman, "Bu bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler. Hayır, o, kendisi için acele ettiğiniz şeydir. Bir rüzgar; onda acı bir azap vardır. (Ahkaf Suresi, 24)

Ayette kavmin kendisine azap getirecek olan bulutu gördükleri, ancak bunun gerçekte ne olduğunu anlayamadıkları ve bir yağmur bulutu sandıkları belirtilmektedir. Bu durum, kavme gelen azabın ne şekilde olduğu konusunda önemli bir gösterge sayılabilir. Çünkü çöl kumunu kaldırarak ilerlemekte olan bir kasırga da uzaktan bir yağmur bulutuna benzer. Ad Kavmi insanların da bu görüntüye aldanmış ve azabı fark etmemiş olmaları mümkündür. Güney Arabistan'da araştırmalar yapan Doe, bir kum fırtınasını şöyle tarif etmektedir:

*Bir (kum fırtınasının) ilk işareti, kuvvetli rüzgarla savrulan ve yükselmekte olan akımlarla yüzlerce metre yükseğe çıkan kumla dolu bir buluttur.*²⁷

Nitekim Ad Kavmi'nin kalıntısı olduğu düşünülen "Kumların Atlantisi Ubar" da, metrelerce kalınlıktaki bir kum tabakasının altından çıkarılmıştır. Anlaşılan Kuran'ın ifadesiyle "yedi gün ve sekiz gece" süren kasırga, şehrin üzerine tonlarca kum yığmış ve kavmin insanlarını diri diri toprağa gömmüştür. Ubar'da yapılan kazılar da aynı gerçeği gösterir. Fransız *Ça m'Interesse* dergisi aynı tespiti şu ifadeyle bildirir: "Ubar, çıkan bir fırtına neticesinde 12 metre kumun altına gömülmüştü."²⁸

Ad Kavmi'nin bir kum fırtınası ile toprağa gömüldüğünü gösteren en önemli delil ise, Kuran'da Ad Kavmi'nin yerini belirtmek için kullanılan "ahkaf" kelimesidir. Ahkaf Suresi'nin 21. ayetinde geçen ifade şöyledir:

Ad'ın kardeşini hatırla; onun önünden ve ardından nice uyarıcılar gelip geçmişti; hani o, Ahkaf'taki kavmini: 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyin, gerçekten ben, sizin için büyük bir günün azabından korkarım' diye uarmıştı. (Ahkaf Suresi, 21)

Ahkaf Arapça'da "kum tepeleri" demektir ve "kum tepesi" anlamına gelen "hikf" kelimesinin çoğuludur. Bu ise Ad Kavmi'nin "kum tepeleri"yle dolu bir bölgede yaşadığını gösterir ki, bir kum fırtınası ile toprağa gömülmüş olmasının bundan daha mantıklı bir zemini olamaz. Bir yoruma göre, Ahkaf "kum tepeleri" anlamından çıkarak doğrudan bir bölgenin, güney Yemen'de Ad Kavmi'nin yaşadığı bölgenin adı haline gelmiştir. Ama bu da kelimenin kökeninin kum tepeleri olduğu gerçeğini değiştirmez, sadece kelimenin bu bölgedeki yoğun kum tepeleri nedeniyle yöreye has hale geldiğini gösterir.

Verimli topraklar üzerinde tarım yaparak yaşayan ve kendisine barajlar ve su kanalları yapan Ad Kavmi'ne kum fırtınasıyla beraber gelen helak, tüm kavmi kısa sürede yok etmiş olmalıdır. Kavmin tüm verimli ekili tarlaları, su kanalları, barajları kumlarla kaplanmış, tüm şehir ve içindekiler diri diri kuma gömülmüşlerdir. Kavim helak edildikten sonra da zamanla genişleyen çöl, bu kavimden hiçbir iz bırakmayacak şekilde üzerlerini örtmüştür.

Sonuç olarak şöyle söylenebilir ki, tarihsel ve arkeolojik bulgular, Kuran'da bahsi geçen Ad Kavmi'nin ve İrem şehrinin varlığını ve Kuran'da anlatıldığı biçimde helak olduklarını ispatlamaktadır. Yapılan araştırmalarla bu kavmin kalıntıları kumların içinden çıkarılmıştır.

İnsana düşen, kumların içine gömülmüş olan bu kalıntılara bakarak Kuran'da hatırlatıldığı üzere ibret almaktır. Allah Kuran'da, Ad Kavmi'nin kibirlenme nedeniyle doğru yoldan saptığını bildirir ve "yeryüzünde haksız yere büyülenerek, 'kuvvet bakımından bizden daha üstünü kimmiş?'" dediklerini haber verir. Ayetin devamında ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

"...Onlar, gerçekten kendilerini yaratan Allah'ı görmediler mi? O, kuvvet bakımından kendilerinden daha üstündür..." (Fussilet Suresi, 15)

İşte insana düşen, bu değişmez gerçeği her zaman görmek, en büyük ve en üstün olanın her zaman için Allah olduğunu ve sadece O'na kulluk etmekle kurtuluşa erişilebileceğini bilmektir.

BÖLÜM 5

Semud Kavmi

Semud (Kavmi) de uyarıları yalanladı. Dediler ki: "Bizden biri olan bir beşere mi uyacağız? Bu durumda gerçekten biz bir sapıklık (delalet) ve çılgınlık içinde kalmış oluruz." "Zikr (vahy) içimizden ona mı bırakıldı? Hayır, o çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarıktır." Onlar yarın, kimin çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarık olduğunu bilip-öğreneceklerdir. (Kamer Suresi, 23-26)

Semud Kavmi de aynı Ad Kavmi gibi Allah'ın uyarılarını göz ardı etmiş ve bunun sonucunda helak olmuştur. Günümüzde arkeolojik ve tarihsel çalışmalar sonunda Semud Kavmi'nin yaşadığı yer, yaptığı evler, yaşama biçimi gibi birçok bilinmeyen, gün ışığına çıkartılmıştır. Kuran'da bahsedilen Semud Kavmi, bugün, hakkında birçok arkeolojik bulguya sahip olunan bir tarihsel gerçektir.

Semud Kavmi ile ilgili bu arkeolojik bulgulara bakmadan önce, elbette, Kuran'da anlatılan kıssayı incelemekte ve bu kavmin peygamberlerine çıkardıkları zorlukları gözden geçirmekte yarar vardır. Zira Kuran her çağa hitap eden bir kitaptır, Semud Kavmi'nin kendisine gelen tebliği inkar etmesi de her çağ için ibret alınması gereken bir olaydır.

Hız. Salih'in Tebliğı

Kuran'da Semud Kavmi'ni uyarıp korkutması için Hız. Salih'in gönderildiğinden bahsedilir. Hız. Salih, Semud Halkı içinde tanınan bir kişidir. Onun hak dini tebliğ etmesini ummayan kavim ise, kendilerini içinde bulundukları sapkınlıktan uzaklaşmaya çağırması karşısında şaşkınlığa düşmüşlerdir. İlk tepkileri, yadırgama ve kınamadır:

Semud (Halkına da) kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim, Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı ve onda ömür geçirenler kıldı. Öyleyse O'ndan bağışlanma dileyin, sonra O'na tevbe edin. Şüphesiz benim Rabbim, yakın olandır, (duaları) kabul edendir." Dediler ki: "Ey Salih, bundan önce sen içimizde kendisinden (iyilikler ve yararlılıklar) umulan biriydin. Atalarımızın taptığı şeylere tapmaktan sen bizi engelleyecek misin? Doğrusu biz, senin bizi davet ettiğın şeyden kuşku verici bir tereddüt içindeyiz." (Hud Suresi, 61-62)

Salih Peygamberin çağrısına halkın az bir kısmı uydu, çoğu ise anlattıklarını kabul etmedi. Özellikle de kavmin önde gelenleri Hz. Salih'i inkar ettiler ve ona karşı düşmanca bir tavır takındılar. Hz. Salih'e inananları güçsüz duruma düşürmeye, onları baskı altına almaya çalıştılar. Hz. Salih'in kendilerini Allah'a ibadet etmeye çağırmasına öfke duyuyorlardı. Bu öfke sadece Semud Halkı'na özgü de değildi aslında; Semud Kavmi, kendisinden önce yaşayan Nuh ve Ad kavimlerinin yaptığı hatayı yapıyordu. Kuran'da bu üç toplumdan şöyle söz edilir:

Sizden öncekilerin, Nuh Kavmi'nin, Ad ve Semud ile onlardan sonra gelenlerin haberi size gelmedi mi? Ki onları, Allah'tan başkası bilmez. Elçileri onlara apaçık delillerle gelmişlerdi de, ellerini ağızlarına götürüp (öfkelerinden ısırdılar) ve dediler ki: "Tartışmasız, biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyleri inkâr ettik ve bizi kendisine çağırdığınız şeyden de gerçekten kuşku verici bir tereddüt içindeyiz." (İbrahim Suresi, 9)

Hz. Salih'in uyarılarına rağmen kavim, Allah hakkında kuşkulara kapılmaya devam etti. Ancak yine de Hz. Salih'in peygamberliğine inanmış bir grup vardı, ki bunlar, daha sonra azap geldiğinde Hz. Salih ile beraber kurtarılacaklardı. Toplumun önde gelenleri ise, Hz. Salih'e iman etmiş olan topluluğa zorluk çıkarmaya çalıştılar:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler), içlerinden iman edip de onlarca zayıf bırakılanlara (müstaz'aflara) dediler ki: "Salih'in gerçekten Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?" Onlar: "Biz gerçekten onunla gönderilene inananlarız." dediler. Büyüklük taslayanlar (müstekbirler de şöyle) dedi: "Biz de, gerçekten sizin inandığınızı tanımayanlarız." (Araf Suresi, 75-76)

Semud Kavmi hala Allah ve Hz. Salih'in peygamberliği hakkında kuşkulara kapılmaktaydı. Üstelik bir kısım, Hz. Salih'i açık olarak inkar ediyordu. Hatta, inkar edenlerden bir grup-hem de sözde Allah adına-Hz. Salih'i öldürmek için planlar yapıyordu:

Dediler ki: "Senin ve seninle birlikte olanlar yüzünden uğursuzluğa uğradık." Dedi ki: "Sizin uğursuzluğunuz (başınıza gelenler) Allah katında (yazılı)dır. Hayır, siz denenmekte olan bir kavimsiniz." Şehirde dokuzlu bir çete vardı, yeryüzünde bozgun çıkarıyorlar ve dirlik-düzenlik bırakmıyorlardı. Kendi aralarında Allah adına and içerek, dediler ki: "Gece mutlaka ona ve ailesine bir baskın düzenleyelim, sonra velisine: Ailesinin yok oluşuna biz şahid olmadık ve gerçekten bizler doğruyu söyleyenleriz, diyelim." Onlar hileli bir düzen kurdu. Biz de (onların hilesine karşı) onların farkında olmadığı bir düzen kurduk. (Neml Suresi, 47-50)

Hız. Salih, Allah'ın vahyi üzerine, kavminin Allah'ın emirlerine uyup uymayacaklarını belirlemek için son bir deneme olarak onlara dişi bir deve gösterdi. Kendisine itaat edip etmeyeceklerini denemek için kavmine, sahip oldukları suyu bu dişi deve ile paylaşmalarını ve ona zarar vermemelerini söyledi. Böylece kavim bir denemeden geçirildi. Kavminin Hız. Salih'e cevabı ise, bu deveyi öldürmek oldu. Şuara Suresi'nde, bu olayların gelişimi şöyle anlatılır:

Semud (kavmi) de, gönderilen (elçi)leri yalanladı. Hani onlara kardeşleri Salih: "Sakınmaz mısınız? demişti. "Gerçek şu ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'tan korkup-sakının ve bana itaat edin. Buna karşılık ben sizden bir ücret istemiyorum; Siz burada güvenlik içinde mi bırakılacaksınız? Bahçelerin, pınarların içinde, ekinler ve yumuşak tomurcuklu göz alıcı hurmalıklar arasında? Dağlardan ustalıkla zevkli evler yontuyorsunuz. Artık Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Ve ölçüsüzce davrananların emrine itaat etmeyin. Ki onlar, yeryüzünde bozgunculuk çıkarıyor ve dirlik-düzenlik kurmuyorlar (ıslah etmiyorlar)." Dediler ki: "Sen ancak büyülenmişlerdensin. Sen yalnızca bizim benzerimiz olan bir beşerden başkası değilsin; eğer doğru sözlü isen, bu durumda bir ayet (mucize) getir-görelim." Dedi ki: "İşte, bu bir dişi devedir; su içme hakkı (bir gün) onun, belli bir günün su içme hakkı da sizindir. Ona bir kötülükle dokunmayın, sonra büyük bir günün azabı sizi yakalar." Sonunda onu (yine de) kestiler, ancak pişman oldular. (Şuara Suresi, 141-157)

Hız. Salih'e karşı kavminin mücadelesi Kamer Suresi'nde şöyle bildirilir:

Semud (kavmi) de uyarıları yalanladı. Dediler ki: "Bizden biri olan bir beşere mi uyacağız? Bu durumda gerçekten biz bir sapıklık (delalet) ve çılgınlık içinde kalmış oluruz. Zikr (vahy) içimizden ona mı bırakıldı? Hayır, o çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarıktır." Onlar yarın, kimin çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarık olduğunu bilip-öğreneceklerdir. Gerçek şu ki Biz, bir fitne (imtihan ve deneme konusu) olarak o dişi deveyi kendilerine göndereniz. Şu halde sen onları gözleyip-bekle ve sabret. Ve onlara, suyun aralarında kesin olarak pay edildiğini haber ver. Su alış sırası (kiminse, o) hazır bulunsun. Derken arkadaşlarını çağırdılar, o da bıçağını kapıp 'hayvanı ayağından biçip yere devirdi. (Kamer Suresi, 23-29)

Deveyi öldürdükten sonra kendilerine azabın çabucak gelmemesi, kavmin azgınlığını daha da arttırdı. Hız. Salih'i rahatsız etmeye, onu eleştirmeye ve yalancılıkla suçlamaya başladılar:

Böylelikle dişi deveyi öldürdüler ve Rablerinin emrine karşı çıkıp (Salih'e de şöyle) dediler: "Ey Salih, eğer gerçekten gönderilenlerden (bir Peygamber) isen, vadettiğin şeyi getir, bakalım." (Araf Suresi, 77)

Allah, inkar edenlerin kurdukları hileli düzenleri boşa çıkarttı ve Hz. Salih'i kötülük yapmak isteyenlerin ellerinden kurtardı. Bu olaydan sonra artık kavme her türlü tebliği yaptığını ve hiç kimsenin öğüt almadığını gören Hz. Salih, kavmine üç gün içinde helak olacaklarını bildirdi:

... (Salih) Dedi ki: 'Yurdunuzda üç gün daha yararlanın. Bu, yalanlanmayacak bir vaattir'." (Hud Suresi, 65)

Nitekim üç gün sonra Hz. Salih'in uyarısı gerçekleşti ve Semud Kavmi helak edildi:

O zulmedenleri dayanılmaz bir ses sarıverdi de kendi yurtlarında dizüstü çökmüş olarak sabahladılar. Sanki orada hiç refah içinde yaşamamışlar gibi. Haberinizi olsun; Semud (Halkı) gerçekten Rablerine (karşı) inkâr etmişlerdi. Haberinizi olsun; Semud (Halkına Allah'ın rahmetinden) uzaklık (verildi.) (Hud Suresi, 67-68)

Semud Kavmi Hakkındaki Arkeolojik Bulgular

Günümüzde Semud Kavmi, Kuran'da bahsi geçen kavimler içinde hakkında en fazla bilgiye sahip olunanlardan bir tanesidir. Tarihi kaynaklar da, Semud isimli bir kavmin yaşadığına dair deliller sunmaktadır.

Kuran'da bahsi geçen Hicr Halkı ve Semud Kavmi'nin aslında aynı kavim oldukları tahmin edilmektedir; zira Semud Kavmi'nin bir başka ismi de Ashab-ı Hicr'dir. Bu durumda "Semud" kelimesi bir halkın ismi, Hicr şehri ise bu halkın kurduğu şehirlerden biri olabilir. Nitekim Yunan coğrafyacı Pliny'nin tarifleri de bu yöndedir. Pliny, Semud Kavmi'nin oturmakta olduğu yerlerin Domatha ve Hegra olduğunu yazmıştır ki, buralar günümüzdeki Hicr kentidir.²⁹

Semud Kavmi'nden bahseden bilinen en eski kaynak, Babil Kralı II. Sargon'un bu kavme karşı kazandığı zaferleri anlatan Babil devlet kayıtlarıdır. (MÖ 8. yüzyıl) Sargon, Kuzey Arabistan'da yaptığı bir savaş sonunda onları yenmiştir. Yunanlılar da bu kavimden bahsetmekte ve Aristo, Batlamyus ve Pliny'nin yazılarında isimleri "Thamudaei", yani "Semudlar" olarak anılmaktadır.³⁰ Peygamberimiz (sav)'den önce, yaklaşık MS 400-600 yılları arasında ise izleri tamamen silinmiştir.

Kuran'da Ad ve Semud kavimlerinin isimleri daima birlikte anılır. Dahası Allah ayetlerde, Semud Kavmi'ne Ad Kavmi'nin helakından ders almalarını öğütlemektedir. Bu ise, Semud Kavmi'nin Ad Kavmi hakkında detaylı bir bilgi sahibi olduğunu gösterir:

Semud (toplumuna da) kardeşleri Salih'i (gönderdik. Salih:) "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur... (Allah'ın) Ad (Kavmi'nden) sonra sizi halifeler kıldığını ve sizi yeryüzünde (güç ve servetle) yerleştirdiğini hatırlayın. Ki onun düzlüklerinde köşkler kuruyor, dağlardan evler yontuyordunuz. Şu halde Allah'ın nimetlerini hatırlayın, yeryüzünde bozguncular olarak karışıklık çıkarmayın. (Araf Suresi, 73-74)

Ayetlerden anlaşıldığına göre Ad Kavmi ve Semud Kavmi arasında bir ilişki vardır, hatta belki de Ad Kavmi, Semud Kavmi'nin tarihinin ve kültürünün bir parçasıdır. Hz. Salih, Semud Kavmi'ne Ad Kavmi'nin örneğini hatırlamalarını ve bundan ders almalarını emretmektedir.

Ad Kavmi'ne de kendilerinden önce yaşamış olan Nuh Kavmi'nin örnekleri gösterilmiştir. Ad Kavmi'nin Semud Kavmi için tarihsel bir önemi olması gibi, Nuh Kavmi'nin de Ad Kavmi için tarihsel bir önemi vardır. Bu kavimler birbirlerinden haberdardırlar ve belki de aynı soydan gelmektedirler.

Oysa Ad Kavmi ve Semud Kavimleri'nin yaşadıkları yerler, birbirlerinden coğrafi olarak uzak bir konumdadırlar. Bu iki kavim arasında görünüşte herhangi bir bağlantı yoktur; öyleyse ayette Semud Kavmi'ne hangi sebepten dolayı Ad Kavmi'ni hatırlamaları söylenmektedir?

Cevap, biraz araştırıldığında ortaya çıkar. Ad ve Semud Kavimleri arasındaki coğrafi uzaklık aldatıcıdır. Semud Kavmi Ad Kavmi'ni bilmekteydi, çünkü bu iki kavim, büyük bir olasılıkla aynı kökenden geliyorlardı. Ana Britannica Ansiklopedisi "Semudlar" başlığı altında bu kavimden şöyle bahseder:

Eski Arabistan'da önem taşıdığı anlaşılan kabile ya da kabileler topluluğu. Güney Arabistan kökenli oldukları, ancak içlerinden büyük bir grubun çok eskiden kuzeye göç ederek Aslab Dağı yamaçlarına yerleştiği sanılmaktadır. Hicaz ve Şam arasında yaşayan Semudlar, Ashab-ı Hicr olarak bilinir. Son arkeolojik araştırmalarda, Arabistan'ın orta kesimlerinde Semudlara ait çok sayıda kaya resim ve yazı ortaya çıkartılmıştır.³¹

Semud medeniyetinin kullandığı bir çeşit alfabenin (buna "Semudik alfabe" ismi verilir) çok benzeri bir alfabeye hem Hicaz'da hem Güney Arabistan'da rastlanmıştır.³² Bu alfabe, ilk defa Orta Yemen'deki bugünkü Semud kasabası yakınlarında bulunmuştur. Bu bölgenin kuzeyinde Rubal-Khali, güneyinde Hadramut ve batısında da Sabwah kenti vardır.

Daha önce Ad Kavmi'nin, Güney Arabistan'da yaşayan bir kavim olduğunu görmüştük. Ad Kavmi'nin yaşadığı bölgede, özellikle Ad'ın torunları olan Hadramiler'in yaşadıkları bölgenin ve başkentlerinin yakınlarında Semud Kavmi'ne ait bulguların elde

edilmesi ise son derece önemlidir. Bu durum, Kuran'da işaret edilen Ad-Semud Kavimleri'nin bağlantısını da açıklar. Bu bağlantı, Kuran'da Araf Suresi'nde 73. ve 74. ayetlerde Hz. Salih'in Semudların Ad Kavmi'nin yerine geldiklerini belirten sözünde de açıklanmaktadır:

Semud (toplumuna da) kardeşleri Salih'i (gönderdik. Salih:) "Ey kavmim, Allah'a kulluk edin, sizin O'ndan başka ilahınız yoktur... (Allah'ın) Ad (kavminden) sonra sizi halifeler kıldığını ve sizi yeryüzünde (güç ve servetle) yerleştirdiğini hatırlayın." (Araf Suresi, 73-74)

Kısacası Semud Kavmi, Allah'ın elçilerine uymamanın karşılığında helak olmuşlardır. Yapmakta oldukları yapılar, sanat eserleri kendilerini azaptan koruyamamıştır. Semud Kavmi, daha önceki ve sonraki birçok inkarcı kavim gibi şiddetli bir azapla helak edilmiştir.

BÖLÜM 6

Sulara Gömülen Firavun

"Firavun ailesinin ve onlardan öncekilerin gidiş tarzı gibi. Onlar, Rablerinin ayetlerini yalanladılar; Biz de günahları dolayısıyla onları helak ettik. Firavun ordusunu suda boğduk. Onların tümü zulmeden kimselerdi." (Enfal Suresi, 54)

Eski Mısır medeniyeti, Mezopotamya'da aynı tarihlerde kurulmuş şehir devletleriyle birlikte, tarihin en eski uygarlıklarından biri ve döneminin en ileri sosyal düzenine sahip organize devleti olarak bilinir. MÖ 3000'ler civarında yazıyı bulup kullanmaları, Nil Nehri'nden faydalanmaları ve ülkenin doğal yapısı sayesinde dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı korunmuş olmaları Mısırlıların sahip oldukları medeniyetin ilerlemesine büyük katkıda bulunmuştu.

Ancak bu uygarlık, Kuran'da inkar sisteminin en açık ve net tarif edildiği "firavun yönetiminin" geçerli olduğu bir medeniyetti. Büyüklük taslamışlar, sırt çevirmişler ve inkar etmişler, bunların neticesinde de ileri medeniyetleri, sosyal ve siyasal düzenleri, askeri başarıları onları helak olmaktan kurtaramamıştı.

Firavunların Otoritesi

Mısır uygarlığının temelinde Nil Nehri'nin bereketi vardı. Bu nehrin hayat verici özelliği sayesinde Mısırlılar Nil Vadisi'nde yerleşmiş ve yağmur mevsimlerine bağımlı kalmadan nehirden sağladıkları suyla tarım yapabilmişlerdi. Tarihçi Ernst H. Gombrich, bu konuda şunları söyler:

*"Afrika sıcaktır. Aylarca yağmur yağmaz. Bundan dolayı bu büyük kıtanın pek çok yeri kuraktır. Ülkenin o bölümleri çöllerle kaplıdır. İşte Mısır'ın sağı ve solu da bu durumdadır. Mısır'da da aslında çok az yağmur yağar. Ama orada yağmura pek ihtiyaç yoktur, çünkü Nil Irmağı boydan boya ülkenin ortasından akar gider."*³³

Böylesine büyük önemi olan Nil Nehri'ni kontrolü altında tutan, aynı zamanda Mısır'ın en önemli ticaret ve tarım kaynağını da kontrol edebilmekteydi. Firavunlar da işte bu yolla Mısır üzerinde büyük hakimiyet kurmuşlardı.

Nil vadisinin dar ve uzunlamasına yapısı, nehrin etrafına kurulan yerleşim birimlerinin fazlaca genişlemesine olanak vermemiş, büyük şehirlerden oluşan bir uygarlık yerine daha ufak çaplı kasaba ve köylerden oluşan bir medeniyet şekillenmişti. Bu faktör de firavunların halk üzerindeki hakimiyetini perçinledi.

Tarihte ilk olarak Kral Menes'in MÖ 3000 dolaylarında eski Mısır'ı büyük üniter bir devlet olarak kendi hakimiyeti altında birleştirdiği ve ilk Mısır firavunu olduğu bilinir. Aslında, "firavun" nitelendirmesi ilk zamanlarda Mısır kralının yaşadığı sarayı tanımlamaktayken, zamanla, Mısır krallarının ünvanı haline geldi. Bu nedenle Eski Mısır'ın hükümdarları olan krallar zamanla "firavun" olarak anılmaya başlandı.

Tüm devletin ve ülke topraklarının sahibi, yöneticisi ve hükümdarı olan bu firavunlar, eski Mısır'ın çok tanrılı çarpık dininde, en büyük tanrının dünyadaki bir yansıması olarak kabul edildiler. Mısır topraklarının idaresi, paylaşılması, gelirleri kısacası ülke sınırları içindeki her türlü mal ve hizmet üretimi firavun için gerçekleştiriliyordu.

Yönetimdeki mutlakiyet, ülkenin yöneticisi olan firavunu, her dilediğini yaptırabilecek bir güç sahibi kılmıştı. Henüz ilk sülalenin kurulmasıyla birlikte, Mısır'ın ilk kralı olan Menes döneminde, Nil suyunun kanallar vasıtasıyla halka ulaştırılmasına başlanmış, ayrıca ülkede yapılan üretim kontrol altına alınarak tüm mal ve hizmet üretiminin krala aktarılması sağlanmıştı. Bu mal ve hizmetleri kral, halkının ihtiyacı olduğu oranda dağıtıyor, paylaşıyordu. Ülkede böyle bir hakimiyet kuran kralların, halkı boyunduruk altına almaları zor olmadı. Mısır kralı, yani daha sonra yaygınlaşacak sıfatıyla firavun, halkının tüm ihtiyaçlarını karşılayan büyük kudret sahibi birisi olarak kutsal bir varlık sayıldı ve tanrılaştırıldı. Firavunlar da, zamanla kendilerinin tanrı olduklarına kesin olarak inandılar.

Kuran'da bahsedilen Firavun'un Hz. Musa ile yaptığı konuşmalardaki bazı sözleri bunu kanıtlar niteliktedir. Hz. Musa'yı **"andolsun, benim dışımda bir ilah edinecek olursan, seni mutlaka hapse atacağım" (Şuara Suresi, 29)** diyerek tehdit etmesi ya da yakın çevresindeki insanlara **"sizin için benden başka ilah olduğunu bilmiyorum" (Kasas Suresi, 38)** demesi kendisinin bir tanrı olduğuna inanmasından kaynaklanıyordu.

Dini İnançlar

Tarihçi Heredot'a göre Eski Mısırlılar dünyanın en "dindar" insanlarıydılar. Ancak dinleri "hak din" değil, çok tanrılı sapkın bir dindi ve içinde bulundukları koyu tutuculuk sebebiyle bu sapkın dinlerinden bir türlü vazgeçemiyorlardı.

Eski Mısır Kavmi, içinde yaşadığı doğal çevre şartlarından çok etkilenmişti. Mısır'ın doğal coğrafyası ülkeyi dış saldırılara karşı çok iyi koruyordu. Mısır'ın dört bir yanı çöllerle, dağlık arazilerle ve denizlerle çevriliydi. Ülkeye yapılabilecek saldırıların iki geçiş yolu bulunuyordu ve bu yolları da savunmak Mısır orduları için son derece kolaydı. Böylece Mısırlılar, bu doğal koşullar sayesinde dış ülkelerden soyutlanmış olarak kaldılar. Ancak geçen yüzyıllar, bu soyutlanmayı koyu bir taassuba dönüştürdü. Böylece Mısırlılar yeni gelişmelere ve yeniliklere kapalı, dinleri konusunda son derece

tutucu bir görünüm kazandılar. Kuran'da sıkça bahsedilen "ataların dini" onların en önem verdikleri değerleri haline geldi.

Bu nedenle Hz. Musa ve Hz. Harun, Firavun'a ve yakın çevresine hak dini tebliğ ettiklerinde **"Onlar: Siz ikiniz, bizi atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)dan çevirmek ve yeryüzünde büyüklük sizin olsun diye mi bize geldiniz? Biz, sizin ikinize inanacak değiliz" (Yunus Suresi, 78)** diyerek yüz çevirmişlerdi.

Eski Mısır'ın dini bir kaç kola ayrılmıştı. Bunların en önemlileri devletin resmi dini, halkın inanışları ve ölümden sonraki yaşam ile ilgili inanışlardan oluşuyordu.

Devletin resmi dinine göre Firavun, kutsal bir varlıktı. O, tanrılarının dünyadaki bir yansımasıydı ve görevi de dünyada insanlara adalet dağıtmak ve onları korumaktı.

Halkın arasında yaygın olan inanışlar son derece karışıktı, ve devletin resmi dini ile çatışan inançlar da Firavun yönetimi tarafından baskı altına alınmıştı. Temelde çok tanrıya inanılıyor, bu tanrılar genellikle hayvan başlı ve insan vücutlu olarak tasvir ediliyordu. Ancak bölgeden bölgeye değişebilen yerel geleneklerle de karşılaşmak mümkündü.

Ölümden sonraki hayat Mısır inançlarının en önemli bölümünü oluşturuyordu. Beden öldükten sonra ruhun yaşamaya devam ettiğine inanıyorlardı. Onlara göre ölünün ruhu görevli melekler tarafından Yargıç Tanrı ve şahitlik için hazır bulunan kırk iki yargıcın karşısına çıkarılıyor, ortaya bir tartı koyuluyor ve ruhun kalbi bu tartı ile tartılıyordu. İyilikleri ağır gelenler güzel bir mekana geçiyor ve mutluluk içinde yaşıyor, kötülükleri ağır gelenler ise büyük işkenceler görecekleri bir yere yollanıyorlardı. Burada "Ölülerin Yiyicisi" adı verilen garip bir yaratık tarafından sonsuza dek işkence görüyorlardı.

Mısırlıların ahiret hakkındaki bu inanışlarının tevhid inancıyla ve hak dinle bir paralellik gösterdiğini fark etmemek mümkün değildir. Sadece ölümden sonraki hayata inanç bile eski Mısır medeniyetine de hak dinin ve tebliğin ulaşmış olduğunu fakat bu dinin sonradan bozulmaya uğradığını, tek tanrı inancının da bu bozulmayla birlikte çok tanrı inancına döndüğünü ispatlar niteliktedir. Nitekim dönem dönem insanları Allah'ın birliğine ve O'na kul olmaya çağıran uyarıcıların eski Mısır'a da gönderildiği bilinmektedir. Bunlardan biri, hayatı Kuran'da detaylıca anlatılan Hz. Yusuf'tur. Hz. Yusuf'un tarihi, İsrailoğulları'nın Mısır'a gelmeleri ve burada yerleşik düzene geçmelerinin başlangıcını teşkil etmesi açısından da son derece önemlidir.

Öte yandan, tarihi kaynaklarda Hz. Musa öncesinde kavmi tek ilahlı dinlere çağıran Mısırlılardan da bahsedilmektedir. Bu, Mısır tarihinin en dikkat çekici firavunu Neferkheperure Amenhotep'dir; yani IV. Amenofis.

Tek Tanrıya İnanan Firavun; IV. Amenofis

Mısır firavunları çoğunlukla zorba, baskıcı, savaşçı ve acımasız kişilerdir. Bu firavunların ortak özellikleri, Mısır'ın çok tanrılı dinini benimsemeleri ve bu din sayesinde kendilerini tanrılaştırmalarıdır.

Ancak Mısır tarihinde bir tek Firavun vardır ki, diğerlerinden çok farklıdır. Bu Firavun tek bir Yaratıcıya inanılması gerektiğini savunmuş, bu yüzden Amon Rahipleri ve bunlara destek veren bazı askerler tarafından büyük baskıya maruz kalmış, sonunda da öldürülmüştür. Bu Firavun MÖ 14. yüzyılda başa geçmiş olan IV. Amenofis'tir.

IV. Amenofis MÖ 1375'te tahta çıktığında yüzyılların getirdiği bir tutuculuk ve gelenekçilik ile karşılaştı. Bu döneme dek toplum yapısı ve halkın kraliyet sarayı ile olan ilişkileri değişmeden gelmişti. Toplum, dış olaylara ve dinsel yeniliklere kesin olarak kapılarını kapalı tutuyordu. Antik Yunan gezginleri tarafından da tespit edilen bu çılgın tutuculuk, yukarıda da açıkladığımız gibi, Mısır'ın doğal coğrafi koşullarından kaynaklanmaktaydı.

Firavunların halka benimsettirdiği resmi din, eski ve geleneksel olan herşeye katıksız bir bağlılığı zorunlu kılıyordu. Oysa IV. Amenofis, resmi dini benimsemedi. Tarihçi Ernst Gombrich şöyle yazıyor:

*Eski geleneğin kutsadığı birçok alışkanlığı kaldırıp, halkının, garip bir biçimde betimlenmiş sayısız tanrısına saygı göstermek istemedi. Onun için tek bir yüce tanrı vardı, o da Aton'du. Aton'a taptı ve onu güneş biçiminde imgeleştirtti. Öteki tanrıların rahiplerinin etkisinden korunmak için, sarayını bugünkü El-Amarna'ya taşıdı.*³⁴

Babasının ölümünden sonra genç yaştaki IV. Amenofis, büyük bir baskıya maruz kaldı. Bu baskının sebebi, geleneksel çok tanrılı Mısır dinini değiştirerek tek tanrı inancına dayalı bir din getirmiş olması ve her alanda köklü değişikliklere girişmesiydi. Ancak Teb önde gelenleri bu dini tebliğ etmesine müsaade etmediler. IV. Amenofis ve ahalisi Teb şehrinden uzaklaşarak Tell El-Amarna'ya yerleştiler. Burada "Akh-en-aton" adında yeni ve modern bir şehir inşa ettiler. IV. Amenofis de "Amon'un Hoşnutluğu" anlamına gelen adını, Akh-en-aton yani "Aton'a Boyun Eğen" olarak değiştirdi. Amon, çok tanrılı Mısır dininde en büyük toteme verilen isimdi. Aton ise, Amenofis'e göre "göklerin ve yerin yaratıcısı" idi, ki bu sıfatla Allah'ı kast etmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Bu gelişmelerden hoşnut olmayan Amon Rahipleri, ülkenin içinde bulunduğu bir ekonomik krizden de faydalanarak Akhenaton'un gücünü elinden almak istediler. Düzenlenen bir komplo ile Akhenaton zehirlenerek öldürüldü. Ondan sonra gelen firavunlar da hep rahiplerin etkisi altında kaldılar.

Akhenaton'dan sonra başa asker kökenli firavunlar geçti. Bunlar eski geleneksel çok tanrılı dini yeniden yaygınlaştırdılar ve eskiye dönüş için önemli bir çaba harcadılar. Yaklaşık bir yüzyıl sonra da Mısır tarihinin en uzun süre hükümdarlık yapacak firavunu II. Ramses başa geçti. Ramses, birçok tarihçiye göre İsrailoğulları'na eziyet eden ve Hz. Musa ile mücadele eden firavundu.³⁵

Hz. Musa'nın Gelişi

Eski Mısırlılar koyu taassupları sebebiyle putperest inanışlarından vazgeçmiyorlardı. Tek bir Allah'a ibadet edilmesi gerektiğini tebliğ eden kişiler gelmişti ama Firavun'un kavmi hep eski sapkın inanışlarına geri dönmüştü. Sonuçta Hz. Musa'yı, hem Mısır halkının hak dine karşı batıl bir sistemi benimsemiş olduğu ve hem de İsrailoğulları'nın köleleştirilmiş olduğu bir dönemde Allah elçi (resul) olarak göndermiştir. Hz. Musa, hem Mısır'ı hak dine davet etmek hem de İsrailoğulları'nı kölelikten kurtararak doğru yola iletmekle görevlendirilmişti. Kuran'da, bu konuya Allah şöyle dikkat çekmektedir:

Mü'min olan bir kavim için hak olmak üzere, Musa ve Firavun'un haberinden (bir bölümünü) sana okuyacağız. Gerçek şu ki, Firavun yeryüzünde (Mısır'da) büyüklenmiş ve oranın halkını birtakım fırkalara ayırıp bölmüştü; onlardan bir bölümünü güçten düşürüyor, erkek çocuklarını boğazlayıp kadınlarını diri bırakıyordu. Çünkü o, bozgunculardandı. Biz ise, yeryüzünde güçten düşürülenlere lütufta bulunmak, onları önderler yapmak ve mirasçılar kılmak istiyoruz. Ve (istiyoruz ki) onları yeryüzünde 'iktidar sahipleri olarak yerleşik kılalım', Firavun'a, Haman'a ve askerlerine, onlardan sakındıkları şeyi gösterelim. (Kasas Suresi, 3-6)

Firavun yeni doğan erkek çocukların hepsini öldürterek İsrailoğulları'nın sayıca artmasını engellemek istiyordu. Bu sebeple annesi, Hz. Musa'yı Allah'ın ilhamıyla, bir sepetin içine yerleştirerek nehre bıraktı. Onu Firavun'un sarayına götürecek bir yoldu bu. Kuran'da bu konuyla ilgili ayetler şöyledir:

Musa'nın annesine: "Onu emzir, şayet onun için korkacak olursan, onu suya bırak, korkma ve üzülmeye; çünkü onu Biz sana tekrar geri vereceğiz ve onu gönderilen (elçilerden) kılacağız" diye vahyettik (bildirdik). Nihayet Firavun'un ailesi, onu (ileride bilmeksizin) kendileri için bir düşman ve üzüntü konusu olsun diye sahipsiz görüp aldılar. Gerçekte Firavun, Haman ve askerleri bir yanlışlığa inanmıştı. Firavun'un karısı dedi ki: "Benim için de, senin için de bir göz bebeği; onu öldürmeyin; umulur ki bize yararı dokunur veya onu evlat ediniriz." Oysa onlar (başlarına geleceklerin) şuurunda değillerdi. (Kasas Suresi, 7-9)

Firavun'un karısı Hz. Musa'nın öldürülmesini engelledi ve onu evlat edindi. Böylece Hz. Musa çocukluk yıllarını Firavun'un sarayında geçirdi. Allah'ın yardımıyla kendi öz annesi de ona süt annesi olarak saraya getirildi. Yıllar sonra Hz. Musa Mısır'dan uzaklaştı ve Medyen'e geldi. Burada geçirdiği sürenin sonunda Allah onunla

konusacak ve ona peygamberlik görevi verecekti. Görevi Firavun'a geri dönmek ve Allah'ın dinini tebliğ etmektir.

Firavun'un Sarayı

Hız. Musa ve kardeşi Hız. Harun, Allah'ın emri doğrultusunda Firavun'a gittiler ve ona hak dini tebliğ ettiler. İstekleri de, artık Firavun'un İsrailoğulları'na eziyet vermemesi ve onları serbest bırakarak Hız. Musa ile birlikte gitmelerine izin vermesiniydi. Firavun için yıllarca yanında tuttuğu birinin, karşısına çıkıp böyle konuşması kabul edilemez bir durumdu. Bu sebeple Firavun onu nankörlükle suçladı:

(Gittiler ve Firavun:) Dedi ki: "Biz seni içimizde daha çocukken yetiştirip büyütmedik mi? Sen ömrünün nice yıllarını aramızda geçirmedin mi? Ve sen, yapacağın işi (cinayeti) de işledin; sen nankörlerdensin." (Şuara Suresi, 18-19)

Firavun Hız. Musa'ya duygusallıkla yaklaşmaya çalışıyordu. Madem ki onu büyütüp yetiştirenler kendileriydi, Hız. Musa'nın onlara uyması gerekiyordu. Firavun'un oluşturmaya çalıştığı bu duygusal bağ, kavmin önde gelenlerini de etkilemeye yarayacaktı. Onlar da Firavun'a hak vereceklerdi böylece.

Öte yandan, Hız. Musa'nın tebliğ ettiği hak din, Firavun'un gücünü elinden alıyor, onu diğer insanların mertebesine indiriyordu. Firavun'un Kuran'da emredildiği üzere Hız. Musa'ya uyması gerekiyordu. Ancak o eğer böyle bir şey yaparsa ve İsrailoğulları'nı serbest bırakırsa elindeki iş gücünün önemli bir kısmını kaybedeceğini düşünüyordu.

Makam-mevki tutkusundan ve kibirinden dolayı Firavun, Hız. Musa'nın anlattıklarını dinlemedi. Bunun yanında onunla alay etmeye ve kendi gücünü kanıtlamaya çalıştı. Ve onu inkar etti. Bu arada Hız. Musa ve Hız. Harun'u düzeni bozmaya çalışan kişiler olarak gösterip onları suçlu çıkarmayı da hedefliyordu. Sonuç olarak ne Firavun, ne de yakın çevresindeki kavmin önde gelenleri Hız. Musa ve Hız. Harun'a itaat etmediler. Kendilerine açıklanan hak dine de uymadılar. Bunun üzerine Allah, üzerlerine çeşitli felaketler gönderdi.

Firavun'a ve Yakın Çevresine Gelen Felaketler

Felaketler tüm memleketi sarmıştı.

Her yerde kan vardı.

İpuwer Papirüsü, 2.Bölüm : 5-6

Firavun ve yakın çevresi kendi çok tanrılı sistemlerine, putperest inanışlarına, yani "atalarının dini"ne öylesine koyu bir taassupla bağlanmışlardı ki, hiçbir şekilde bundan dönmeyi göze almıyorlardı. Hz. Musa'nın getirmiş olduğu mucizeler dahi onları batıl inançlarından döndürmemişti. Üstelik bunu açıkça ifade ediyorlardı. Şöyle demişlerdi:

Onlar: "Bizi büyülemek için mucize (ayet) olarak her ne getirirsen getir, yine de biz sana inanacak değiliz" dediler. (Araf Suresi, 132)

Bu tutumlarının karşılığında Allah, onlara dünyada da bir azap tattırmak için ayetin ifadesiyle **"ayrı ayrı mucizeler" (Araf Suresi, 133)** olarak felaketler yolladı. Bunlardan ilki kuraklık ve dolayısıyla elde edilen ürünlerin azalmasıydı. Konuyla ilgili Kuran ayeti şöyledir:

Andolsun, Biz de Firavun aile (çevre)sini belki öğüt alıp düşünürler diye yıllar yılı kuraklığa ve ürün kıtlığına uğrattık. (Araf Suresi, 130)

Mısırlılar tarım sistemlerini Nil Nehri'ne dayandırmışlardı ve bu sayede doğal şartların değişimi onları etkilemiyordu. Ancak Firavun ve yakın çevresinin Allah'a karşı büyükleneceği ve Allah'ın peygamberini tanımaması sebebiyle kendilerine beklenmedik bir felaket gelmişti. Çeşitli sebeplerle Nil'in seviyesinde büyük bir düşüş yaşanmış ve nehirde çıkan sulama kanalları yeterli miktarda suyu tarım arazilerine taşıyamamıştı. Aşırı sıcaklar da ürünlerin kurummasına sebep olmuştu. Böylece, Firavun ve önde gelenler hiç beklemedikleri bir yönden, çok güvendikleri Nil Nehri'nden kaynaklanan bir felaketle karşılaştılar. Bu kuraklık, kendi kavmine **"Ey kavmim, Mısır'ın mülkü ve şu altımda akmakta olan nehirler benim değil mi? Yine de görmeyecek misiniz?" (Zuhruf Suresi, 51)** diye seslenen Firavun'u da en güzel biçimde yalanlıyordu.

Fakat ayette de belirtildiği gibi, "öğüt alıp düşünmeleri" gerekirken, bu olanları Hz. Musa'nın ve İsrailoğulları'nın getirdiği bir uğursuzluk olarak kabul ettiler. Batıl inançları, isyankar olmaları ve atalarının dinine çok bağlı olmaları sebebiyle böyle bir düşünceye saplanmışlardı. Bu ahlaklarından ötürü yıllar yılı büyük sıkıntılar çekerek yaşadılar. Allah, birçok felaket göndererek Mısır Halkı'nı uyardı. Bu felaketler Kuran'da şöyle bildirilmiştir:

Bunun üzerine, ayrı ayrı mucizeler (ayetler) olarak üzerlerine tufan, çekirge, buğday güvesi, kurbağa ve kan musallat kıldık. Yine büyüklük tasladılar ve suçlu-günahkar bir kavim oldular. (Araf Suresi, 133)

Yukarıdaki ayette bildirilenlerin hepsi Allah'ın birer mucizesi olarak oluşmuştur. Bu mucizeleri Rabbimiz bir sebebi vesile ederek yaratmış olabilir veya sebepsiz de yaratmış

olabilir. Bu mucizelerin asıl gerçekleşme şeklini Allah bilir. Ama şunu belirtmeliyiz ki, muhtemelen Rabbimizin bu mucizeleri, görenleri iman etmeye mecbur bırakacak şekilde gerçekleşmemiştir. Çünkü Bediüzzaman Said Nursi'nin söylediği gibi "*Bu dünya tecrübe meydanıdır. Akla kapı açılır, fakat ihtiyarı elinden alınmaz.*" (Sözler, 24. Söz) Bediüzzaman bir başka sözünde ise mucizelerin nadir verilmesinin hikmetlerinden birinin, insanların mecbur kalmadan, iradelerini kullanarak doğruyu veya yanlış seçmelerine imkan tanımak olduğunu açıklar:

Birinci Nokta: İman ve teklif ihtiyar (irade) dairesinde bir imtihan, bir tecrübe, bir müsabaka olduğundan, perdeli ve derin ve tedkik (araştırma) ve tecrübeye muhtaç olan nazarî (düşünceye ait) mes'eleleri elbette bedihî (aşıkâr) olmaz. Ve herkes ister istemez tasdik edecek derecede zarurî olmaz. Tâ ki Ebu Bekirler a'lâ-yı illiyyîne (cennette en yüksek derece) çıksınlar ve Ebu Cehiller esfel-i sâfilîne (cehennemin en aşağı tabakası) düşsünler. İhtiyar (irade) kalmazsa teklif olamaz. Ve bu sır ve hikmet içindir ki, mu'cizeler seyrek ve nâdir verilir... (Şualar, 5. Şua)

İşte bu hikmete binaen, mucize olarak gerçekleşen bu olaylar, muhtemelen görenlerin kendilerince ikinci bir mantıkla açıklayabileceği bir şekilde gelişmiştir. (En doğrusunu Allah bilir) Örneğin "kan musallat kılınması" ile ilgili, Allah, Nil ırmağını sebepsiz olarak gerçek kana çevirmiş olabilir. Veya bir savaşı vesile kılmış olabilir; böylece o bölgede insan kanı akmış olabilir. Irmak, bakanların gözüne kan renginde görünmüş olabilir. İnsanlar bir çeşit kan hastalığına yakalanmış olabilir. Ancak Kuran'da bize bildirilen tüm bu felaketleri Firavun kavminin başına Allah'ın bir mucize olarak verdiğiidir.

Allah'ın Firavun'a ve çevresindeki inkarcı kavme yolladığı bu felaketlerden Tevrat'ta da Kuran ile mutabakat halinde ayrıntılarıyla bahsedilir:

Ve eğer sen salıvermek istemezsen, işte, ben senin bütün sınırlarını kurbağalarla vuracağım. Ve ırmak kurbağalarla kaynayacak, ve çıkacaklar; ve senin evine, ve senin yatak odana, ve senin yatağının üzerine, ve kullarının evlerine ve kavmina ve fırınlarına ve hamur teknelerine girecekler. (Çıkış, 8/2-3)

Ve Rab Musa'ya dedi: Harun'a de: Değneğini uzat ve yerin tozuna vur, ta ki bütün Mısır diyarında tatarcık olsun. (Çıkış, 8/16)

Ve bütün Mısır diyarı üzerine çekirge çıktı, ve Mısır'ın bütün hududuna kondu; gayet çok idiler; ondan evvel böyle çekirge, bunun gibisi olmamıştı, ondan sonra da böylesi olmayacaktır. (Çıkış, 10/14)

... fakat Rabbin söylediği gibi Firavun'un yüreği katılaştı, ve onları dinlemedi. (Çıkış, 8/19)

Firavun'a ve yakın çevresine üst üste korkunç felaketler geliyordu. Bu felaketlerin önemli bir özelliği, bunların bir kısmının putperest kavmin tanrı olarak tapındığı şeylerden kaynaklanmasıydı. Örneğin Nil Nehri ya da kurbağalar onlar için kutsaldı ve bunları tanrılaştırmışlardı. Onlar "tanrılarından" medet umar ve yardım dilerken, Allah

hatalarını ve onların hiçbir şeye güçlerinin yetmeyeceğini görmeleri içir halkı bu "tanrıları" aracılığıyla azaplandırdı.

Tevrat yorumcularına göre "kan", Nil Nehri'nin kana dönmesidir. Mecazi anlamda bu, nehrin renginin kıpkırmızı olmasıyla açıklanabilir. Nehre bu rengi veren özellik ise, bir yoruma göre, bir bakteri çeşitidir.

Mısırlıların ana hayat kaynakları Nil'di. Bu kaynağa herhangi bir zarar gelmesi, tüm Mısır için ölüm anlamına gelirdi. Eğer Nil Nehri'ni bakteriler kırmızıya çevirecek kadar yoğun oranda kaplamışsa bu, suyu kullanan her canlının da bu bakterilerden zarar görmesine yol açacaktı.

Bugüne dek yapılan araştırmalarda, kırmızı renge sebep olarak; protozoalar, zooplanktonlar, tatlı ve tuzlu su planktonları (phytoplankton) ve dinoflagellatesler gösterilmektedir.³⁶ Tüm bu jenerasyonlar (bitki, mantar ve protozoa) suyu desoksijene ederek canlılar için zehir etkisi taşıyan zararlı toksinler üremesine sebep olurlar.

ABD Ulusal Balıkçılar Birliği'nden Patricia A. Tester, *New York Bilimler Akademisi Yıllığı*'na yazdığı bir yazısında, en az 50 cins phytoplanktonun toksit olduğunu, ve bunların deniz hayatına zarar verdiğini açıklamıştır. Aynı yayında Kanada Sağlık Bakanlığı'ndan Ewen C. D. Todd ise, tarihsel verilere dayanarak yaklaşık 25 çeşit phytoplanktonun dünya çapında çeşitli salgınlara sebep olduğunu iddia etmiştir. W. W. Carmichael ve I. R. Falconer ise, tatlı sularda yaşayan mavi yeşil algların sebebiyet verdiği hastalıkların bir listesini çıkarmışlardır. Kuzey Carolina Devlet Üniversitesi'nden Deniz ekolojisti Joann M. Burkholder ise, Pfiesteria piscimorte isimli bir dinoflagellate tanımlamıştır. Bu, türünün adından da anlaşıldığı gibi, balıkları öldüren bir cinstir.

Firavun zamanında da bu şekilde zincirleme bir felaketler serisi yaşanmış olabilir: Nil zehirlendiğinde balıklar da ölür ve Mısırlılar önemli bir gıda maddesinden yoksun kalırlar. Bu sırada yumurtaları balıklar tarafından tüketilmeyen kurbağalar da aşırı oranda üreyerek etrafı istila ederler, ancak daha sonra onlar da zehirlenerek ölürler. Balıkların ve kurbağaların ölümü, Nil'in zehiri ile birlikte verimli toprakları da zehirler. Kurbağa neslinin tükenmesi ise, çekirge ve buğday güveleri gibi böceklerin aşırı üremesine sebebiyet verir.

Elbette bu sayılanlar sadece birer yorumdur. Sonuç olarak, felaketler her nasıl cereyan etmiş ve her ne etki bırakmışlarsa da, ne Firavun ne de kavmi bundan öğüt alarak Allah'a tevbe etmediler, yine büyüklenmeye devam ettiler.

Firavun ve yakın çevresi öylesine ikiyüzlüydüler ki, akıllarınca Hz. Musa'yı ve dolayısıyla Allah'ı (Allah'ı tenzih ederiz) kandırmayı planlıyorlardı. Korkunç azap üzerlerine gelince hemen Hz. Musa'yı çağırmış, kendilerini bundan kurtarmasını istemişlerdi:

Başlarına iğrenç bir azab çökünce, dediler ki: "Ey Musa, Rabbine -sana verdiği ahid adına- bizim için dua et. Eğer bu iğrenç azabı üzerimizden çekip-giderirsen, andolsun sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını seninle

göndereceğiz. Ne zaman ki, onların erişebilecekleri bir süreye kadar, o iğrenç azabı çekip-giderdik, onlar yine andlarını bozdular. (Araf Suresi, 134-135)

Mısır'dan Çıkış

Firavun'a ve yakın çevresine Hz. Musa vasıtasıyla sakınmaları gereken şeyler açıklanmış, Allah onları uyarmıştı. Buna karşılık onlar isyan edip, peygamberi delilik ve yalancılıkla suçladılar. Allah da onlar için alçaltıcı bir son hazırladı. Ve Hz. Musa'ya olacakları vahyetti:

Musa'ya: 'Kullarımı gece yürüyüşe geçir, çünkü izleneceksiniz' diye vahyettik. Bunun üzerine Firavun şehirlere (asker) toplayıcılar gönderdi. "Gerçek şu ki bunlar azınlık olan bir topluluktur. Ve elbette bize karşı da büyük bir öfke beslemektedirler. Biz ise uyanık bir toplumuz" (dedi). Böylelikle Biz onları (Firavun ve kavmini) bahçelerden ve pınarlardan sürüp çıkardık. Hazine­lerden ve soylu makam(lar)dan da. İşte böyle; bunlara İsrailoğulları'nı mirasçı kıldık. Böylece (Firavun ve ordusu) güneşin doğuş vakti onları izlemeye koyuldular. İki topluluk birbirini gördükleri zaman Musa'nın adamları: "Gerçekten yakalandık" dediler. (Şuara Suresi, 52-61)

Tam böyle bir ortamda, İsrailoğulları yakalandıklarını zannettikleri ve Firavun'un adamları da onları yakalayacaklarını sandıkları bir sırada Hz. Musa Allah'ın yardımından asla ümit kesmedi ve **"Hayır, şüphesiz Rabbim, benimle beraberdir; bana yol gösterecektir" (Şuara Suresi, 62)** dedi.

Allah tam bu sırada denizi yararak Hz. Musa ve İsrailoğulları'nı kurtardı. Firavun ve adamları ise azgın suların altında boğuldular:

Bunun üzerine Musa'ya: "Asanla denize vur" diye vahyettik. (Vurdu ve) Deniz hemencecik yarılıverdi de her parçası kocaman bir dağ gibi oldu. Ötekileri de buraya yaklaştırdık. Musa'yı ve onunla birlikte olanların hepsini kurtarmış olduk. Sonra ötekileri suda boğduk. Şüphesiz, bunda bir ayet vardır. Ama onların çoğu iman etmiş değildirler. Ve hiç şüphesiz, senin Rabbin, güçlü ve üstün olandır, esirgeyendir. (Şuara Suresi, 63-68)

Hz. Musa'nın asası mucizevi özelliklere sahipti. Allah Hz. Musa'ya indirdiği ilk vahiyde onu bir yılanı dönüştürmüş, sonra bu asa Firavun'un büyücülerinin büyülerini yutmuştu. Şimdi de Hz. Musa aynı asa ile denizi yarıyordu. Bu, Hz. Musa'ya verilen en büyük mucizelerden biriydi.

Firavun ve Adamlarının Suda Boğulmaları

Kuran'da, denizin yarılması olayının önemli noktaları anlatılır. Buna göre, Hz. Musa kendisine itaat eden İsrailoğullarını yanına alarak Mısır'dan ayrılmak üzere yola çıkmıştır. Ancak Firavun kendi izni olmadan yapılan bu çıkışı hazmedemez. **"O ve askerleri azgınlıkla ve düşmanlıkla" (Yunus Suresi, 90)** müminlerin peşlerine düşerler. Deniz kıyısına geldiklerinde Firavun ve ordusu onlara yetişir. İsrailoğulları'ndan bazıları bunu görünce Hz. Musa'ya isyan etmeye başlarlar. Gösterdikleri bu zaafiyet, Kuran'da da şöyle ifade edilmiştir:

İki topluluk birbirlerini gördükleri zaman Musa'nın adamları: 'Gerçekten yakalandık' dediler. (Şuara Suresi, 61)

Aslında İsrailoğulları'nın gösterdiği bu tevekkülsüz tavır ilk olarak ortaya çıkmıyordu. Daha önce de kavmi Hz. Musa'ya şöyle yakınmıştı:

... Sen bize gelmeden önce de, geldikten sonra da eziyete uğratıldık... (Araf Suresi, 129)

Kavmindeki bu tevekkülsüzlüğe karşılık, Hz. Musa Allah'a karşı son derece büyük bir güven duygusu içerisindeydi. Allah'a tam anlamıyla güvenmekteydi. Mücadelesinin en başından beri Allah, yardımının onunla olacağını bildirmişti:

Korkmayın, çünkü Ben sizinle birlikteyim, işitiyorum ve görüyorum. (Taha Suresi, 46)

Firavun'un büyücüleriyle ilk karşılaştığında Hz. Musa **"kendi içinde bir tür korku" (Taha Suresi, 67)** duymuştu. Bunun üzerine Allah ona korkmamasını ve muhakkak üstün geleceğini ilham etmişti. **(Taha Suresi, 68)** Sonuçta, kendi kavminden insanlar yakalanmış olmaktan korkarlarken Hz. Musa şöyle demişti:

Hayır... Şüphesiz Rabbim benimle beraberdir, bana yol gösterecektir. (Şuara Suresi, 62)

Allah Hz. Musa'ya asasını denize vurmasını vahyetti. Bunun üzerine **"deniz hemencecik yarıldı ve her parçası kocaman bir dağ gibi oldu." (Şuara Suresi, 63)** Bu durumda, Firavun'un böyle bir mucizenin gerçekleştiğini gördüğü anda ortada bir olağanüstülük olduğunu, İlahi bir müdahale ile karşı karşıya bulunduğunu anlaması gerekirdi. Deniz, Firavun'un öldürmeye çalıştığı insanların önünde açılarak onlara yol

veriyordu. Üstelik onlar geçtikten sonra suların kapanmayacağından emin olunamazdı. Ancak buna rağmen İsrailoğulları'nın ardından suya girdiler. Büyük bir ihtimalle, Firavun ve ordusu, içinde bulundukları azgınlık ve düşmanlık sebebiyle sağlıklı düşünme yeteneğinden yoksun kaldılar ve bu durumun mucizevi niteliğini kavrayamadılar.

Firavun'un son anlarını Allah, Kuran'da şöyle bildirir:

... Sular onu boğacak düzeye erişince (Firavun): "İsrailoğulları'nın Kendisine inandığı (ilahtan) başka ilah olmadığına inandım ve ben de Müslümanlardanım" dedi. (Yunus Suresi, 90)

Burada Hz. Musa'nın bir mucizesini daha görmek mümkündür. Bunun için şu ayeti hatırlayalım:

Musa dedi ki: "Rabbimiz, şüphesiz Sen, Firavun'a ve önde gelen çevresine dünya hayatında bir çekicilik (güç, ihtişam) ve mallar verdin. Rabbimiz, Senin yolundan saptırmaları için (mi?) Rabbimiz, mallarını yerin dibine geçir ve onların kalplerinin üzerini şiddetle bağla; onlar acı azabı görecekları zamana kadar iman etmeyecekler. (Yunus Suresi, 88)

Bu ayetten anlaşılmaktadır ki, Hz. Musa, Firavun'un acı azap kendisine gelince iman edeceğini önceden haber vermişti. Nitekim sular yükseldiğinde Firavun gerçekten de iman ettiğini söylemeye başladı. Ancak Firavun'un son anda iman etmesi ve bağışlanma dilemesi onu suların altında kalmaktan kurtarmadı. Firavun ve ordusu sular altında kalarak tüm insanlara ibret olmuşlardır:

Şimdi, öyle mi? Oysa sen önceleri isyan etmiştin ve bozgunculuk çıkaranlardandın. Bugün ise, senden sonrakilere bir ayet (tarihi bir belge, ibret) olman için seni yalnızca bedenine kurtaracağız (herkese cesedini göstereceğiz). Gerçekten insanlardan çoğu, Bizim ayetlerimizden habersizdirler. (Yunus Suresi, 91-92)

Dikkat edilirse, Firavun'un yanı sıra askerleri de azaptan paylarına düşeni almışlardır. Firavun ordusunun da Firavun gibi **"azgın ve düşman" (Yunus Suresi, 90)** oldukları, **"bir yanılgı içinde" (Kasas Suresi, 8)** oldukları, **"zulmettikleri" (Kasas Suresi, 40)**, **"yeryüzünde haksız yere büyüklendikleri ve gerçekten Allah'a döndürülmeyeceklerini sandıkları" (Kasas Suresi, 39)** için Allah'ın azabı onlar için de hak olmuştu. Böylece Allah hem Firavun'u hem de tüm ordusunu yakalayıp suda boğmuştu. **(Kasas Suresi, 40)**

Allah onlardan intikam almış ve ayetleri yalanlamaları ve bunlardan habersizmiş gibi davranmaları nedeniyle onları suda boğmuştu. (Araf Suresi, 136)

Firavun'un bu dehşetli ölümünün ardından olanları da Allah Kuran'da şöyle açıklamıştır:

Kendisine bereketler kıldığımız yerin doğusuna da, batısına da o hor kılınıp-zayıf bırakılanları (müstaz'afları) mirasçılar kıldık. Rabbinin İsrailoğulları'na olan o güzel sözü (vaadi), sabretmeleri dolayısıyla tamamlandı (yerine geldi)... (Araf Suresi, 137)

BÖLÜM 7

Sebe Halkı ve Arim Seli

"Andolsun, Sebe' (Halkı)nın oturduğu yerlerde de bir ayet vardır. (Evleri) Sağdan ve soldan iki bahçeliydi. (Onlara demiştik ki:) "Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Güzel bir şehir ve bağışlayan bir Rabb(iniz var)." Ancak onlar yüz çevirdiler, böylece Biz de onlara Arim Seli'ni gönderdik..." (Sebe Suresi, 15-16)

Sebe Halkı, Ad Kavmi bölümünde bahsettiğimiz, Güney Arabistan'da yaşamış olan dört büyük uygarlıktan birisidir. Bu kavmin kuruluş tarihi hakkındaki tahminler MÖ 1000-750 seneleri arasında değişir, yıkılışı da MS 550'li yıllarda İranlıların ve Müslüman Arapların iki yüzyıl süren saldırılarıyla olmuştur.

Sebe Devleti'nin kuruluş tarihi anlaşmazlık konusudur. Sebe Kavmi, devlet tutanaklarını MÖ 600'lü yıllarda işlemeye başlamıştı. Bu sebeple Sebelilerin bu tarihten öncesine ait kayıtları bulunmamaktadır.

Sebe Kavmi'nden bahsedilen en eski kaynaklar, Asur kralı II. Sargon'un zamanından kalma savaş yıllıklarıdır. (MÖ 722-705) Sargon, bu yazıtlarda kendisine vergi ödeyen devletlerden söz ederken Sebe Kralı Yis'i-amara'dan bahsetmektedir. Bu kayıt, Sebe Devleti hakkında bilgi veren en eski yazılı kaynaktır. Ancak sadece bu kaynağa dayanarak Sebe Devleti'nin MÖ 700 yılında kurulduğunu söylemek doğru olmayacaktır; zira Sebe Devleti'nin yazılı kaynaklara geçirilmeden uzun bir ömür sürmüş olması oldukça kuvvetli bir ihtimaldir. Yani Sebe Devleti'nin tarihi, bilinenden çok daha eskilere dayanıyor olabilir. Nitekim Ur Krallığı'nın son hükümdarlarından Arad-Nannar'ın kitabelerinde "Sebeliler memleketi" anlamına geldiği düşünülen "Sabum" kelimesi yer almaktadır.³⁹ Eğer bu kelimenin gerçek anlamı buysa, bu, Sebe Devleti'nin tarihinin MÖ 2500'lü yıllara kadar uzandığını gösterir.

Sebe Kavmi'nin anlatıldığı tarihi kaynaklarda, Fenikeliler gibi yoğun ticari faaliyetlerde bulunan bir devlet olduğunu geçmektedir. Buna göre Kuzey Arabistan ticaret yollarının bir kısmı, bu kavmin elindeydi. Sebeli tüccarların, Kuzey Arabistan yoluyla Akdeniz'e ve Gazze'ye mal götürebilmeleri için bütün o bölgelerin yeni hakimi olan II. Sargon'dan izin almaları veya ona vergi vermeleri gerekiyordu. Bunların Asur Krallığı'na vergi vermeye başlamalarıyla beraber isimleri de bu devletin yıllıklarına işlenmeye başladı.

Sebeliler, tarihte medeni bir kavim olarak bilinmişlerdir. Sebe hükümdarlarının yazıtlarında "onarma", "vakfetme", "inşa etme" gibi kelimeler ağırlıktadır. Bu kavmin en önemli eserlerinden olan Marib Barajı da, ulaştıkları teknolojik seviyenin önemli göstergelerindendir.

Sebe Devleti, bölgenin en güçlü ordularından birisine sahipti. Ordusu sayesinde yayılcı bir politika izleyebiliyordu. Eski Kataban Devleti topraklarını ele geçirmişti. Afrika kıtasında birçok toprağa sahipti. MÖ 24 yılında başkenti Marib'e sefer yapan dönemin tartışmasız en güçlü devleti olan Roma İmparatorluğu'nun Mısır valisi Marcus Aelius Gallus yönetimindeki bir ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmıştı. Sebe, ılımlı bir politika izleyen, ancak gerektiğinde şiddet kullanmaktan da çekinmeyen güçlü bir devlet tablosu çiziyordu. Gelişmiş kültürü ve ordusuyla Sebe Devleti, tam anlamıyla zamanında o bölgenin bir "süper gücü" idi.

Sebe Devleti'nin bu dikkat çekici derecede güçlü ordusundan Kuran'da da bahsedilmektedir. Sebe ordusunun komutanlarının Kuran'da aktarılan bir ifadesi, bu ordunun kendisine ne kadar güvendiğini göstermektedir. Komutanlar, Sebe'nin kadın yöneticisine (Melikesi'ne) şöyle derler:

... Biz kuvvet sahibiyiz ve zorlu savaşçılarız. İş konusunda karar senindir, artık sen bak, neyi emredersen (biz uyguluyoruz). (Neml Suresi, 33)

Sebe ülkesinin başkenti, bulunduğu coğrafyanın avantajlı konumu sebebiyle oldukça zenginleşmiş olan Marib idi. Başkent, bölgede bulunan Adhana Irmağı'nın çok yakınındaydı. Bu nehrin Cebel Balak'a girdiği nokta, baraj yapımına çok uygundu; bundan yararlanan Sebeliler de daha uygarlıklarını kurma aşamasındayken buraya bir baraj inşa etmişler ve sulama yapmaya başlamışlardı. Bu baraj sayesinde de çok ileri bir refah seviyesine kavuşmuşlardı. Başkent Marib o dönemin en gelişmiş şehirlerinden bir tanesiydi, bölgeyi gezen ve bu diyarı oldukça öven Yunanlı yazar Pliny, buranın büyük bir yeşil bölge olduğundan bahsetmekteydi.⁴⁰

Marib'deki bu barajın yüksekliği 16 metre, genişliği 60 metre ve uzunluğu da 620 metreydi. Hesaplara göre baraj aracılığıyla sulanabilen toplam alan 9.600 hektardı ki, bunun 5.300 hektarı güney, geri kalanı ise kuzey ovasına aitti. Bu iki ova, Sebe kitabelerinde bazen "Marib ve iki ova" diye anılırdı.⁴¹ İşte Kuran'daki "sağdan ve soldan iki bahçe" ifadesi, muhtemelen bu iki vadideki gösterişli bağ ve bahçelere işaret eder. Bu baraj ve sulama tesisleri sayesinde bölge, Yemen'in en iyi sulanan ve en verimli kesimi olarak ün yapmıştı. Fransız J. Holey ve Avusturyalı Glaser, Marib Seti'nin çok eski devirlerden beri var olduğunu yazılı belgelerle ispat ettiler. Himer lehçesiyle yazılan belgelerde bu barajın ülke topraklarını verimli kıldığı yazılıydı.

Bu baraj, MS 5. ve 6. yüzyıllarda geniş çaplı onarımlar görmüştü. Ancak bu onarımlar barajın MS 542 yılında yıkılmasını önleyemedi. Bu tarihte yıkılan baraj, Kuran'da bahsedilen "Arim Seli"ne yol açmış ve büyük tahribata neden olmuştu. Sebe Halkı'nın yüzlerce seneden beri işletmekte olduğu bağları, bahçeleri ve tarım alanları tamamen yok olmuştu. Barajın yıkılmasından sonra Sebe Kavmi'nin de hızlı bir gerileme sürecine girdiği görülmektedir; barajın yıkılmasıyla başlayan bu sürecin sonunda Sebe Devleti'nin de sonu gelmiştir.

Sebe Devleti'ne Gönderilen Arim Seli

Yukarıda belirttiğimiz tarihsel gerçekler ışığında Kuran ayetlerini incelediğimiz zaman, ortada çok somut bir uyum olduğunu görürüz. Arkeolojik bulgular ve tarihsel gerçekler, Kuran'da yazılanlara işaret etmektedir. Ayette belirtildiği gibi, kendilerine gönderilen peygamberin uyarılarını dinlemeyen ve Allah'ın nimetine nankörlük eden halk, sonunda korkunç bir sel felaketiyle cezalandırılmıştır. Kuran'da Sebe Devleti'ne gönderilen sel felaketi şöyle tarif edilmektedir:

Andolsun, Sebe' (Halkı)nın oturduğu yerlerde de bir ayet vardır. (Evleri) Sağdan ve soldan iki bahçeliydi. (Onlara demiştik ki:) "Rabbinizin rızkından yiyin ve O'na şükredin. Güzel bir şehir ve bağışlayan bir Rabb(iniz var)." Ancak onlar yüz çevirdiler, böylece Biz de onlara Arim Seli'ni gönderdik. Ve onların iki bahçesini, buruk yemişli, acı ılgınlı ve içinde az bir şey de sedir ağacı olan iki bahçeye dönüştürdük. Böylelikle nankörlük etmeleri dolayısıyla onları cezalandırdık. Biz (nimete) nankörlük edenden başkasını cezalandırır mıyız? (Sebe Suresi, 15-17)

Yukarıdaki ayetlerde de vurgulandığı gibi, Sebe Halkı, estetik yönüyle çarpıcı, bereketli bağ ve bahçeleri olan bir toprakta yaşıyordu. Ticaret yolları üzerinde bulunan ve bu nedenle de refah düzeyi oldukça yüksek olan Sebe ülkesi, dönemin en gözde beldelerinden biriydi.

Hayat şartlarının ve ortamın böylesi olumlu olduğu ülkede Sebe Halkına düşen, ayette söylendiği gibi "Rabbimizin rızkından yemek ve O'na şükretmek"ti. Ama öyle yapmadılar. İçinde bulundukları refahı sahiplenme yoluna gittiler. O ülkenin kendilerine ait olduğunu, içinde bulundukları olağanüstü ortamı kendi kendilerine elde ettiklerini sandılar. Şükretmek yerine kibirlenmeyi seçtiler. Allah'tan, ayetlerde geçtiği gibi "yüz çevirdiler"...

Ve içinde bulundukları refahı sahiplenmeye kalkmaları nedeniyle onu kaybettiler. Ayette bildirildiği gibi, Arim Seli bütün ülkeyi yerle bir etti.

Kuran'da Sebe Kavmi'ne gönderilen azaptan "Seyl-ül Arim" yani "Arim Seli" olarak bahsedilmektedir. Kuran'da geçen bu ifade, aynı zamanda bu selin meydana geliş şeklini göstermektedir. Zira "Arim" kelimesinin anlamı, baraj ya da settir. "Seyl-ül Arim" kelimesi de, setin yıkılması sonucunda meydana gelen bir seli anlatmaktadır. Bu konuyla ilgili İslam yorumcuları da Kuran'da Arim Seli ile ilgili olarak kullanılan terimlerden yola çıkarak, konuyla ilgili tutarlı yer ve zaman tespitlerinde bulunmuşlardır. Mevdudi, tefsirinde şöyle yazar:

Metindeki (Seyl-ül Arim) ifadesinde kullanıldığı gibi "arim" kelimesi "baraj, set" anlamına gelen ve Güney Arapçası'nda kullanılan "arimen" kelimesinden türemiştir. Yemen'de yapılan kazılarda ortaya çıkarılan harabelerde bu kelime sık sık bu anlamda kullanılmıştır. Mesela Yemen'in Habeşli hükümdarı Ebrehe'nin büyük Marib Seddi'nin tamirinden sonra yazdırdığı MS 542 ve 543 tarihli bir kitabede, bu kelime tekrar baraj (set) anlamında kullanılmıştır. O halde Seyl-ül Arim, "bir set yıkıldığında meydana gelen sel felaketi" anlamına gelir.

... Ve onların iki bahçesini, buruk yemişli, acı ılgınlı ve içinde az bir şey de sedir ağacı olan iki bahçeye dönüştürdük" (Sebe Suresi,16).

Yani setin (barajın) yıkılmasından sonra meydana gelen sel sonucu bütün ülke harab oldu. Sebelilerin dağların arasına setler inşa ederek kazdıkları kanallar yıkıldı ve bütün sulama sistemi bozuldu. Bunun sonucu daha önceden bir bahçe gibi olan ülke yabani otların yetiştiği bir cangıl haline geldi ve küçük bodur ağaçların kiraza benzer yemişi dışında yenebilecek hiçbir meyve kalmadı.⁴²

"Kutsal Kitap Doğruyu Söyledi" (Und Die Bibel Hat Doch Recht) kitabının yazarı Hristiyan arkeolog Werner Keller de, Arim Seli'nin Kuran'a uygun olarak gerçekleştiğini kabul ederek şöyle yazar: "Böyle bir barajın olması ve yıkılarak şehri tamamen harap etmesi, Kuran'daki bahçe sahipleriyle ilgili verilen örneğin gerçekten de meydana geldiğini kanıtlıyor."⁴³

Arim Seli ile beraber gelen felaketten sonra bölgede çölleşme başlamış ve tarım alanlarının yok olmasıyla Sebe Kavmi'nin en önemli gelir kaynağı da ellerinden çıkmıştı. Allah'ın kendilerini iman etmeye ve şükretmeye çağırmasına kulak asmayan halk, sonunda böylesine bir felaketle cezalandırıldı. Selin verdiği büyük tahribattan sonra kavim çözülme sürecine girdi. Halk, evlerini terk ediyor ve Kuzey Arabistan'a, Mekke'ye ya da Suriye'ye göç ediyordu.⁴⁴

Sebe Halkı'nın yaşadığı ve artık tümüyle ıssız bir harabe konumuna gelmiş olan Marib, şüphesiz, Sebe Halkı ile aynı hatayı işleyen herkes için bir ibrettir. Sebe, sel ile altüst edilen kavimlerin tek örneği değildir. Kehf Suresi'nde iki bahçe sahibi anlatılır. Birinin, aynı Sebe Halkı gibi, çok gösterişli ve verimli bir bahçesi vardır. Hatası da Sebe Halkı'yla aynıdır: Allah'tan yüz çevirmek. Kendisine nimet olarak verilenleri, kendisine "ait" sanır ve şöyle der:

... Böylelikle onunla konuşurken arkadaşına dedi ki: 'Ben, mal bakımından senden daha zenginim, insan sayısı bakımından da daha güçlüyüm.' Kendi nefsinin zalimi olarak (böylece) bağına girdi (ve): "Bunun sonsuza kadar kuruyup-yok olacağını sanmıyorum" dedi. 'Kıyamet-saati'nin kopacağını da sanmıyorum. Buna rağmen Rabbime döndürülecek olursam, şüphesiz bundan daha hayırlı bir sonuç bulacağım." (Derken) Onun ürünleri (afetlerle)

kuşatılıverdi. Artık o, uğrunda harcadıklarına karşı avuçlarını (esefle) oğuşturuyordu. O (bağın) çardakları yıkılmış durumdaydı, kendisi de şöyle diyordu: 'Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım.' Allah'ın dışında ona yardım edecek bir topluluk yoktu, kendi kendine de yardım edemedi. (Kehf Suresi, 34-36, 42-43)

Ayetlerden anlaşıldığı gibi, bahçe sahibinin hatası, Allah'ın varlığını inkar etmek değildir. O, Allah'ın varlığını inkar etmez, tam tersine "eğer Allah'a döndürülecek olsa" daha da iyi bir sonuçla karşılaşacağını öne sürer. İçinde bulunduğu durumu ise, kendi başarısı olarak görmektedir.

Zaten Allah'a ortak koşmanın bir yönü de budur. Tümü Allah'a ait olan şeyleri sahiplenmeye kalkmak ve Allah korkusundan uzaklaşmak... Bu, Sebe Halkı'nın da yaptığı şeydir. Karşılaştığı ceza da aynı olmuştur, tüm yurdu darmadağın edilmiştir. Ki mülkün "sahibi" olmadığını, o mülkün kendisine "verildiğini" anlasın...

BÖLÜM 8

Hz. Süleyman ve Sebe Melikesi

Ona: "Köşke gir" denildi. Onu görünce derin bir su sandı ve (eteğini çekerek) ayaklarını açtı. (Süleyman:) Dedi ki: "Gerçekte bu, saydam camdan olma düzeltilmiş bir köşk-zemindir." Dedi ki: "Rabbim, gerçekten ben kendime zulmettim; (artık) ben Süleyman'la birlikte alemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." (Neml Suresi, 44)

Hz. Süleyman ve Sebe Melikesi'nin Kuran'da haber verilen buluşması ile ilgili olarak tarihsel kayıtlar, Güney Yemen'deki eski Sebe ülkesinde yapılan incelemeler sonucunda gün ışığına çıktı. Kalıntılar üzerinde yapılan incelemeler MÖ 1000 ile 950 seneleri arasında burada bir "melike"nin (kraliçe) yaşadığını ve kuzeye (Kudüs'e) bir yolculuk yaptığını gösteriyordu.

İki hükümdarın aralarında geçenler, ülkelerin ekonomik ve siyasal gücü, yönetim şekilleri ve diğer bazı bilgiler Neml Suresi'nde anlatılmıştır. Neml Suresi'nin büyük bölümünde anlatılan kıssa, Hz. Süleyman'ın ordusuna dahil olan Hüdüh'ün Hz. Süleyman'a haber vermesiyle birlikte, Sebe Melikesi'nden söz etmeye başlar. Hüdüh, Hz. Süleyman'a şu bilgileri verir:

Derken uzun zaman geçmeden geldi ve dedi ki: 'Senin kuşatamadığın (öğrenemediğin) şeyi, ben kuşattım ve sana Sebe'den kesin bir haber getirdim. Gerçekten ben, onlara hükmetmekte olan bir kadın buldum ki, ona herşeyden (bolca) verilmiştir ve büyük bir tahtı var. Onu ve kavmini, Allah'ı bırakıp da güneşe secde etmekteyken buldum, şeytan onlara yaptıklarını süslemiştir, böylece onları (doğru) yoldan alıkoymuştur; bundan dolayı onlar hidayet bulmuyorlar. Ki onlar, göklerde ve yerde saklı olanı ortaya çıkaran ve sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilen Allah'a secde etmesinler diye (yapmaktadırlar). O Allah, O'ndan başka ilah yoktur, büyük Arş'ın Rabbidir. (Süleyman:) 'Durup bekleyeceğiz, doğruyu mu söyledin, yoksa yalancılardan mı oldun?' dedi. (Neml Suresi, 22-27)

Hz. Süleyman, Hüdüh'den bu bilgileri aldıktan sonra ona şu talimatı verir:

Bu mektubumla git, onu kendilerine bırak sonra onlardan (biraz) uzaklaş, böylelikle bir bakıver, neye başvuracaklar? (Neml Suresi, 28)

Kuran'da Sebe Melikesi'nin mektubu almasından itibaren gelişen olaylardan şöyle bahsedilir:

(Hüdhüd'ün mektubu götürüp bırakmasından sonra Sebe Melikesi Belkıs) Dedi ki: 'Ey önde gelenler gerçekten bana oldukça önemli bir mektup bırakıldı. Gerçek şu ki, bu, Süleyman'dandır ve şüphesiz Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla(başlamakta)dır. (İçinde de:) Bana karşı büyüklük göstermeyin ve bana Müslüman olarak gelin' diye (yazılmaktadır). Dedi ki: 'Ey önde gelenler, bu işimde bana görüş belirtin, siz (herşeye) şahidlik etmedikçe ben hiçbir işte kesin (karar veren biri) değilim.' Dediler ki: 'Biz kuvvet sahibiyiz ve zorlu savaşçılarız. İş konusunda karar senindir, artık sen bak, neyi emredersen (biz uygularız).' Dedi ki: 'Gerçekten hükümdarlar bir ülkeye girdikleri zaman, orasını bozguna uğratırlar ve halkından onur sahibi olanları hor ve aşağılık kılarlar; işte onlar, böyle yaparlar. Ben onlara bir hediye göndereyim de, bir bakayım elçiler neyle dönerler.' (Elçi hediyelerle) Süleyman'a geldiği zaman: 'Sizler bana mal ile yardımda mı bulunmak istiyorsunuz? Allah'ın bana verdiği, size verdiğinden daha hayırlıdır; hayır, siz, hediyenizle sevinip övünebilirsiniz' dedi. 'Sen onlara dön, biz onlara öyle ordularla geliriz ki, onların karşı koymaları mümkün değil ve biz onları ordan horlanmış-aşağılanmış ve küçük düşürülmüşler olarak sürüp çıkarırız.' (Elçinin gitmesinden sonra Süleyman:) 'Ey önde gelenler, onlar bana teslim olmuş (Müslüman)lar olarak gelmeden önce, sizden kim onun tahtını bana getirebilir?' dedi. Cinlerden ifrit: 'Sen daha makamından kalkmadan, ben onu sana getirebilirim, ben gerçekten buna karşı kesin olarak güvenilir bir güce sahibim.' dedi. Kendi yanında kitaptan ilmi olan biri dedi ki: 'Ben, (gözünü açıp kapamadan) onu sana getirebilirim.' Derken (Süleyman) onu kendi yanında durur vaziyette görünce dedi ki: 'Bu Rabbimin fazlındandır, O'na şükredecek miyim, yoksa nankörlük edecek miyim diye beni denemekte olduğu için (bu olağanüstü olay gerçekleşti). Kim şükrederse, artık o kendisi için şükretmiştir, kim nankörlük ederse, gerçekten benim Rabbim Gani (hiçbir şeye ve kimseye ihtiyacı olmayan)dır, Kerim olandır.' Dedi ki: 'Onun tahtını değişikliğe uğratan, bir bakalım doğru olanı bulabilecek mi, yoksa bulmayanlardan mı olacak?' Böylece (Belkıs) geldiği zaman ona: 'Senin tahtın böyle mi?' denildi. Dedi ki: 'Tıpkı kendisi. Bize ondan önce ilim verilmişti ve biz Müslüman olmuştuk.' Allah'tan başka tapmakta olduğu şeyler onu (Müslüman olmaktan) alıkoymuştu. Gerçekte o, inkâr eden bir kavimdendi. Ona: 'Köşke gir' denildi. Onu görünce derin bir su sandı ve (eteğini çekerek) ayaklarını açtı. (Süleyman) Dedi ki: 'Gerçekte bu, saydam camdan olma düzeltilmiş bir köşk-zemindir.' Dedi ki: 'Rabbim, gerçekten ben kendime zulmettim; (artık) ben Süleyman'la birlikte alemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum'. (Neml Suresi, 29-44)

Hz. Süleyman'ın Sarayı

Sebe Melikesi'nden bahsedilen sure ve ayetlerde aynı zamanda Hz. Süleyman'dan da bahsedilir. Kuran'da Hz. Süleyman'ın muhteşem sarayı ve hükümranlığı hakkında birçok detay verilir.

Bu bilgilere göre, Hz. Süleyman'a Allah döneminin en ileri teknik imkanlarını vermişti. Sarayında gözhacı sanat eserleri ve görenleri hayran bırakıp etkileyen değerli eşyalar vardı. Sarayın giriş bölümünün zemini de camdan yapılmıştı. Kuran'da, bu estetik yapı ve bunun Sebe Melikesi üzerinde yaptığı etki şöyle vurgulanır:

Ona: "Köşke gir" denildi. Onu görünce derin bir su sandı ve (eteğini çekerek) ayaklarını açtı. (Süleyman) Dedi ki: "Gerçekte bu, saydam camdan olma düzeltilmiş bir köşk-zemindir." Dedi ki: "Rabbim, gerçekten ben kendime zulmettim; (artık) ben Süleyman'la birlikte alemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum. (Neml Suresi, 44)

Hz. Süleyman'ın sarayının ismi, Yahudi literatüründe "Süleyman Tapınağı"dır. Sarayın ya da tapınağın bugün yalnızca "Batı Duvarı" ayaktadır ve burası aynı zamanda Yahudilerin "Ağlama Duvarı" olarak adlandırdıkları yerdir. Hz. Süleyman'ın sarayının ve Kudüs'teki birçok yerin yıkılmasının sebebi ise Yahudilerin bozguncu ve kibirli oluşlarıdır. Kuran'da, bu sır şöyle haber verilir:

Kitapta İsrailoğullarına şu hükmü verdik: "Muhakkak siz yer(yüzün) de iki defa bozgunculuk çıkaracaksınız ve muhakkak büyük bir kibirlenış-yükselişle kibirlenecek-yükseleceksiniz. Nitekim o ikiden ilk-void geldiğı zaman, oldukça zorlu olan kullarımızı üzerinize gönderdik de (sizi) evlerin aralarına kadar girip araştırdılar. Bu yerine getirilmesi gereken bir sözdü. Sonra onlara karşı size tekrar 'güç ve kuvvet verdik', size mallar ve çocuklarla yardım ettik ve topluluk olarak da sizi sayıca çok kıldık... Sonunda vaad geldiğı zaman, (yine öyle kullar göndeririz ki) yüzlerinizi 'kötü duruma soksunlar', birincisinde ona girdikleri gibi mescid (Kudüs)e girsinler ve ele geçirdiklerini 'darmadağın edip mahvetsinler. (İsra Suresi, 4-7)

Bundan önceki bölümlerde bahsedilen tüm kavimler Allah'a isyanları ve O'nun nimetlerine olan nankörlükleri sebebiyle azabı hak etmiş ve başlarına muhakkak bir felaket gelmiştir. Yüzyıllar boyunca yurtsuz ve devletsiz oradan oraya göç eden ve Hz. Süleyman döneminde kutsal topraklarda yurt edinen Yahudiler, yine haddi aşmaları, bozgunculukları ve itaatsizlikleri nedeniyle yıkıma uğradılar. Yakın tarihte kendilerine

tekrar aynı yerleri yurt edinen Yahudiler, aynı birinci vaatte olduğu gibi, bozgunculuk çıkararak "büyük bir kibirleniş-yükselişle kibirlenip yükselmiş" durumdalar.

BÖLÜM 9

Ashab-ı Kehf

O gençler, mağaraya sığındıkları zaman, demişlerdi ki: "Rabbimiz, katından bize bir rahmet ver ve işimizden bize doğruyu kolaylaştır (bizi başarılı kıl). (Kehf Suresi, 10)

İnananlara karşı baskı ve zulüm uygulayan ve Allah'ı tanımayan bir rejimden sakınmak için mağaraya sığınan gençlerden Kuran'ın "Kehf" (mağara) isimli 18. suresinde söz edilir. Konuyla ilgili ayetler şöyledir:

Sen, yoksa Kehf ve Rakim Ehlini Bizim şaşılacak ayetlerimizden mi sandın? O gençler, mağaraya sığındıkları zaman, demişlerdi ki: 'Rabbimiz, katından bize bir rahmet ver ve işimizden bize doğruyu kolaylaştır (bizi başarılı kıl)'

Böylelikle mağarada yıllar yılı onların kulaklarına (derin bir uyku) vurduk.

Sonra iki gruptan hangisinin kaldıkları süreyi daha iyi hesap ettiğini belirtmek için onları uyandırdık. Biz sana onların haberlerini bir gerçek (olay) olarak aktarmaktayız. Gerçekten onlar, Rablerine iman etmiş gençlerdi ve Biz de onların hidayetlerini artırmıştık.' Onların kalpleri üzerinde (sabrı ve kararlılığı) rabtetmiştik;

(Krala karşı) kıyam ettiklerinde demişlerdi ki: 'Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir; ilah olarak biz O'ndan başkasına kesinlikle tapmayız, (eğer tersini) söyleyecek olursak, andolsun, gerçeğin dışına çıkarız. Şunlar, bizim kavmimizdir; O'ndan başkasını ilahlar edindiler, onlara apaçık bir delil getirmeleri gerekmez miydi? Öyleyse Allah'a karşı yalan düzüp-uydurandan daha zalim kimdir?'

(İçlerinden biri demişti ki): 'Madem ki siz onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından kopup-ayrıldınız, o halde, (dağlara çekilip) mağaraya sığınan da Rabbiniz size rahmetinden (bolca bir miktarını) yaysın ve işinizden size bir yarar kolaylaştırsın.'

(Onlara baktığında) görürsün ki, güneş doğduğunda onların mağaralarına sağ yandan yönelir, battığında onları sol yandan keser geçerdi ve onlar da onun (mağaranın) geniş boşluğundalardı. Bu, Allah'ın ayetlerindendir. Allah, kime hidayet verirse, işte hidayet bulan odur, kimi de saptırırsa onun için asla doğru yolu gösterici bir veli bulamazsın.

Sen onları uyanık sanırsın, oysa onlar (derin bir uykuda) uyuşmuşlardır. Biz onları sağ yana ve sol yana çeviriyorduk. Onların köpekleri de iki kolunu

uzatmış yatmaktaydı. Onları görmüş olsaydın, geri dönüp onlardan kaçırdın, onlardan içini korku kaplardı.

Böylece, aralarında bir sorgulama yapsınlar diye onları dirilttik (uyandırdık). İçlerinden bir sözcü dedi ki: 'Ne kadar kaldınız?' Dediler ki: 'Bir gün veya günün bir (kaç saatlik) kısmı kadar kaldık' Dediler ki: 'Ne kadar kaldığınızı Rabbiniz daha iyi bilir; şimdi birinizi bu paranızla şehre gönderin de, hangi yiyecek temizse baksın, size ondan bir rızık getirsin; ancak oldukça nazik davransın ve sakın sizi kimseye sezdirmesin. Çünkü onlar üzerinize çıkıp gelirlerse, sizi taşla tutarlar veya dinlerine geri çevirirler; bu durumda ebedi olarak kurtuluş bulamazsınız.'

Böylece, Allah'ın va'dinin hak olduğunu ve gerçekten kıyametin, kendisinde şüphe bulunmadığını bilmeleri için (şehir halkına ve sonra ki insan kuşaklarına) onları buldurmuş olduk. (Onları bulanlar) kendi aralarında durumlarını tartışıyorlardı, (bir kısmı) dedi ki: 'Onların üstüne bir bina inşa edin, Rableri onları daha iyi bilir.' Onların işine galip gelen (sözleri geçen)ler ise: 'Üstlerine mutlaka bir mescid yapmalıyız' dediler.

(Sonra gelen kuşaklar) diyecekler ki: 'Üçtüler, onların dördüncüsü de köpekleridir.' Ve: 'Beştirler, onların altıncısı köpekleridir' diyecekler. (Bu), bilinmeyene (gayba) taş atmaktır. 'Yedidirler, onların sekizincisi de köpekleridir' diyecekler. De ki: 'Rabbim, onların sayısını daha iyi bilir, onları pek az (insan) dışında da kimse bilemez' Öyleyse onlar konusunda açıkta olan bir tartışmadan başka tartışma ve onlar hakkında bunlardan hiç kimseye bir şey sorma.

Hiçbir şey hakkında: 'Ben bunu yarın mutlaka yapacağım' deme. Ancak: 'Allah dilerse' (yapacağım, de). Unuttuğun zaman Rabbinizi zikret ve de ki: 'Umulur ki, Rabbim beni bundan daha yakın bir başarıya yöneltip iletir.'

Onlar mağaralarında üçyüz yıl kaldılar ve dokuz (yıl) daha kattılar.

De ki: 'Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'nundur. O, ne güzel görmekte ve ne güzel işitmektedir. O'nun dışında onların bir velisi yoktur. Kendi hükmünde hiç kimseyi ortak kılmaz. (Kehf Suresi, 9-26)

Hem Hristiyan hem de İslam kaynaklarında övülen Ashab-ı Kehf'in (Mağara Ehli) karşı karşıya oldukları zalim hükümdar, genel kabule göre, Roma İmparatoru Decius olduğu tahmin edilmektedir. Decius'un baskı ve zulmü ile karşılaşan gençler, bulundukları topluma Allah'ın dinini terk etmemeleri konusunda birçok uyarılarda bulunmuşlardır. Toplumun yaptıkları tebliğlere kayıtsız kalması, imparatorun baskıyı arttırması ve ölüm ile tehdit edilmeleri sebebiyle gençler yaşadıkları yerden uzaklaşmaya karar vermişlerdir.

Tarihsel belgelerin de ortaya koyduğu gibi, henüz dejenere olup bozulmamış Hıristiyanlığın (İsevilğin) temsilcisi olan müminlere yönelik sindirme, baskı ve zulüm politikaları, birçok imparator tarafından yoğun bir şekilde uygulanıyordu.

Kuzey batı Anadolu'da bulunan Roma Valisi Piliniyus'un (MS 69-113) İmparator Trayanus'a yazdığı mektupta "İmparator'un heykeline tapınmadıkları için cezalandırılan Mesihçiler"den (Hıristiyanlardan) bahsedilir. Bu mektup, o dönemde İsevilere yapılan baskıları anlatan önemli belgelerden birisidir. İşte böyle bir ortamda kendilerinden Allah'ı bırakıp imparatora veya din karşıtı bir sisteme boyun eğmeleri istenen gençler, bunu kabul etmemişler ve şöyle demişlerdir:

... Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbi'dir; ilah olarak biz O'ndan başkasına kesinlikle tapmayız, (eğer tersini) söyleyecek olursak, andolsun, gerçeğin dışına çıkarız. Şunlar, bizim kavmimizdir; O'ndan başkasını ilahlar edindiler, onlara apaçık bir delil getirmeleri gerekmez miydi? Öyleyse Allah'a karşı yalan uydurup iftira düzenden daha zalim kimdir? (Kehf Suresi, 14-15)

Ashab-ı Kehf'in yaşadığı yer konusunda ise birkaç iddia vardır. Bunlardan en makul görünenleri ise Efes ve Tarsus'tur.

Hemen hemen tüm Hıristiyan kaynaklar, gençlerin sığındıkları mağaranın bulunduğu yer olarak Efes'i gösterirler. Bazı Müslüman araştırmacı ve Kuran yorumcuları da Efes konusunda Hıristiyanlarla hemfikirdirler. Bazıları da bölgenin Efes olamayacağını açıkladıktan sonra, olayın geçtiği yerin Tarsus olduğunu ispatlamaya çalışmışlardır. Biz bu çalışmada iki ihtimal üzerinde de duracağız. Tüm bu araştırmacı ve yorumcular -Hıristiyanlar da dahil- olayın Roma İmparatoru Decius (veya başka bir ismiyle Decianus) zamanında, yani MS 250 civarında geçtiğini belirtirler.

Decius, Neron'la birlikte Hıristiyanlara en çok zulmeden Roma İmparatoru olarak bilinir. İktidarda bulunduğu kısa dönemde, hakimiyeti altında yaşayan herkesin Roma tanrılarına kurban adamalarını zorunlu kılan bir kanun çıkarmıştır. Herkes bu putlara kurban adamakla, dahası bunu yaptıklarını gösteren bir onay belgesi almak ve devlet görevlilerine göstermekle yükümlü tutulmuştur. Karara uymayanlar için de idam cezası uygulanmıştır. Hıristiyan kaynakları bu dönemde Hıristiyanların önemli bir bölümünün "şehirden şehire" kaçarak ya da daha gizli sığınaklara giderek bu putperest ibadetinden kaçındıklarını yazarlar. Ashab-ı Kehf, büyük olasılıkla, bu İsevilerin içinden salih bir gruptur.

Bu arada vurgulanması gereken bir nokta vardır: Konu, bazı Hıristiyan ve Müslüman tarihçi ve yorumcular tarafından hikaye tarzında anlatılmış, birçok uydurma ve eklenen rivayetler neticesi efsaneye dönüştürülmüştür. Oysaki olay tarihi bir gerçektir.

Ashab-ı Kehf Efes'te mi?

Ashab-ı Kehf'in yaşadığı şehir ve sığındığı mağara konusunda çeşitli kaynaklarda değişik yerler gösterilmektedir. Bunun en büyük sebebi, halkın, bu denli cesur ve yiğit insanların kendi yaşadıkları ortamda olmalarını istemeleri ve bu bölgelerdeki mağaraların birbirine çok benzemesidir. Örneğin bu yerlerin hemen hepsinde mağaraların üzerine yapıldığı belirtilen birer mabed vardır.

Bilindiği gibi Efes Hristiyanlarca kutsal kabul edilir. Çünkü Efes'te şimdi kiliseye dönüştürülmüş olan ve Hz. Meryem'e ait olduğu söylenen bir ev vardır. Ashab-ı Kehf'in Hristiyanlarca kutsal kabul edilen bu yerlerde yaşamış olması da onlara göre büyük ihtimaldir. Hatta bazı Hristiyan kaynakları yer konusunda kesinlik bildirirler.

Konuyla ilgili en eski kaynak Suriyeli rahip Saruclu James'e aittir. (Doğumu MS 452) Ünlü tarihçi Gibbon *Roma İmparatorluğunun Çöküşü* adlı kitabında James'den birçok alıntı yapmıştır. Buna göre, yedi Hristiyan gence işkence yaparak onları mağaraya sığınmaya zorlayan kralın ismi, İmparator Decius'tur. Decius Roma İmparatorluğu'nu MS 249-251 yılları arasında yönetmiştir ve onun dönemi Hz. İsa'yı takip edenlere yapılan işkencelerle ünlüdür. Müslüman tefsircilere göre olayın geçtiği yer "Aphesus" veya "Aphesos"tur. Gibbon'a göreyse bu yerin ismi Ephesos (Efes)tir. Yani Anadolu'nun batı sahilinde, Roma'nın en büyük limanlarından ve en büyük şehirlerinden biri... Bu şehrin harabeleri bugün de Efes Antik Kenti olarak bilinmektedir.

Gençlerin uzun uykularından uyandıkları dönemin imparatorunun adı ise Müslüman araştırmacılara göre Tezusus, Gibbon'a göre ise II. Theodosius'tur. Bu İmparator, Roma İmparatorluğu Hristiyanlığı kabul ettikten sonra MS 408-450 yıllarında tahtta bulunuyordu.

Bazı tefsirlerde aşağıdaki ayeti açıklarken, mağaranın ağzının kuzeye baktığından ve bu nedenle güneş ışığının içeri girmediğinden söz edilir. Böylece mağaranın önünden geçen birinin içeriyi görmesi de mümkün değildir. Nitekim ayette de şöyle denmektedir:

(Onlara baktığında) görürsün ki, güneş doğduğunda onların mağaralarına sağ yandan yönelir, battığında onları sol yandan keser geçirdi ve onlar da onun (mağaranın) geniş boşluğundalardı. Bu, Allah'ın ayetlerindendir... (Kehf Suresi,17)

Arkeolog Dr. Musa Baran da, Efes adlı kitabında gençlerin yaşadığı yer olarak Efes'i gösteriyor ve ekliyor:

*Milattan önce 250 yılında Efes'te yaşayan 7 genç Hristiyanlığı seçer ve putperestliği reddederler. Kaçış yolu arayan gençler, Pion Dağı'nın doğu yamacında bir mağara bulurlar. Romalı askerler bunu görüp mağara girişine bir duvar örerler.*⁴⁵

Bugün bu kalıntı ve mezarların üzerlerine birçok dini yapı inşa edildiği biliniyor. 1926'da Avusturya Arkeoloji Enstitüsü tarafından bölgede yapılan kazılardan sonra,

Panayır (Pion) Dağı'nın doğu yamacında bulunan kalıntıların, V. yüzyılın ortalarında (II. Theodosius dönemi) Ashab-ı Kehf adına yapılmış olan yapıya ait olduğu bilinmektedir.⁴⁶

Ashab-ı Kehf Tarsus'ta mı?

Ashab-ı Kehf'in yaşadığı yer olarak gösterilen ikinci yer Tarsus'tur. Gerçekten de Tarsus'un kuzeybatısında Encilüs veya Bencilüs adıyla bilinen dağda Kuran'daki tariflere uygun bir mağara vardır.

Tarsus fikri birçok İslam aliminin de ortak görüşüdür. Kuran tefsircilerinin en ünlülerinden biri olan Taberi, *Tarih-ül Ümem* isimli kitabında, Ashab-ı Kehf'in mağarasının bulunduğu dağın adını "Bencilüs"olarak belirtmiş, bu dağın da Tarsus'ta olduğunu söylemiştir.⁴⁷

Yine tanınmış tefsircilerden olan Muhammed Emin, dağın isminin "Pencilüs" olduğunu ve Tarsus'ta bulunduğunu belirtmiştir. "Pencilüs" olarak telaffuz edilen isim bazen "Bencilüs" olarak da söylenmektedir. Ona göre, buradaki isim farklılığı, "B" harfinin farklı söylenmesi veya "tarih aşındırması" denen kelimenin harf kaybindan ibarettir.⁴⁸

Bir diğer tanınmış Kuran alimi olan Fahreddin Razi de eserinde, "bu yere Efsus denilse de, buradan kasıt Tarsus'tur, zira Efsus, Tarsus'un başka bir adıdır" diyor.⁴⁹

Bunlardan başka, Kadı Beyzavi'nin ve Nesefi'nin tefsirlerinde, Celaleyn ve Tıbyan tefsirlerinde, Elmalılı'nın, Ö. Nasuhi Bilmen'in ve diğer birçok alimin tefsirlerinde bu yerin ismi olarak "Tarsus" verilmiştir. Ayrıca tüm bu müfessirler 17. ayetteki "güneş doğduğunda onların mağaralarına sağ yandan yönelir, battığında onları sol yandan keser geçerdi" cümlesini, bu dağdaki mağaranın ağzının kuzeye bakıyor olmasıyla açıklarlar.⁵⁰

Ashab-ı Kehf'in yaşadığı yer, Osmanlı İmparatorluğu zamanında da merak edilmiş ve bununla ilgili bazı araştırmalar yapılmıştır. Başbakanlık Osmanlı arşivlerinde konuyla ilgili bir dizi yazışma ve bilgi mevcuttur. Örneğin Tarsus mahalli idaresinin Osmanlı Devleti Hazine Amirine gönderdiği bir mektupta, Tarsus'ta bulunan Bencilüs Dağı'ndaki Ashab-ı Kehf mağarasının koruma ve temizliği ile ilgilenenlere maaş bağlanması konusundaki talebini bildiren bir dilekçe ve mektup yer alır. Bu mektuba cevap olarak, istenen maaşların devlet hazinesince ödenebilmesi için, burasının hakikaten Ashab-ı Kehf'in yaşadığı yer olup olmadığı konusunun araştırılması gerektiği bildirilmiştir. Bunun için yapılan araştırmalar da Ashab-ı Kehf'in mağarasının yerinin tespitinde yararlı olmuştur.

Meclis tarafından yaptırılan bir araştırmadan hazırlanan raporda şöyle denmiştir: "Adana eyaletine bağlı bulunan Tarsus'un kuzeyinde ve Tarsus'a iki saat uzaklıktaki dağda bir mağara bulunmaktadır ve bu mağaranın ağzı Kuran'da bildirildiği gibi kuzeye bakar." ⁵¹

Ashab-ı Kehf'in kimler olduğu, ne zaman yaşadıkları ve nerede yaşadıkları gibi konular her zaman ilgili insanları araştırmaya yöneltmiş bu konu ile ilgili birçok yorum yapılmıştır. Ancak bu yorumların hiçbirisi bir kesinlik içermemektedir, dolayısıyla mağaraya sığınan bu inançlı gençlerin hangi tarihlerde yaşadıkları, ayetlerde zikredilen mağaranın nerede olduğu sorularına kesin yanıtlar verilememektedir.

SONSÖZ

Yeryüzünde gezip dolaşmıyorlar mı? Böylece kendilerinden öncekilerin nasıl bir sona uğradıklarını görsünler. Onlar, güç bakımından kendilerinden daha üstün idiler, toprağı alt-üst etmişler (ekmişler, madenler, sular arayıp çıkarmışlar) ve onu, kendilerinin imar ettiğinden daha çok imar etmişlerdi. Elçileri de, onlara açık delillerle gelmişti. Demek ki Allah onlara zulmetmiyordu, ancak onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Rum Suresi, 9)

Buraya kadar incelediğimiz tüm kavimlerin Allah'a başkaldırmak, O'na ortak koşmak, yeryüzünde haksız yere büyüklenmek, insanların mallarını haksızlıkla yemek, cinsel sapmalara ve azgınlığa yönelmek gibi ortak bazı özellikleri vardı. Bir başka ortak özellikleri ise, yanlarındaki Müslümanlara karşı baskı ve zulüm uygulamalarıydı. Müslümanları sindirmek için her türlü yolu deniyorlardı.

Kuran'da bütün bunların hatırlatılmasındaki amaç, elbette tarih bilgisi vermek değildir. Kuran'da, peygamber kıssalarının "ibret" alınması için anlatıldığı bildirilir. Önceden helak olanlar, sonrakileri doğruya yöneltmelidir:

Kendilerinden önceki kuşaklardan nicelerini yıkıma uğratmamız, onları doğruya yöneltmedi mi? (Oysa bugün kendileri) onların kaldıkları yerlerde (tarihi kalıntıları üzerinde) gezinip durmaktadırlar. Şüphesiz bunda sağduyu sahipleri için ayetler vardır. (Taha Suresi, 128)

Eğer tüm bunlara "ibret" gözüyle bakarsak, bugün dünya toplumlarının bazı kesimlerinin de helak olmuş kavimlerden hiç de az sayılmayacak bir bozulma ve taşkınlık içinde olduğunu görebiliriz.

Özellikle "kavmin önde gelenlerinin" önemli bir bölümü, kıssalarda anlatılan helak olmuş kavimlerden pek farklı değildir. Bu kesimin, büyük çoğunluğu her türlü taşkınlığı ve sapkınlığı uygulamaktan çekinmemektedir.

İşin daha da ilginç yanı, bu toplumlarda sayısı oldukça kabarık bir "Lut Kavmi"nin bulunmasıdır. "Kavmin önde gelenleri" olarak nitelendirilebilecek kişilerle birlikte toplu seks partilerine katılan homoseksüeller, geçmişte yaşamış Sodom ve Gomorra'lı benzerlerini geride bırakacak sapkınlıklar sergilemektedirler.

İncelediğimiz bütün kavimler, mutlaka doğal sebeplerle gelen afetler neticesinde cezalandırılmışlardır. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır. Günümüzde aşırı giden ve eski kavimlerin işlediği suçları işleyen toplumlar da, benzer yöntemlerle cezalandırılabilirler.

Unutulmamalıdır ki Allah, dilediği anda dilediği insanı ya da toplumu helak edebilir. Ya da dilediğini dünya hayatı boyunca normal bir şekilde yaşatır ancak ahirette dilediği şekilde azaplandırır. Kuran'da, bu konuda Rabbimiz şöyle hükmetmektedir:

İşte Biz, onların her birini kendi günahı ile yakalayışverdik. Böylece onlardan kiminin üstüne taş fırtınası gönderdik, kimini şiddetli bir çığlık sarıverdi, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de suda boğduk. Allah onlara zulmedici değildi, ancak onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Ankebut Suresi, 40)

Hız. Musa döneminde Firavun ailesinden olup da imanını gizlemekte olan bir müminin kavmine olan seslenişini de Allah şöyle bildirir:

İman eden (adam) dedi ki: Ey kavmim, ben o fırkaların gününe benzer (bir günün felaketine uğrarsınız) diye korkuyorum. Nuh Kavmi, Ad, Semud ve onlardan sonra gelenlerin durumuna benzer (bir gün). Allah, kullar için zulüm istemez ve ey kavmim, doğrusu ben sizin için o feryat (edeceğiniz kıyamet) gününden korkuyorum. Arkanızı dönüp kaçacağınız gün; sizi Allah'tan koruyacak yoktur. Allah, kimi saptırırsa artık onu doğruya yöneltecek bulunmaz. (Mümin Suresi, 30-33)

Gönderilen tüm peygamberler imanını saklayan bu mümin kişi gibi kavmini uyarmış, kıyamet gününü haber vermiş ve onları Allah'ın azabı ile korkutmuşlardır. Her peygamber ve uyarıcının hayatı bu gerçekleri anlatmakla geçmiştir. Ancak her defasında gönderildikleri toplumlar onları yalancılıkla, maddi çıkar elde etmeye çalışmakla ya da üstünlük peşinde koşmakla suçlamış ve onların anlattıklarını düşünmeden, kendi yaptıklarını yargılamadan uygulamakta oldukları sistemlerini devam ettirmişlerdir. Bir kısmı daha da ileri giderek müminleri öldürmeye veya toplumdan sürmeye çalışmıştır. Peygambere iman edip, itaat eden müminlerin sayısı ise her defasında çok sınırlı olmuş ve Allah yalnızca peygamberleri ve ona inananları kurtarmıştır.

Aradan binlerce sene geçmesine ve mekanların, şekillerin, teknoloji ve medeniyetlerin değişmesine rağmen bahsedilen toplum yapısında ve inkar sisteminde değişen pek bir şey yoktur; az önce vurguladığımız gibi, dünya toplumlarından birçoğu, Kuran'da anlatılan kavimlerin tüm özelliklerini üzerinde barındırmaktadırlar.

Tartıda adaletsizlik yapan Semud Kavmi gibi bugün de sahtekar ve dolandırıcılar azımsanmayacak sayılarda. Veya cinsel sapmaların doruğa ulaştığı Lut Kavmi'nden hiç

de aşağı kalmayan ve her fırsatta da bazı çevreler tarafından savunulan bir "eşcinseller topluluğu" var. Ya da en az Sebe Halkı kadar Allah'ın nimetlerine nankör ve isyankar, İrem Halkı kadar verilen zenginliğe şükretmeyen, Nuh Kavmi gibi itaatsiz ve müminlere karşı alaycı, Ad Kavmi kadar sosyal adalete önem vermeyen bir kitle, toplumun büyük bir kesimini oluşturuyor.

Bunlar çok önemli işaretlerdir...

Unutulmamalıdır ki, toplumlarda ne türlü değişiklik olursa olsun, teknolojik yönden ulaşılan seviye veya edinilen imkanlar, hiçbir önem taşımamaktadır. Bunlar, kimseyi Allah'ın azabından kurtarıcı değildir. Kuran'da bu gerçek şöyle hatırlatılır:

Yeryüzünde gezip dolaşmıyorlar mı? Böylece kendilerinden öncekilerin nasıl bir sona uğradıklarını görsünler. Onlar g bakımından kendilerinden daha üstün idiler, toprağı alt st etmişler (ekmişler, madenler, sular arayıp çıkarmışlar) ve onu, kendilerinin imar ettiğinden daha çok imar etmişlerdi. Peygamberleri de onlara açık delillerle gelmişti. Demek ki Allah onlara zulmetmiyordu ancak onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Rum Suresi, 9)

EVİRİM ALDATMACASI

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar.

Evrım teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrım teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan *Türlerin Kökeni* adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılabacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık

belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrin teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrin teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusunda hiç söz etmemiştir. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti: *"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür."* 52

Evrin teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı: *"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır."* 53

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi.

O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı. 54

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti. 55

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci *Earth* dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? 56

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrin teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilmemektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950} 'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50} 'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. ⁵⁷

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'ın teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır.

Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşıyordu: *Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve *Türlerin Kökeni* adlı kitabında **"Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz"** demek zorunda kalmıştı. 58

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesle biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesle boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin *Türlerin Kökeni* adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti. 59

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20. yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: **Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.**

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rasgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rastgele ve zararlıdır. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rastgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük

ihhtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. 60

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçekte bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrım teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrım teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğeriine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler" in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşıırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "**arageçiş formu**" adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. 61

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. ⁶²

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıydılar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir. ⁶³

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani **"türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.**

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

- 1- Australopithecus
- 2- Homo habilis
- 3- Homo erectus
- 4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "*Australopithecus*" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin *Australopithecus* örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir. ⁶⁴

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırır. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, *Australopithecuslar*'dan daha

gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "*Homo sapiens*'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder. ⁶⁵

Evrimciler "*Australopithecus* > *Homo habilis* > *Homo erectus* > *Homo sapiens*" sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus*, *Homo habilis* ve *Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir. ⁶⁶

Dahası *Homo erectus* sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, *Homo sapiens neandertalensis* ve *Homo sapiens sapiens* (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır. ⁶⁷ Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorisinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. ⁶⁸

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle *Australopithecus* fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. ⁶⁹

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını, bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrin teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapı taşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemten geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrinciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar (doğal şartlarda oluşumu mümkün olmayan) aminoasit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırınsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücrelerini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz **atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar**. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. **Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.**

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrım teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşerler. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşırlar. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemten sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırl pırl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın? Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok

açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen görmeye olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarı ne kadar gürültülü de olsa beyin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojiye çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir. Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır. Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ısı ısı renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir?

Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, her şeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın

yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz.

Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetre küplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. 70

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağın yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği görecektirler: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir

Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrım Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitilmiş insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, eski Mısırlıların Güneş Tanrısı Ra'ya, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azab onlarıdır. (Bakara Suresi, 6-7)

... Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah Hicr Suresi'nde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülediklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyü'nün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyü'nün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayet şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la - Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyü'sünü, ayetlerdeki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyü'nün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum.

*Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır.*⁷¹

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler" in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüğü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

**Sen yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok.
Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)**

NOTLAR

- 1 Max Mallowan, *Noah's Flood Reconsidered*, Iraq: XXVI-2, 1964, s. 66.
- 2 Max Mallowan, *Noah's Flood Reconsidered*, Iraq: XXVI-2, 1964, s. 66.
- 3 Muazzez İlmiye Çığ, *Kuran, İncil ve Tevrat'ın Sümer'deki Kökleri*, 2.b., İstanbul: Kaynak Yayınları, 1996.
- 4 Fred Warshofsky, "Ur of the Chaldees", *Readers Digest*, Aralık 1977.
- 5 Max Mallowan, *Noah's Flood Reconsidered*, Iraq: XXVI-2, 1964, s. 70.
- 6 Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht* (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), New York: William Morrow, 1956, s. 40.
- 7 "Kiş", *Ana Britannica*, Cilt 13, s. 361.
- 8 "Şuruppah", *Ana Britannica*, Cilt 20, s. 311.
- 9 Max Mallowan, *Early Dynastic Period in Mesopotamia*, *Cambridge Ancient History* 1-2, Cambridge: 1971, s. 238.
- 10 Joseph Campbell, *Doğu Mitolojisi*, Ankara: 1993, s. 129.
- 11 *Bilim ve Ütopya*, Temmuz 1996, 176. dipnot, s. 19.
- 12 Everett C. Blake, Anna G. Edmonds, *Biblical Sites in Turkey*, İstanbul: Redhouse Press, 1977, s. 13.
- 13 Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht* (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), New York: William Morrow, 1956.
- 14 "Le Monde de la Bible", *Archeologie et Histoire*, Temmuz-Ağustos 1993.
- 15 Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht* (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), New York: William Morrow, 1956.
- 16 Werner Keller, *The Bible as History in Pictures*, New York: William Morrow, 1964.
- 17 Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht* (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), New York: William Morrow, 1956, s. 88.
- 18 G. Ernest Wright, "Bringing Old Testament Times to Life", *National Geographic*, Vol. 112, Aralık 1957, s. 833.
- 19 Thomas H. Maugh II, "Ubar, Fabled Lost City, Found by LA Team", *The Los Angeles Times*, 5 Şubat 1992.
- 20 Kamal Salibi, *A History of Arabia*, Caravan Books, 1980.
- 21 Bertram Thomas, *Arabia Felix: Across the "Empty Quarter" of Arabia*, New York: Schrieber's Sons 1932, s. 161.
- 22 Charles Crabb, "Frankincense", *Discover*, Ocak 1993.
- 23 Nigel Groom, *Frankincense and Myrrh*, Longman, 1981, s. 81.
- 24 Nigel Groom, *Frankincense and Myrrh*, Longman, 1981, s. 72.
- 25 Joachim Chwaszcza, *Yemen*, 4PA Press, 1992.
- 26 Joachim Chwaszcza, *Yemen*, 4PA Press, 1992.
- 27 Brian Doe, *Southern Arabia*, Thames and Hudson, 1971, s. 21.

28 *Ça m'Interesse*, Ocak 1993.

29 "Hicr", *İslam Ansiklopedisi: İslam Alemi, Tarihi, Coğrafya, Etnoğrafya ve Bibliyografya Lugati*, Cilt 5/1, s. 475.

30 Phillip Hitti, *A History of the Arabs*, London: Macmillan, 1970, s. 37.

31 "Semudlar", *Ana Britannica*, Cilt 19, s. 232.

32 Brian Doe, *Southern Arabia*, Thames and Hudson, 1971, s. 21-22.

33 Ernst H. Gombrich, *Dünya Tarihi*, Çev. Ahmet Mumcu, İstanbul: İnkilap Kitabevi, 1997, s. 25.

34 E. H. Gombrich, *Sanatın Öyküsü*, Çev. Bedrettin Cömert, 4.b., İstanbul: Remzi Kitabevi, 1992, s. 41.

35 Eli Barnavi, *Historical Atlas of The Jewish People*, London: Hutchinson, 1992, s. 4; "Egypt", *Encyclopædia Judaica*, Cilt 6, s. 481 ve "The Exodus and Wanderings in Sinai", Cilt 8, s. 575; *Le Monde de la Bible*, No: 83, Temmuz-Ağustos 1983, s. 50; *Le Monde de la Bible*, No:102, Ocak-Şubat 1997, s. 29-32; Edward F. Wente, *The Oriental Institute News and Notes*, No:144, Kış 1995; Jacques Legrand, *Chronicle of The World*, Paris: Longman Chronicle, SA International Publishing, 1989, s. 68; David Ben-Gurion, *A Historical Atlas Of the Jewish People*, New York: Windfall Book, 1974, s. 32.

36 <http://www2.plaguescape.com/a/plaguescape/>

37 "Red Sea", *Encyclopædia Judaica*, Cilt 14, s. 14-15.

38 David Ben-Gurion, *The Jews in Their Land*, New York: A Windfall Book, 1974, ss. 32-33.

39 "Seba", *İslam Ansiklopedisi: İslam Alemi, Tarihi, Coğrafya, Etnoğrafya ve Bibliyografya Lugati*, Cilt 10, s. 268.

40 Hommel, *Explorations in Bible Lands*, Philadelphia: 1903, s. 739.

41 "Marib", *İslam Ansiklopedisi: İslam Alemi, Tarihi, Coğrafya, Etnoğrafya ve Bibliyografya Lugati*, Cilt 7, s. 323-339.

42 Mevdudi, *Tefhimül Kuran*, Cilt 4, İstanbul: İnsan Yayınları, s. 517.

43 Werner Keller, *Und die Bibel hat doch recht* (The Bible as History; a Confirmation of the Book of Books), New York: William Morrow, 1956, s. 230.

44 *New Traveller's Guide to Yemen*, s. 43.

45 Musa Baran, *Efes*, s. 23-24.

46 L. Massignon, *Opera Minora*, Cilt III, s. 104-108.

47 Taberi, *Tarih-ul İmem*.

48 Muhammed Emin.

49 Fahreddin Razi.

50 Kadı Beyzavi'nin, Nesefi'nin, Celaleyn ve Tıbyan tefsirlerinde, Elmalılı'nın, ö. Nasuhi Bilmen'in tefsirlerinde.

51 Ahmet Akgündüz, *Tarsus Tarihi ve Ashab-ı Kehf*.

52 Sidney Fox, Klaus Dose, *Molecular Evolution and The Origin of Life*, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2

- 53- Alexander I. Oparin, *Origin of Life*, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196
- 54 "New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", *Bulletin of the American Meteorological Society*, c. 63, Kasım 1982, s. 1328-1330.
- 55 Stanley Miller, *Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules*, 1986, s. 7
- 56 Jeffrey Bada, *Earth*, Şubat 1998, s. 40
- 57 Leslie E. Orgel, *The Origin of Life on Earth*, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, s. 78
- 58 Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 189
- 59 Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 184.
- 60 B. G. Ranganathan, *Origins?*, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.
- 61 Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 179
- 62 Derek A. Ager, *"The Nature of the Fossil Record"*, Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, s. 133
- 63 Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197
- 64 Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, New York: Toplinger Publications, 1970, ss. 75-94; Charles E. Oxnard, *"The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt"*, Nature, c. 258, s. 389
- 65 J. Rennie, *"Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr"*, Scientific American, Aralık 1992
- 66 Alan Walker, *Science*, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, *Physical Antropology*, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272
- 67 *Time*, Kasım 1996
- 68 S. J. Gould, *Natural History*, c. 85, 1976, s. 30
- 69 Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19
- 70 Richard Lewontin, *"The Demon-Haunted World"*, The New York Review of Books, 9 Ocak, 1997, s.
- 71 Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom*, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43